



T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ



AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI ANABİLİM DALI
AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

EVLİ BİREYLERİN İLETİŞİMCİ BİÇİMLERİ İLE
EVLİLİK UYUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ

MERVE GÖRGÜLÜ

İZMİR

2019

**DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI ANABİLİM DALI
AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**EVLİ BİREYLERİN İLETİŞİMCİ BİÇİMLERİ İLE
EVLİLİK UYUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

MERVE GÖRGÜLÜ

**Danışman
Dr.Öğr.Üyesi Hadiye KÜÇÜKKARAGÖZ**

İZMİR

2019

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Evli Bireylerin İletişimci Biçimleri İle Evlilik Uyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı çalışmanın içerdiği fikri izinsiz başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında ve bölümlerinin yazımında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Dokuz Eylül Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve *intihal içermediğini* beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

17/06/2019



Merve GÖRGÜLÜ



DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU



Tarih: 24/06/2019

Tez Başlığı:

Evli Bireylerin İletişimci Biçimleri ile Evlilik Uyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 109 sayfalık kısmına ilişkin, 24/06/2019 tarihinde **tez danışmanım tarafından** Dokuz Eylül Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nın sağladığı İntihal Tespit Programından (**Turnitin-Tez İntihal Analiz Programı**) aşağıda belirtilen **filtreleme tiplerinden biri** (uygun olanı işaretleyiniz) uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezin **benzerlik oranı % 8'dir**.

- <http://www.kutuphane.deu.edu.tr/turnitin-tez-intihal-analiz-programi/> adresindeki Tez İntihal Analiz

Programı Kullanım Kılavuzunu okudum ☒

Filtreleme Tipi 1(Maksimum %15) ☒

Filtreleme Tipi 2(Maksimum %30) ☐

☐ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, ☒ Kaynakça hariç, ☐ Alıntılar dâhil, ☐ Altı (6) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.	☐ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, ☐ Kaynakça dâhil, ☐ Alıntılar dâhil.
EK 1- İntihal Tespit Programı Raporu İLK SAYFA Çıktısı. ☒	
EK 2- İntihal Tespit Programı Raporu (Tümü) Cd İçinde. ☐	

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esasları'nı inceledim ve yukarıda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Adı Soyadı : Merve GÖRGÜLÜ
Öğrenci No : 2017950093
Anabilim Dalı : Aile Eğitimi ve Danışmanlığı
Programı : Aile Eğitimi ve Danışmanlığı
Statüsü : Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐

ÖĞRENCİ

Merve GÖRGÜLÜ

24.06.2019

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Hediye KÜÇÜKKARAGÖZ

24.06.2019

Açıklamalar

1: Bu formu teslim etmeden önce sizden istenen bilgileri uygun kutucuğu () işaretleyerek doldurunuz.

Kullanıcı şifre vb. konusunda sorun yaşanması durumunda Üniversitemiz Merkez Kütüphanesinde bulunan Turnitin yetkilisine (Ali Taş Tel: +90 (232) 3018026 veya ali.tas@deu.edu.tr) başvurunuz.

2: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu" formu tezin ciltlenmiş ve elektronik nüshalarının içerisinde ekler kısmında yer alır.

3: Tez savunmasında düzeltme alınması durumunda bu form güncellenerek yeniden hazırlanır.

4: Turnitin-Tez İntihal Analiz Programına yükleme yapılırken Dosya Başlığı (document title) olarak **tez başlığının tamamı**, Yazar Adı (author's first name) olarak **öğrencinin adı**, Yazar Soyadı (author's last name) olarak **öğrencinin soyadı** bilgisini yazınız.

YÜKSEK LİSANS TEZİ SONUÇ FORMU

Merve GÖRGÜLÜ tarafından Dr. Öğr. Üyesi Hadiye KÜÇÜKKARAGÖZ yönetiminde hazırlanan Evli Bireylerin İletişimci Biçimleri ile Evlilik Uyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi başlıklı tez tarafımızdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından "Yüksek Lisans Tezi" olarak kabul edilmiştir.



Dr. Öğr. Üyesi Hadiye KÜÇÜKKARAGÖZ

Danışman



Prof. Dr. Fatih ŞAHİN



Doç. Dr. Tolga GÜNVAR

Jüri Üyesi

Jüri Üyesi

24.06.2019

Prof. Dr. Süha YILMAZ



Enstitü Müdürü V.

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında, değerli bilgilerini benimle paylaşan, sabırla ve büyük bir ilgiyle bana faydalı olabilmek için elinden gelenden fazlasını sunan, samimiyetini benden esirgemeyen değerli danışman hocam Dr. Öğr.Üyesi Hadiye Küçükkaragöz'e;

Bana meslek ve eğitim hayatımda her daim yardımda bulunan ve yol gösteren, aynı zamanda hoşgörülü yaklaşımları ile beni yüreklendiren kıymetli meslektaşım Sosyal Hizmet Uzmanı Derya Kayma'ya;

Şimdiye kadar eğitimime destek olan tüm hocalarıma, bana güvenen ve destek olan tüm arkadaşlarıma;

Bugünlere gelmemde büyük pay sahibi olan ve benden hiçbir zaman desteğini esirgemeyen aileme, özellikle de annem Emel Görgülü'ye;

Dünyaya gelişi ile hayatımın anlam kazandığı yeğenim Öykü'ye teşekkür etmekten mutluluk duyarım.

MERVE GÖRGÜLÜ

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	viii
ABSTRACT.....	x
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Amaç ve Önem.....	1
1.3. Problem Cümlesi / Alt Problem Cümleleri.....	1
1.4. Sınırlılıklar.....	1
1.5. Varsayımlar.....	2
1.6. Tanımlar.....	2
BÖLÜM II.....	5
KURAMSAL ÇERÇEVE / KAVRAMSAL ÇERÇEVE / İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	5
2.1. Evlilik.....	5
2.2. Evlilik Uyumu.....	7
2.2.1. Evlilik Uyumunu Etkileyen Faktörler.....	8
2.2.2. Evlilik Uyumu ile İlgili Araştırmalar.....	10
2.3. İletişim.....	12
2.3.1. İletişimci Biçimleri.....	13
2.3.2. İletişimci Biçimleri ile İlgili Araştırmalar.....	18
2.4. Evlilik Uyumu ve İletişim Arasındaki İlişki.....	21
BÖLÜM III.....	25
YÖNTEM.....	25
3.1. Araştırmanın Modeli / Deseni.....	25
3.2. Evren / Örneklem / Çalışma Grubu / Katılımcılar.....	25
3.3. Veri Toplama Süreci ve Araçları.....	28
3.3.1. İletişimci Biçimleri Ölçeği.....	29
3.3.2. Evlilikte Uyum Ölçeği.....	30
3.3.3. Kişisel Bilgi Formu.....	30
3.4. Verilerin Analizi.....	30
3.5. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği.....	31
3.6. Araştırmacının Rolü.....	31
BÖLÜM IV.....	33

BULGULAR.....	33
4.1. Evli Bireylerin Evlilik Uyumları ile Sosyodemografik Özelliklerine İlişkin Bulgular.....	33
4.1.1. Evli Bireylerin Evlilik Uyumları ile Cinsiyetleri Arasındaki İlişki.....	34
4.1.2. Evli Bireylerin Evlilik Uyumları ile Yaşları Arasındaki İlişki.....	35
4.1.3. Evli Bireylerin Evlilik Uyumlarının Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	35
4.1.4. Evli Bireylerin Evlilik Uyumlarının Çalışma Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	37
4.1.5. Evli Bireylerin Evlilik Uyumlarının Algılanan Ekonomik Düzeye Göre Karşılaştırılması.....	37
4.1.6. Evli Bireylerin Evlilik Uyumlarının Evlenme Şekline Göre Karşılaştırılması.....	38
4.1.7. Evli Bireylerin Evlilik Uyumlarının Evlilik Süresine Göre Karşılaştırılması.....	39
4.1.8. Evli Bireylerin Evlilik Uyumları ile Sahip Olunan Çocuk Sayısı Arasındaki İlişki.....	41
4.1.9. Evli Bireylerin Evlilik Uyumları ile Kaçınıcı Evliliği Olduğu Arasındaki İlişki.....	43
4.2. Evli Bireylerin İletişimci Biçimleri ile Sosyodemografik Özelliklerine İlişkin Bulgular.....	42
4.2.1. Evli Bireylerin İletişimci Biçimlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması.....	44
4.2.3. Evli Bireylerin İletişimci Biçimlerinin Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	45
4.2.4. Evli Bireylerin İletişimci Biçimlerinin Çalışma Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	48
4.2.5. Evli Bireylerin İletişimci Biçimlerinin Algılanan Ekonomik Düzeye Göre Karşılaştırılması.....	49
4.2.6. Evli Bireylerin İletişimci Biçimlerinin Evlenme Şekline Göre Karşılaştırılması.....	52
BÖLÜM V.....	59
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	59
5.1. Tartışma.....	59
5.1.1. Evlilik Uyumu Ölçeği ile Sosyodemografik Özelliklere İlişkin Bulguların Tartışılması.....	59

5.1.2. İletişimci Biçimleri Ölçeği ile Sosyodemografik Özelliklere İlişkin Bulguların Tartışılması.....	62
5.1.3. Evlilik Uyumu Ölçeği ile İletişimci Biçimleri Ölçeği Arasındaki İlişkiye Dahil Bulguların Tartışılması.....	65
5.2. Sonuç ve Öneriler.....	66
KAYNAKÇA.....	70
EK 1. ÖĞRENCİNİN AKADEMİK ÖZGEÇMİŞİ.....	77
EK 2. İLETİŞİMCİ BİÇİMLERİ ÖLÇEĞİ.....	81
EK 3. EVLİLİKTE UYUM ÖLÇEĞİ.....	83
EK 4. KİŞİSEL BİLGİ FORMU.....	85
EK 5. ETİK KURUL ONAY FORMU.....	87
EK 6. ÖLÇEK İZİNLERİ.....	88
EK 7. HİSTOGRAMLAR.....	90

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1 Araştırmaya katılan evli bireylerin demografik bilgilerine ilişkin betimsel istatistikler.....	26
Tablo 2 Evli bireylerin evlilik uyumları puan ortalamalarının cinsiyete göre farklılaşma sonuçları.....	34
Tablo 3 Evli bireylerin evlilik uyumları ile yaşları arasındaki ilişkiyi gösteren pearson korelasyon sonuçları.....	35
Tablo 4 Evli bireylerin evlilik uyumu puan ortalamalarının eğitim durumuna göre betimsel istatistikleri.....	36
Tablo 5 Evli bireylerin evlilik uyumu puanlarının eğitim durumuna göre farklılaşma sonuçları.....	36
Tablo 6 Evli bireylerin evlilik uyumları puan ortalamalarının çalışma durumuna göre farklılaşma sonuçları.....	37
Tablo 7 Evli bireylerin evlilik uyumu puan ortalamalarının algılanan ekonomik düzeye göre betimsel istatistikleri.....	38
Tablo 8 Evli bireylerin evlilik uyumu puanlarının algılanan ekonomik düzeye göre farklılaşma sonuçları.....	38
Tablo 9 Evli bireylerin evlilik uyumu puan ortalamalarının evlenme şekline göre betimsel istatistikleri.....	39
Tablo 10 Evli bireylerin evlilik uyumu puanlarının evlenme şekline göre farklılaşma sonuçları.....	39
Tablo 11 Evli bireylerin evlilik uyumu puan ortalamalarının evlilik süresine göre betimsel istatistikleri.....	40
Tablo 12 Evli bireylerin evlilik uyumu puanlarının evlilik süresine göre farklılaşma sonuçları.....	40
Tablo 13 Evli bireylerin evlilik uyumları ile sahip olunan çocuk sayısı arasındaki ilişkiyi gösteren pearson korelasyon sonuçları.....	41

Tablo 14 Evli bireylerin evlilik uyumu ile kaçınıcı evlilik olduğu arasındaki ilişkiyi gösteren pearson korelasyon sonuçları.....	42
Tablo 15 Evli bireylerin iletişimci biçimleri puan ortalamalarının cinsiyete göre farklılaşma sonuçları.....	43
Tablo 16 Evli bireylerin iletişimci biçimleri ile yaş arasındaki ilişkiyi gösteren pearson korelasyon sonuçları.....	44
Tablo 17 Evli bireylerin iletişimci biçim puan ortalamalarının eğitim durumuna göre betimsel istatistikleri.....	45
Tablo 18 Evli bireylerin iletişimci biçim puanlarının eğitim durumuna göre farklılaşma sonuçları.....	47
Tablo 19 Evli bireylerin iletişimci biçimleri puan ortalamalarının çalışma durumuna göre farklılaşma sonuçları.....	48
Tablo 20 Evli bireylerin iletişimci biçim puan ortalamalarının algılanan ekonomik düzeye göre betimsel istatistikleri.....	50
Tablo 21 Evli bireylerin iletişimci biçim puanlarının algılanan ekonomik düzeye göre farklılaşma sonuçları	51
Tablo 22 Evli bireylerin iletişimci biçim puan ortalamalarının evlenme şekline göre betimsel istatistikleri.....	53
Tablo 23 Evli bireylerin iletişimci biçim puanlarının evlenme şekline göre farklılaşma sonuçları	54
Tablo 24 Evli bireylerin iletişimci biçimleri ile evlilik süresi arasındaki ilişkiyi gösteren pearson korelasyon sonuçları	55
Tablo 25 Evli bireylerin iletişimci biçimleri ile sahip olunan çocuk sayısı arasındaki ilişkiyi gösteren pearson korelasyon sonuçları	56
Tablo 26 Evli bireylerin iletişimci biçimleri ile kaçınıcı evliliği olduğu arasındaki ilişkiyi gösteren pearson korelasyon sonuçları	57
Tablo 27 Evli bireylerin evlilik uyumları ile iletişimci biçimleri arasındaki ilişkiyi gösteren pearson korelasyon sonuçları.....	58

ÖZET

Evli Bireylerin İletişimci Biçimleri ile Evlilik Uyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Evlilik, aile ilişkisinin oluştuğu ve yeni neslin yetiştirildiği bir kurumdur. Ayrıca insan ilişkilerinin temelini atıldığı bir yapıdır (Lason ve Halman, 1994, aktaran Soylu ve Kağnıcı, 2015). Evlilik birliğinde en önemli etken olan evlilik uyumu, ilişkideki gereklilikler ve istekler konusunda dengenin sağlanması olarak tanımlanmıştır (Tutarel Kışlak, 1999).

İnsanlar, çocuk yaştan itibaren ailesindeki bireylerden başlayarak çevresindeki her bir insanla farklı bir iletişim biçimiyle ilişki kurar. İnsanlar arası ilişkinin ilk aşaması olan iletişim, bireyler için hem bir ihtiyaç hem de iki farklı dünyayı birleştiren bir köprüdür. Psikoloji ve sosyal psikoloji alanındaki birçok araştırmacı iletişimin, sistemlerin dengeye ulaşmasında aktif ve önemli rol oynayan bir olgu olduğunu belirtmiştir (Güngör, 2016). Bir sistem olan evlilikte ve evlilik uyumunun sağlanmasında iletişimin önemi ile ilgili çok sayıda çalışma yapılmıştır. Bunların ışığında, iletişimin eşleri ve evlilik uyumunu etkilediğinin farkına varmaktayız.

Bu araştırmanın deseni, evli bireylerin iletişimci biçimleri ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla oluşturulmuştur. Aynı zamanda, iletişimci biçimleri ve evlilik uyumu diğer bazı değişkenler bakımından da incelenmiştir.

Araştırmanın örneklemini İzmir’de ikamet eden 246 evli birey oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak İletişimci Biçimleri Ölçeği ve Evlilikte Uyum Ölçeği kullanılmıştır. Katılımcılara ilişkin kişisel ve sosyodemografik bilgiler araştırmacılar tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu” aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen veriler, Sosyal Bilimler İstatistik Paket Programı (SPSS) 20.0 ile çözümlenmiştir. Araştırmada verileri normallik testleri yapılarak Korelasyon Analizi, t-Testi ve Varyans Analizi kullanılmıştır.

Araştırmanın bulgularında evlilik uyumu ile sosyodemografik değişkenler arasındaki ilişkiye bakıldığında; erkeklerin kadınlardan, orta öğretim ve üstü eğitim seviyesinde

bulunan bireylerin ilköğretim ve altı eğitim seviyesinde bulunan bireylerden, orta ve yüksek ekonomik düzeyde bulunan bireylerin düşük ekonomik düzeyde bulunan bireylerden evlilik uyumlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Görücü usulü ve kaçarak evlenenlerin anlaşarak evlenen bireylere göre, 6-20 yıldır evli olan bireylerin evliliğinin ilk yılları olan bireylere göre daha düşük evlilik uyumuna sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Çocuk sayısının artması ile bireylerin evlilik uyumlarının azaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Evli bireylerin iletişimci biçimleri sosyodemografik özelliklere göre incelendiğinde ise; kadınlar iletişimci biçimlerinden arkadaş canlısı, ilgili ve sözsüz iletişim biçimini kullanırken, erkeklerin kesin iletişimci biçimini kullandığı, yaş arttıkça evli bireylerin iletişimci biçimlerinden tartışmacı, sözsüz iletişim ve baskın iletişimci biçimleri kullanımı azalmaktadır. Okur yazar eğitim durumunda olan bireyler diğer eğitim durumundaki kişilerden daha az arkadaş canlısı, daha çok iletişimci imajı iletişimci biçimlerini kullandığı, çalışan evli bireylerin çoğunlukla dramatik ve iletişimci imajı biçimlerini kullandıkları, çalışmayan bireylerin de baskın iletişimci biçimini daha fazla kullandığı sonucu oluşmaktadır. Ekonomik geliri yüksek olan evli bireyler rahat iletişimci biçimini daha fazla kullanmaktadır.

Evlilik uyumu ile iletişimci biçimleri arasındaki ilişkiye ait bulgulara göre; evli bireylerde etki bırakan, ilgili ve rahat iletişimci biçiminin kullanıldıkça evlilik uyumu da artmaktadır. Ayrıca evli bireylerde baskın iletişimci biçimi kullanıldıkça evlilik uyumu azalmaktadır.

Araştırma bulguları incelendiğinde; evli bireylerin kullandıkları iletişimci biçimlerinin evlilik uyumu ile ilişkili olduğu ortaya çıkmaktadır. Evlilikte iletişimin yerinin ne denli önemli olduğu ortaya çıkmış olup bu sebeple bireylerin evlenmeden önce veya evlilik aşamasında iletişim kurma süreçlerinin desteklenmesi gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Evlilik uyumu, iletişim, iletişimci biçimi

ABSTRACT

Examining The Relationship Between Communicator Styles And Marital Adjustment of Married Individuals

Marriage is an institution where the family relationship is formed and the new generation is developed. It is also a structure in which human relations are laid (Larson and Holman, 1994, aktaran Soylu & Kağnıcı, 2015). Marital adjustment, which is the most important factor in marriage unity, is defined as ensuring balance to the requirements and wishes in the relationship (Tutarel Kışlak, 1999).

Beginning from the age of the children, people start to connect with each person in his family with a different form of communication. Communication, which is the first stage of the interpersonal relationship, is both a need for individuals and a bridge that connects two different worlds. Many researchers in the field of psychology and social psychology point out that communication plays an important role in reaching the balance of the systems (Güngör, 2016). A number of studies have also been carried out on the importance of communication in marriage and marital adjustment. In the light of these, we realize that communication affects partners and marital adjustment.

The pattern of this study was designed to investigate the relationship between marital adjustment and communicator styles of married individuals. At the same time, communicator styles and marital adjustment will be examined in terms of some other variables.

The sample of the study consists of 246 married individuals residing in Izmir in 2019. In order to collect data, "Communicator Style Measure" and "Marital Adjustment Test" were used. Personal and socio-demographic information about the participants were collected through the "Personal Information Form" developed by the researchers. The data obtained within the scope of the research were analyzed with 22.0 Statistical Package for

Social Sciences (SPSS). For analysis of the findings, t test, One-way Analysis of Variance (One-Way ANOVA), the Pearson Correlation techniques were utilized.

As a result of the research; it was found out that the marital adjustment of married men was higher than that of women. It has been concluded that individuals at secondary and higher education level have more marital adjustment than individuals at primary and lower education level. It was determined that the marital adjustment of the individuals at low economic level was lower than the individuals with moderate and high economic levels. Individuals who marry in agreement have higher marital adjustment than those who are married and fleeing, and individuals who are married for the first years of their marriage have been married for 16-20 years. With the increase in the number of children, it was understood that the marital adjustment of the individuals decreased.

When the communicator styles of married individuals are examined according to sociodemographic characteristics; while women use friendly, attentive and animated communicator styles, men use the precise communicator style. As the age of married individuals increases, argumentative, animated and dominant use of communicator styles are decreasing. Individuals who are literate use less friendly, more communicator image than other educated individuals. It is seen that the working individuals mostly use the styles of dramatic and communicator images and the individuals who do not work use the dominant communicator style more. Married individuals with high economic income use more relaxed communicator style.

According to the findings of the relationship between married individuals' marital adjustment and communicator styles; as married individuals use impression leaving and attentive communicator styles, the marital adjustment of individuals increases. Furthermore marital adjustment decreases as married individuals use dominant communicator style.

When the research findings were examined; it is seen that the communicator forms used by married individuals are related to marital adjustment. The importance of the place of communication in marriage has emerged and therefore, the process of communication between individuals before or during marriage needs to be supported.

Keywords: Marital adjustment, communication, communicator style

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Evli bireyler ilişkilerindeki sorunlarla ilgili yardım almadıklarında, evlilik yaşamlarından aldıkları memnuniyet de azalmaktadır. Eşlerin duygu ve problemlerini doğru şekilde aktaramamaları ve empati kurmak için yeterince çaba sarf etmemeleri ailenin dinamiklerini olumsuz etkilemekte ve eşlerin birbirlerine yabancılaşmasına neden olmaktadır (Akgün ve Uluocak, 2010). Aynı zamanda eşlerin problem çözme becerilerindeki eksiklik, eşler arasında öfkeye, üzüntüye, yetersiz iletişim ve duygu aktarımına neden olmaktadır. Eşler arasındaki uyumu etkileyen bu önemli sorunun çözümü sağlıklı iletişimidir (Erbeke, Beştepe, Akar, Eradamlar ve Alpkan, 2005).

Evlilikte iletişimin önemi hakkında birçok akademik çalışmanın olduğu bilinmektedir. Fakat bu çalışmalar içerisinde iletişimci biçimleri ve evlilik uyumunun araştırılmaması bir boşluk oluşturmaktadır. Bu çalışmada, evli bireylerin iletişimci biçimleri ile evlilik uyumları arasındaki ilişkinin ayrıntılı bir şekilde incelenerek bu boşluğun doldurulması hedeflenmektedir.

1.2. Amaç ve Önem

Araştırmanın amacı; evli bireylerin iletişimci biçimleri alt boyutları olan “arkadaş canlısı”, “etki bırakan”, “rahat”, “tartışmacı”, “ilgili”, “kesin”, “sözsüz iletişim kuran”, “dramatik”, “açık”, “baskın” ve “iletişimci imajı” ile evlilik uyumları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının ve bu değişkenlerin çalışmaya katılım sağlayan kişilerin bazı sosyodemografik bilgilerine göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğinin incelenmesidir.

Bireylerin farklı kişiler ile iletişim mekanizmasını etkin bir şekilde kullanmasının toplumla bütünleşme sürecinde etkili olduğu belirtilmektedir (Elkin, 1995, aktaran Güngör, 2016). Şüphesiz ki aile birlikteliği de bu toplumsallaşmanın en önemli halkasıdır.

Evlilik sürecinde en sık karşılaşılan problemlerin kaynağı incelendiğinde, çatışma çözme ve iletişim becerilerinde bireylerin yeterli olamadıkları göze çarpmaktadır. Akgün ve Uluocak (2010)’ın bir toplum merkezinde 12 katılımcı ile gerçekleştirdikleri grup çalışmasında, evlilikte çatışma çözme, karşılaşılan problemleri çözme, evlilikte iletişim gibi konular üzerinde çalışılmıştır. Bu çalışmaların ardından grup üyelerinin bir kısmının eşleri ile iletişim kurmayı başardıkları, bazılarının kendilerini ifade ederken daha rahat oldukları

görülmüştür. Soylu ve Kağnıcı (2015) da 360 evli birey ile yaptıkları çalışmada, aile içi iletişim, empatik eğilim ve çatışma çözme stillerinin evlilik uyumunu etkileyip etkilemediğini incelemişlerdir. Araştırmanın bulguları; aile içi iletişimin evlilik uyumunun en önemli yordayıcısı olduğu sonucunu göstermiştir. Yurtiçi ve yurtdışında yapılan birçok çalışma da evlilikte iletişimin önemini yansıtmaktadır.

İletişim ile ilgilenen araştırmacılardan biri olan Norton, kişilerarası iletişim ile ilgilenen araştırmacıların iletişimin nasıl kurulduğunu göz önünde bulundurmaları gerektiğini belirtmiştir. Aynı zamanda Norton geniş bir yelpazede incelenmesi, analiz edilmesi ve anlamlandırılması gerekli olan sözlü ve sözsüz etkileşimler olarak tanımladığı iletişimci biçimlerinin insanları gerçek anlama götüreceğini öne sürmüştür (Norton, 1978).

İletişimci biçimleri ile ilgilenen çalışmalar incelendiğinde; yurt dışında birçok çalışmanın var olduğu, yurt içinde yapılan çalışmaların sayısının ise az olduğu görülmüş olup çalışmaların çoğunun öğretmen etkinliği bağlamında ele alındığı, iletişimin en önemli alanı olan evlilik konusuna ise hiç değinilmediği dikkat çekmektedir.

Bu nedenlerle, evli bireylerin iletişimci biçimlerinin belirlenmesi ve evlilik uyumu ile ilişkisinin incelenmesi önemlidir. Ayrıca bu çalışmanın aile ve evlilik terapileri alanında çalışan profesyonellerin uygulamalarına, bu konuda verilen eğitimlere ve sonraki araştırmalara ışık tutması beklenmektedir.

1.3. Problem Cümlesi / Alt Problem Cümleleri

Bu araştırmanın problem cümlesi “Evli bireylerin iletişimci biçimleri ile evlilik uyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi” şeklinde belirlenmiştir. Alt problemler aşağıda sınırlanmıştır.

1. Evli bireylerin iletişimci biçimleri alt boyutları olan “arkadaş canlısı”, “etki bırakan”, “rahat”, “tartışmacı”, “ilgili”, “kesin”, “sözsüz iletişim kuran”, “dramatik”, “açık”, “baskın” ve “iletişimci imajı” arasında;

- 1.1. Cinsiyet,
- 1.2. Yaş,
- 1.3. Eğitim durumu,
- 1.4. Çalışma durumu,
- 1.5. Algılanan sosyo-ekonomik düzeyi,
- 1.6. Nasıl evlendiği,
- 1.7. Evlilik süresi,
- 1.8. Çocuk sayısı ve

- 1.9. Kaçınıcı evliliği olduğuna göre anlamlı bir fark var mıdır?
- 2.1. Evli bireylerin evlilik uyumu arasında;
- 2.2. Cinsiyet,
- 2.3. Yaş,
- 2.4. Eğitim durumu,
- 2.5. Çalışma durumu,
- 2.6. Algılanan sosyo-ekonomik düzeyi,
- 2.7. Nasıl evlendiği,
- 2.8. Evlilik süresi,
- 2.9. Çocuk sayısı ve
- 2.10. Kaçınıcı evliliği olduğuna göre anlamlı bir fark var mıdır?
3. Evli bireylerin iletişimci biçimlerinin alt boyutları olan “arkadaş canlısı”, “etki bırakan”, “rahat”, “tartışmacı”, “ilgili”, “kesin”, “sözsüz iletişim kuran”, “dramatik”, “açık”, “baskın” ve “iletişimci imajı” ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.4. Sınırlılıklar

Araştırmadan elde edilen bulgular, İzmir ilinde yaşayan 246 evli bireye genellenebilir. Araştırmada incelenen evli bireylerin uyumu, Evlilik Uyumu Ölçeği’nin ölçtüğü niteliklerle; iletişimci biçimleri, İletişimci Biçimleri Ölçeği’nin belirlediği niteliklerle sınırlıdır.

1.5. Varsayımlar

Bu araştırmada, katılımcıların Kişisel Bilgi Formu, Evlilikte Uyum Ölçeği ve İletişimci Biçimleri Ölçeği’ni içtenlikle ve objektif olarak cevaplayacakları varsayılmaktadır. Örneklem olarak ele alınan grubun evreni temsil edeceği, evrenin görüş ve eğilimlerini yansıtacağı varsayılmaktadır.

1.6. Tanımlar

Evlilik Uyumu: Evli bireylerin yaşam düzenlerini oluştururken farklı koşullara uyum sağlamaları ve zamanla birbirlerine uygun şekilde değişimleri olarak belirtilmiştir (Spanier, 1976).

İletişim: Birlikte etkileşimde bulunan insanların mesaj alışverişinde bulunabilmelerini sağlayan, paylaşmayı içinde barındıran bir aktivitedir (Pearson ve Nelson, 1997).

İletişimci Biçimleri: İletişimci biçimleri geniş bir yelpazede incelenmesi, analiz edilmesi, bir süzgeçten geçirilmesi ve anlamlandırılması gerekli olan sözlü ve sözsüz etkileşimlerdir (Norton, 1978, s. 105).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE / KAVRAMSAL ÇERÇEVE / İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Çalışmanın bu bölümünde evlilik uyumu ile iletişimci biçimlerine yönelik kavramsal açıklamalara değinilmektedir. Buna ek olarak evlilik uyumu ve iletişimci biçimleri ile ilgili Türkiye’de ve yurt dışında yapılmış bazı araştırmalar yer almaktadır.

2.1. Evlilik

Evlilik, tarih boyunca çoğu toplumda karşımıza çıkmış, farklı kültürlerde ve zaman içerisinde çeşitli değişimler geçirmiştir. Zamanı, coğrafyası ve kültürüne göre farklılaşarak karşımıza çıksa da insanlık tarihinde çoğunlukla benimsenen bir olgudur. Evrensel olarak kabul görmüş bir yapı olan evliliği daha iyi anlamak için her yönüyle incelemek önemlidir.

Evlilik olgusunun ortaya çıkışı yaklaşık 4000 yıl öncesine ve Eski Mısır’a kadar uzanmaktadır. Evlilik kurumu, süreç içerisinde sosyal düzenin sağlanmasına, kültür ve adetlerin aktarılmasına katkı sağlamış; çocuklar için bakım ve eğitimin ilk adresi olmuştur. Toplumsal ve dini kurumlardan, devletten destek görmüştür (Yıldırım, 1993). Tarihin başlangıcına bakıldığında evliliğin genç bir kurum olduğu görülmektedir. Evlilik insan dışında hiçbir canlıda görülmeyen beşerî bir oluşumdur. Ayrıca bulunduğu çağın dinamiklerine göre değişen, uyum sağlayan, yeni şekiller alan, kadın ve erkeğin bir araya gelmesi ile toplumu oluşturan yapı taşıdır.

Evlilik düşüncesi, ayrı yaşam tarzları, ilgi alanları ve beklentileri olan iki kişi arasında oluşmaktadır. Bu iki kişinin ortak gayeleri; yaşamlarını birleştirmek, birlikte anılar oluşturmak, içinde çocuk bulunan yeni bir aileye sahip olmak ve birbirlerini desteklemektir. Evlilik çiftler tarafından arzu edilen cinsel yaşantının toplum nazarında meşru hale getirildiği bir anlaşmadır (Özügurlu, 1990). Evlilik aynı zamanda ömür boyu sürecek bir taahhüt sürecidir ve bir ailenin başlangıç noktasıdır. Evlilikler, bireylere bencillik olmadan büyüme fırsatı sunar. Sadece fiziksel bir birlik değil, aynı zamanda bir bireyin ruhsal ve duygusal birliğidir (Kowsar ve Rahim, 2019).

Evlilik yoluyla oluşan aile, kurumlar içerisinde birinci sırayı almakta ve T.C. Anayasası’nda Türk toplumunun temeli olarak görülmektedir (Erol, 1991). Medeni Kanun evlenme kavramını net bir şekilde açıklamamaktadır. Evlenme, evlenen kişiler arasında süreklilik arz eden müşterek yaşam meydana getirir. Evliliğin iki ana kriteri, süreklilik ve tam müşterek yaşamdır. Bireylerin hayatlarını birleştirirken içten ve gerçekçi olmalarının yanında hukuksal olarak Medeni Kanun’un şartlarını yerine getirerek evlilik birliği oluşmaktadır (Ayan,

2004). Maddi, sosyal ve hukuki boyutları da bulunan evlilikte iki kişi arasında oluşan duygusal bağ, onları bir araya getiren en önemli unsurdur. Bireylerin çoğu evliliği, mutlu bir yaşamı etkileyen temel kriterlerden biri olarak görmektedir (Şen, 2009).

Evlilik hakkında yaptıkları çalışmada Olson ve Fowers (1993) evlilik ilişkilerini; kişisel özellikler, iletişim, çatışma çözme, mali yönetim, boş zaman aktiviteleri, cinsel ilişki, çocuklar ve evlilik, aile ve arkadaşlar, eşitlik rolleri ve dini oryantasyon alt boyutlarında ölçen ENRICH'i kullanarak beş farklı evli çift türü tanımlamıştır. Evliliği anlama konusundaki bu yaklaşım, evlilik ilişkilerinin çok boyutlu olduğunu ve tek bir boyutta yeterince tanımlanamayacağını göstermesi avantajına sahiptir (Fowers ve Olson, 1993).

ENRICH'e göre uyumlu çiftlerin çocukları ya yoktur ya da çocuk sayısı azdır. Geç evlenmiş ve kısa süredir evli olan bu çiftlerde eşlerden ikisi de çalışırken meslekleri gereği statüsü yüksek işlerde çalışan, eğitilmiş ve boşanma oranının düşük olduğu çiftlerdir. Çatışmalı çiftler, karşılaştıkları sorunları çözmede ve iletişim becerilerinde düşük puanlara sahiptir ve bu çiftlerin dinamikleri hemen hemen cansız çiftlerle aynıdır. Cansız çiftler en az puana sahip olanlardır ve çoğunlukla genç, eğitim ve sahip olduğu meslek statüsü, düşük, maddi gelirleri az, erkek eşin ek iş yaptığı, eşlerin yeterince tanışmadan az bir zaman içerisinde evlenme kararı aldığı, inanç ve etnik olarak birbirinden farklı çiftlerdir. Geleneksel çiftler diğer çiftler içerisinde anne babalık puanları en fazla olan çiftlerdir. Çoğunlukla erken yaşta evlenen bu çiftlerin, evlilik süreleri fazla, dini inançları yaşamlarında öncelikli, eğitim ve maddi gelir düzeylerinin yüksek olduğu, annenin yarı zamanlı çalıştığı, diğer çiftlere göre boşanmanın daha az görüldüğü çiftlerdir. Canlı çiftler, her kategoride en yüksek puan sahip olan çiftlerdir. Bu çiftlerin yaşları büyük olmakla beraber uzun süredir evlidirler. Eğitim ve gelir düzeyi yüksek olan bu çiftlerde genelde yalnızca erkek eş çalışır ve yarı zamanlı çalışmaktadır (Fowers ve Olson, 1993).

Evlilik, çoğu kişinin kendi kişiliği ve psikolojik refahı bakımından sürdürdüğü en önemli kişilerarası ilişkidir. Bireyler, kök ailelerinde aile etkileşimi davranışlarının belli kalıplarını öğrenir; bu kalıplar nesilden nesile, ebeveyn-çocuk etkileşimi yoluyla ortaya çıkarılır (Kowsar ve Rahim, 2019). Çiftlerin evliliği uyum içerisinde mutlu ve sağlıklı bir şekilde, uzun zaman içerisinde sürdürmeleri, evlilik birliğini oluşturmak için aldıkları karar kadar önem taşımaktadır. Evliliği bu şartlar içerisinde sürdürmek eşlerin kurmuş oldukları yuvaya yükledikleri anlam ve bu yuvadan beklentilerinin yanında eşlerin bireysel özelliklerine de bağlıdır (Çelik, 2012).

2.2. Evlilik Uyumunu

İnsanlar, canlılar arasında, yeni durumlara adapte olmak için en yüksek kapasiteye sahip varlıklardır. Bireysel davranış ve sosyal tutumlar bu adaptasyon sürecinde gelişmektedir. Kişisel ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için yapılan her girişimde birey, insanlara, koşullara ve olaylara uyum sağlamaktadır. Uyum, çevreye veya ortamdaki değişikliklere uygun bulgular ve davranış şekillerinin benimsenmesidir. Aynı zamanda insanın kendisi ve çevresi arasında dengeli bir ilişki kurmak için davranışını değiştirdiği süreklilik arz eden bir süreçtir (Kowsar ve Rahim, 2019).

Aile toplumun temel birimidir. Aile bir organizasyon, bir grup ve aynı zamanda sosyal bir sistemin en küçük topluluğudur. Sağlıklı bir toplum, sağlıklı bir aile gerektirir ve evlilik uyumu, bunun sağlanmasının şartlarından biridir (Kowsar ve Rahim, 2019). Çok yönlü bir sistem olan evlilik ise kültürle göre değişmekte farklı şekillerde tanımlanmaktadır. Modern çağda evlilik; özgür eş seçimi, evlilik ilişkisinde arzu edilen şekilde davranma, cinsel yaşamda eşitlik ve yakın ilişkiyi tek şemsiye altında toplayan bir kurumdur.

Evlilik birliği içerisinde eşler arasında problemlerin varlığı, psikolojik, fiziksel ve sosyal anlamda da birçok sorun ortaya çıkarmaktadır. Evlilik içerisindeki bu problemlerin giderilmesi ve eşlerin evlilik uyumuna sahip olmaları, ailenin sağlam dinamikler üzerine oturtulması ve güçlü bir toplumun oluşması için önemlidir. Kaliteli bir ilişki için gerekli olan evlilik uyumu, evlilik birliğinde her anlamda ortak anlayışa, gelişmiş problem çözme becerisine ve en nihayetinde mutlu evlilikleri olan kişilerin ilişki tarzları olarak tanımlanmaktadır (Erbek ve diğerleri, 2005). Evlilikteki problemleri çözme ve duygusal ifade gibi kişilerarası faktörler ve daha geniş bağlamsal süreçler, günlük yaşam problemleri ve bunlarla ilgili stres faktörleri evlilik ilişkilerinin kalitesinin potansiyel belirleyicileri olarak belirlenmiştir.

Haldford, Kelly ve Markman (1997; aktaran Yalçın, 2014)'a göre evlilikte uyum, eşlerin iletişim kurarken bir problem yaşamadığı, birbirleri ile ilgili olumlu duygu ve düşünceler barındırdıkları, sorunların çözümünde gerekli becerileri kullanabildikleri, birlikte geçirilen zamanda keyif aldıkları pozitif bir ilişki sürecinin sağlanmasıdır. Eşlerin kişiliklerinin benzer olması da onları çekici kılan bir etkidir. Bu etken eşlerin evlilikteki uyumlarını ve memnuniyetlerini arttırmaktadır ve birçok araştırma da bunu destekler niteliktedir (Yalçın, 2014). Spanier (1976) evlilik uyumunu; evli bireylerin yaşam düzenlerini oluştururken farklı koşullara uyum sağlamaları, zamanla birbirlerine uygun şekilde değişmeleri olarak tanımlamaktadır. Sabatelli (1988) ise evlilikte uyumu, eşlerin rahatlıkla iletişim kurabildikleri, evliliğin önemli alanlarında ortak bir noktada anlaşabildikleri, sorunlar ile karşılaşıldığında herkesi memnun eden çözümlerde uzlaşabildikleri bir süreç olarak belirtmiştir. Evlilik uyumu

ilişkinin en önemli parçasıdır ve eşlerin sorumluluklarının, isteklerinin bir dengede buluşması olarak karşımıza çıkmaktadır (Tutarel Kışlak, 1999).

Evlilik uyumu esas olarak evliliklerin istikrarı ile ilgilidir. Uyumu yüksek olan evlilikler uzun süre ayakta dururken, uyumu düşük olanlar ise kısa sürede kötü sonuçlanarak sona ermektedir (Kowsar ve Rahim, 2019). Evlilikten doyum alınabilmesi ve beklentilerin karşılanabilmesi için evlilik uyumunun artması gerekmektedir. Ayrıca evlilik uyumu, evlilik yaşamındaki mutluluk ve memnuniyetin sağlanmasıdır. Evlilik uyumu, kişilerin öznel görüşlerinden ziyade genel anlamda ilişkinin niteliğini belirlediği için evlilik doyumu ile ayrılmaktadır (Erbek ve diğerleri, 2005).

Evlilik uyumu tanımlarına bakıldığında; evliliğin devamlılığı ve eşlerin mutluluğu için uyumun varlığının gerekli olduğu anlaşılmaktadır. Evlilikte uyumun sağlanmasında, iletişim, sorun çözme ve empati becerilerinin önemli bir rol oynaması dikkat çeken bir konudur.

Eşlerin birbirini anlama konusunda yetersiz kalmaları yaşadığı sorunların gelişimini etkileyen sebeplerindendir. Bu yetersizliğin yani empatinin sağlanması ve iletişimlerinin güçlenmesi ile çiftler evliliklerindeki uyumu arttıracaktır (Özgüven, 2000). Johnson et al. (1986, aktaran Güngör Cihan, 2007) doğrulayıcı faktör analizine dayalı yaptıkları bir çalışmada; eşler arasındaki uyumun mutluluk, etkileşim, anlaşmazlıklar, problemler ve boşanma eğilimi olmak üzere beş bölümden oluştuğunu ve bunlar içerisinde evlilik uyumunun birinci boyutunu mutluluk ve etkileşimin, ikinci boyutunu ise anlaşmazlıklar, problemler ve boşanma eğiliminin olduğu belirtmiştir. Birinci boyutu, eşlerin evlilik ile ilgili genel duygularını, ortak aktivitelerde hem fikir olma durumlarını içermektedir. İkinci boyut ise, eşlerin arasındaki çatışmanın niceliğini, evliliğin problemliliğini, eşlerin boşanma konusundaki fikirlerini, eşlerin kişilik özelliklerini ve bir olay karşısında verdikleri tepkilerin karşı taraf için sorun yaratıp yaratmaması durumlarını açıklamaktadır.

2.2.1. Evlilik Uyumunu Etkileyen Faktörler

Çoğu araştırmacı evlilik uyumunun, evliliğin devamlılığı ve niteliği için gerekli ve vazgeçilemez olduğuna dikkat çekmektedir. Evli bireylerin evlilik uyumları bireysel ve çevresel birçok durumdan etkilenmektedir. Bu sebeple evlilik uyumunu etkileyen öğeler araştırmacılar, alanda çalışan uzmanlar, özellikle de evli çiftler için önemli bir yere sahiptir.

Lewis ve Spainer (1979, aktaran Mackey ve O'Brien, 1995) evlilikte uyum, mutluluk ve evliliğin niteliği ile ilgili birden fazla araştırma yapmış, evlilik uyumu ve sürekliliğinin sağlanması konusunda birçok faktör değerlendirerek bir model ortaya çıkarmışlardır. Bu uyumlu evlilik modelinde üç faktör mevcuttur; ilki kişisel ve çevresel kaynaklar, ikincisi yaşam tarzından memnun olma durumu, üçüncüsü evlilik ilişkisindeki

kazanımlardır. Kişisel ve çevresel kaynak faktörü; eşlerin evlilik birliğine getirdikleri, fiziksel ve zihinsel becerileri, sağlıklı olma durumları ve özgüvenileridir. Yaşam tarzından memnun olma faktörü; evli bireylerin sosyal statüleri, kendini gerçekleştirme durumları ve memnuniyetleri ile sosyal çevre desteğini kapsamaktadır. Evlilik ilişkisindeki kazanımlar faktörü ise; eşlerin iletişimlerinin kalitesi, etkililiği ve uygunluk durumunu açıklamaktadır.

Larson (2002, aktaran Akar, 2005) da evliliğe etki eden faktörleri açıklamak için Evlilikte Üçgen Modeli'ni oluşturmuştur. Modelinde bu faktörleri üç ana başlıkta incelemiştir. Bireysel özellikler, stresle baş etmede zorlanma, aşırı tepkisellik, problemler, mantıklı olmayan düşünceler, aşırı öfke ve saldırganlık, kronik depresyon, öz güven ve aşk gibi özelliklerdir. Çift özellikleri; problemler, etkili iletişim ve problem çözme becerileri, uzlaş, güç paylaşımı ve dengesi iken; çevresel etmenler ebeveynlerin evlilik özellikleri, borçlanma, ebeveyn ve arkadaş desteği, çiftlerin sağlık durumları ve eşin akrabaları ile ilişkiler şeklindedir.

Toplumsal bir olgu olan evliliğin sürdürülmesinde, doyuma ulaşılması ve uyumun sağlanmasında, ekonomik gelir, ailede çocuğun olması, yaşları ve sayısı, mesleki statü, iş bölümü, eğitim düzeyi gibi çok fazla sosyal etken bulunmaktadır. Evlilik süresi, şekli, çiftin iletişim kabiliyeti ve birbirlerine tepkileri, büyük aile ile ilişkileri, çatışma yaşama sıklığı ve problemlerin üstesinden gelme becerileri de çiftler arasındaki uyumun gelişmesine etki etmektedir. (Demiray, 2006).

Yapılan çalışmalar sosyolojik unsurların evlilik uyumuna etki ettiğini göstermektedir. Ayrıca evlilik uyumunu çiftlerin iletişimi, empati düzeyleri ve çatışma çözme becerilerinin de etkileyebileceği düşünülmektedir. Bayraktaroğlu ve Çakıcı (2013)'nın araştırmasında evlilik uyumu yüksek çiftlerin empati, çatışma çözme ve iletişim toplam puanlarının ileri derece anlamlı ve yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı çalışmada evlilik uyumunu etkileyen değişkenler tespit edilmeye çalışılmış ve çatışma çözme becerisinin evlilik uyumunu belirlemede en kuvvetli yordayıcı olduğu ardından yaş, eşin, aile ile geçimin geldiği sonucuna ulaşılmıştır.

Evlilik uyumunun süreç içinde gerçekleştiğini söyleyen Spanier (1972)'e göre bu süreçte evli çiftlerin aralarında sorun olan farklılıkların, gerginlik ve bireysel kaygıların, evlilik doyumunun, bağlılığın ve aile içindeki önemli konularda fikir birliğinin etkili olduğunu; aralarındaki ilişkide belirtilen özelliklerin bulunduğu çiftlerin uyumlu evliliğe sahip olduğunu ortaya koymuştur.

. Evlilik içerisinde iletişim konuşmaktan daha fazla öneme sahiptir. Eşler hislerini ve düşüncelerini karşılıklı dinlemeli, birbirlerinin sırdaşı ve arkadaşı olmalı, kendilerini korkmadan ifade edebilmelidir (Rosen-Grandon, Myers ve Hattie, 2004, aktaran Bayraktaroğlu ve Çakıcı, 2013). Eşlerin birbirlerine duygu ve düşüncelerini istedikleri şekilde iletememesi eşi tarafından yanlış algılanmasına neden olabilir. Sağlıklı iletişim ise duygulara etki eder, çiftleri yakınlaştırır ve çiftler arasındaki güveni artırır. Çiftlerin ilişkisindeki paylaşım ve memnuniyet arttıkça evlilik uyum düzeyi yükselmektedir (Şener ve Terzioğlu, 2008; Koerner ve Fitzpatrick, 2011). Kreitman, Collins, Nelson ve Troop (1971, aktaran Akar, 2005)'a göre, çiftlerin davranışlarının eşi tarafından doğru algılanması evlilik uyumunu belirlemede önemli bir kriterdir. Hooley ve Hahlweg (1989) ise sözel olmayan olumsuz iletişim davranışlarının ve anlaşmazlıkların karşılıklı memnuniyetsizliğe sebep olduğunu öne sürmektedir. Sardoğan ve Karahan (2005) da evlilik uyumu çiftlerin iletişim becerileri ile ilişkili olduğunu belirtmektedir.

Evlilik uyumunu inceleyen araştırmacıların bazıları evlilik uyumunu çiftlerin birbirine olan duygularını baz alarak incelerken, bazı araştırmacılar da evlilikteki problem alanları ve iletişim becerilerinin evlilikteki uyumun niteliğini belirleyen özellikler olduğunu belirtmektedir. Evlilik uyumunda etkili olan ölçütleri ortaya çıkararak çiftlerin uyum düzeyini arttırmak amacıyla çeşitli programlar oluşturulmakta ve bu programlara zamanla daha fazla önem verilmektedir (Erbek ve diğerleri, 2005). Yapılan çalışmalar da bu programlara destek olmak amacıyla evlilik uyumunu etkileyen çeşitli değişkenleri araştırmaktadır.

2.2.2. Evlilik Uyumu ile İlgili Araştırmalar

Evlilik uyumu uzun süredir yurt içi ve yurt dışı literatüründe giderek sayısı artmakta olan bir araştırma konusudur. Yapılan araştırmalarda birbirinden farklı değişkenler, örneklemeler ve yöntemler ile evlilik uyumu incelenmektedir.

Navran (1967) 24 mutlu ve 24 mutsuz çiftin orta sınıf bir örneğini kullanarak yaptığı araştırmada, evlilik uyumunun iletişim kapasitesi ile ilişkisinin olduğunu; evlilik uyumu yüksek olan çiftlerin, evlenme ile ilgili sorunları etkin bir şekilde ele almak için iletişim becerilerini geliştirmiş çiftler olduğunu; evliliğe zayıf bir şekilde uyum sağlayanların ise problem çözme için olumsuz iletişim tarzları ve teknikleri geliştirdiğini belirtmiştir.

Heene, Buysse ve Van Oost (2002) araştırmalarında depresyon tanısı almış 69 hasta çift ve tanısı bulunmayan 69 kontrol çift ile evlilik uyumu, çatışma iletişimi, atıflar ve

bağlanma tarzlarını incelemiştir. Çalışmanın sonucunda hem hastaların hem de eşlerinin çatışma iletişimi, nedensel atıflar ve güvensiz bağlanma konusundaki daha olumsuz algılarla ilişkili olarak daha az evlilik uyumu bildirdiği; çatışma iletişimi ve nedensel atıflar hem baskılanmış erkekler hem de kadınlar için depresif belirtiler ile evlilik uyum arasındaki ilişkinin önemli aracıları olduğu bulunmuştur.

İran’da 120 evli çiftin sözsüz iletişim becerileri ve evlilik uyumu arasındaki ilişkinin araştırıldığı çalışmada, eğitim seviyesi yüksek olan çiftlerin evlilik uyumu puanlarının daha düşük eğitim seviyesine sahip çiftlere göre daha yüksek olduğu, cinsiyetin evlilik uyumu üzerinde önemli bir etkisi olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır (Shahrbabk ve Bagheri, 2011). Bayraktaroğlu ve Çakıcı (2013) evlilik uyumu ile sosyodemografik değişkenler, problem çözme, empati ve iletişimin ilişkisini araştırmak için Lefkoşa’nın çeşitli iş yerlerinde çalışan ve 309 evli bireyle yaptığı çalışmada; problem çözme, empati ve iletişim toplam puan ortalamaları yüksek olan kişilerin evlilik uyumunun da yüksek olduğu verilerini elde etmiştir.

Yalçın (2014)’ın kadınların sosyodemografik özelliklerinin evlilik uyumundaki etkisini incelediği araştırmasında, çalışma grubundaki kadınların olumlu iş yaşantıları ev yaşantılarını etkilediği, evlilik uyumlarıyla yaşları arasında anlamlı düzeyde farklılık olduğu, 41 ve üzeri yaş grubundaki kadınların evlilik uyumları, 21-30 yaşlarındaki kadınlara göre daha yüksek olduğu, çalışma grubundakilerin 36,8%’i evliliğini genel anlamda “iyi” olarak değerlendirdiği, kadınların 33,9%’u sorunlar karşısında “sessiz kalma” tutumunu sergilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Özden (2014) araştırmasında, evli bireylerin, demografik değişkenleri ve otomatik düşünceleri ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi incelemiş, 159 katılımcının cevapları değerlendirildiğinde evlilik uyumuyla yaş, eğitim durumu, kaçınıcı evlilik olduğu, farklı şekilde evlenme, gelir düzeyi ve sahip olunan çocuk sayısının anlamlı farklılıklar bulunduğu ortaya çıkmıştır.

Kublay ve Oktan (2015)’in çalışmasında, bireylerin evlilik uyumlarının bazı psiko-sosyal değişkenler, değer tercihleri ve öznel mutluluk açısından incelenmiştir. Rize ilinde yaşayan ve farklı meslek gruplarında çalışan 452 evli bireyden toplanan verilerin analizi sonucunda, evlilik uyumunun meslek grubu ve evlenme biçimine göre farklılaşmadığı, evlilik süresine göre farklılaştığı görülmüştür. Yıldırım (2018) ise polislerde bazı demografik özelliklerin evlilik uyumu ve evlilikte problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemek

amacıyla Karaman ili merkez kadrosunda çalışan 33 kadın, 176 erkek evli polis memuru ile yapılan araştırmanın sonucunda; kadın polislerin evlilikte problem çözme becerilerinin, erkek polislerden daha yüksek olduğu, flört ederek evlenen polislerin evlilik uyumunun görücü usulü ile evlenenlere göre daha düşük olduğu bilgisi ortaya çıkmıştır.

Erbil ve Hazer (2018) çalışmalarında, çalışan bireylerin evlilik uyumunu araştırmıştır. Evli ve çalışan 400 kişiden alınan bilgiler sonucunda; katılımcıların %20,3 ‘ünün evliliklerinde uyumlu olduğu, %79,7’ sinin ise evliliklerinde uyumsuz olduğu; evlilik uyumu ile yaş, eğitim durumu, çalışma süresi, aylık gelir, evlenme yaşı, evlenme biçimi, evlilik süresi ve çocuk sayısı arasında anlamlı bir farklılık bulunduğu; cinsiyet ve görev arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir.

2.3. İletişim

İletişim kavramının İngilizce ve Fransızca dillerinde aynı yazılışa sahip olan ancak farklı okunan karşılığı “communication” dır. Bu kavram Latince “communis” kavramından türemiştir. Türk dili temelli bir sözcük olan “iletişim” ise, Eski Türkçe élt- ya da élet- kökünden gelmektedir. “İletmek fiili -iş eki alarak iletişmek (karşılıklı iletmek) daha sonra da -ım eki alarak iletişim sözcüğü oluşmuştur.”. Asıl anlamı da bedensel olarak bir şeyi taşımak, geniş anlamda bir şeyi getirmek, bir şeyi götürmektir. (Kaya, 2015, s.3).

Düşünürlerin insan iletişimi hakkında kafa yormaya başlamaları Antik Çağ’a kadar uzanır. Aristoteles’in Retorik kitabı bu anlamda bir ilk olarak ele alınabilir. 20. Yüzyılın başlarından itibaren geliştirilen iletişim modellerinin de kaynağı Aristoteles’in modelidir. Aristoteles iletişimi doğrusal bir süreç olarak ele almıştır (Güngör,2016).

Pearson ve Nelson (1997)'a göre ise iletişim, birlikte etkileşimde bulunan insanların mesaj alışverişinde bulunabilmelerini sağlayan paylaşmayı içinde barındıran bir aktivitedir. Paylaşma, içeriği göz önünde bulundurulmaksızın insanların birbirlerini anlama sürecine katkı sağlamaktadır. Cüceloğlu (2001) da aynı şekilde iletişimi paylaşım ve bir aradalık olarak tanımlamıştır.

Güngör (2006)'e göre iletişim; insanla başlayan insanla devam eden bir edim olarak planlı bir etkileşim, öncelikle dil ve sözcüklerin kullanıldığı bir paylaşım sistemidir. Bir başka tanımda iletişim, insanların sözel ve sözel olmayan davranışlarının niteliğini değerlendirerek anlamlandırmasını gerektiren bir süreçtir (Paslı, 2017). Cüceloğlu (2001) iletişimi, iki taraflı bir olay, birbirine ilişkin mesaj alma ve verme işlemi olarak tanımlamaktadır. İletişim kavramı dinamik, akıcı ve değişken bir süreçtir. Çoğunlukla kişi ve çevresi arasında iki yönlü ilişkiyi ilgilendiren tüm aşamalar olarak karşımıza çıkmaktadır (Güven, 2016).

İletişimin bilinen bu tanımlarının ortak noktası birden fazla insan arasındaki etkileşim olmasıdır. Çoğunlukla ilişki (relationship), etkileşim (interaction) ve iletişim (communication) kavramları birbirleri ile karıştırılmakta veya birbirlerinin yerini almaktadır. Sıklıkla tartışılan bu kavramlar incelendiğinde; ilişki kavramının daha geniş olduğu, iletişim ve etkileşim kavramlarını da içerdiği görülmektedir. Bu bağlamda iletişim, ilişkilerin temelini oluşturan bir yapıdır ve iletişimsiz bir ilişki var olamayacaktır (Kaya, 2015). İnsan, sözel ve davranışsal olarak birçok şekilde mesajını aktararak toplumsal hayatta kabul görmek için iletişimi kullanır. İletişim, bilgiyi oluşturma, yayma ve anlama sürecidir. İletişimde temel kriter, anlaşılır olarak iletilen bilginin karşı tarafta değişim meydana getirmesidir (Gündüz,2011).

Şimdiye kadarki iletişim tanımlarından yola çıkıldığında; iletişimin insanlara birbirlerini anlama fırsatı sunan bir temel ihtiyaç olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bir insanın başka bir insan ile etkileşim halinde olmadan yaşamını devam ettirmesinin olanaksız ve faydasız olacağı bilinmektedir. Elbette her birey biriciktir ve iletişim kurma şekilleri de kendilerine özgü olmaktadır.

Bireylerin iletişimde bulunma tarzları karşısındaki kişiye bağlı olup bireyin karşı iletişim halindeyken ortaya çıkan özelliği olarak da görülebilir (Norton ve Pettegrew, 1977). İletişim olgusunun asıl amacı karşımızdaki bireyi etkilemek ve etkilenmektir. Doğru bir iletişim ile insanların kendine ve çevresine olan bakışı iyileşir, insan ilişkileri ile ilgili düşünceleri gelişir ve bireyler önemli yaşam becerileri kazanır (Güven, 2016).

2.3.1. İletişimci Biçimleri

Aristoteles konuşmacının konuşmasını hazırlarken belirleyici etkenlerden birinin izleyicide yaratmak istediği etki olduğunu savunur. Toplumsal iletişim sürecini aktaran modelinde iletişimin etkililiğinin konuşmacının iletişimsel yeteneğine bağlı olduğunu belirtmiştir (Güngör, 2016).

İnsanların iletişim kurma farklılıkları ve bireysel özellikleri, iletişim sürecini iyi veya kötü bir şekilde etkilemektedir. Bu sebeple, iletişimin nasıl kurulduğu ve tarzı ilişkilerimiz üzerinde etkili olmaktadır (Ünal, 2015, aktaran Paslı,2017). Sherman (1999, aktaran Bocar, 2017)'a göre; bireyin ileri seviyede kişisel farkındalığının bulunması, iyi iletişim becerilerine sahip olmasında önemli bir etkidir. Bireyin sahip olduğu iletişim stillerini bilmesi diğer kişilerde kalıcı ve iyi izlenimler bırakmasını sağlamaktadır. Böylece kişi yaşamında başarılı olmak için gerekli şansa sahip olacaktır.

Literatüre bakıldığında da iletişim becerileri ve tarzlarını belirleme, ölçme ile ilgili birçok araştırma yapıldığı bilinmektedir. Bu araştırmalarda, farklı gruplara uygulanarak, geçerlik ve güvenilirlikleri sağlanarak bireylerin iletişim konusundaki yeterliliklerini, becerilerini ve iletişim esnasında öne çıkan özelliklerine yer verilmektedir.

Sherman (1999, aktaran Bocar, 2017) saldırgan, pasif, iddialı olarak adlandırdığı üç temel iletişim tarzını öne çıkaran bir araştırma gerçekleştirmiştir. Saldırgan iletişim tarzındaki iletişimci sabit düşüncelidir; başarılı bir dinleyici değildir. Karşısındaki kişilerin düşüncelerini görmekte zorlanır ve onlarla gerçekleştirdiği iletişimi sekteye uğratır. İletişime kurduklarını değiştirmeye çalışır. Pasif iletişim tarzında iletişimci doğrudan iletişim kurmaktan kaçınır, karşısındakini sürekli onaylar, susar ve ikirciklidir. İddialı iletişim tarzında ise iletişimci, etkileyici ve aktif bir dinleyicidir, sınırlarını ve beklentilerini belirtir, gözlemler yapar ve ön yargılı değildir. Hızlı bir şekilde hislerini ve isteklerini doğrudan, dürüstçe ifade eder ve başkalarının duygularına dikkat eder.

Joni Rose (2007, aktaran Pişiren, 2010), iletişim biçimlerini, agresif, pasif, pasif agresif ile kendine güvenen-iddialı olarak sınıflandırmıştır. İletişim biçimleri bir ilişkide karşı tarafın algılama şeklinde yanlış anlaşılma ve hatalı iletişime engel olması açısından kritik önem arz etmektedir. Olumlu iletişim sürecinde ideal olan, iddialı ve kendine güvenen bir iletişim biçimi benimsenerek agresif, pasif ya da pasif-agresif iletişim tarzlarından uzaklaşmaktır.

Norton, kişilerarası iletişim ile ilgilenen araştırmacıların iletişimin nasıl kurulduğunu göz önünde bulundurmaları gerektiğini belirtmiştir. İletişimci biçimleri “geniş bir yelpazede incelenmesi, analiz edilmesi, bir süzgeçten geçirilmesi ve anlamlandırılması gerekli olan sözlü ve sözsüz etkileşimlerdir”. Bu etkileşimler insanları gerçek anlama götürür ve birbiri ile ilişkili iki perspektiften oluşmaktadır (Norton, 1978, s. 105). Kişilerarası iletişim araştırmalarında, bireylerin üstlendikleri roller ve kişilik özellikleriyle ilgili çok fazla sınıflama olduğu görülmektedir. Norton’ın bu araştırmalardan farkı ise yapmış olduğu sınıflamayla birtakım iletişimci özellikleri belirlemiştir. Bunlar, kişiler arasındaki iletişim sürecinin ve mesajların nasıl anlaşıldığının önemli bir belirleyicisidir (Norton, 1978, aktaran Norton, 1983).

İletişimci biçimleri kişilerin toplum içindeki iletişim ve etkileşim durumlarını daha yakından görmelerini sağlamaktadır. Bu doğrultuda, Norton’ın bir kavram haline gelen iletişimci biçimleri sözel ve sözsüz etkileşim yollarının daha iyi yorumlanması konusunda faydalı olmaktadır.

Norton, iletişim olgusunun neyin söylendiği ve nasıl söylendiğini içeren iki bileşeni olduğunu açıklamaktadır. Ayrıca durum ve zaman parametrelerinin iletişimci biçimlerini etkilediğini öne sürmektedir (Pişiren, 2010). Norton, kişilerin iletişimlerinin içeriğine kendilerine göre şekil verdiklerini, bazı kişilerin bu konuda daha iyi olduğunu dile getirmektedir (Norton, 1978). Sözel olmayan canlı davranışlara çok fazla bağlı olan iletişimci biçimlerinin sınıflarının, cinsiyetler arasında oldukça tutarlı olduğu araştırılmıştır (Norton, 1978). İletişimci biçiminin kapsamında; samimiyet, iyi niyet, empati, etkili dinleme, açıklık, içtenlik, sakinlik, kesinlik, etkililik, baskınlık, saldırganlık ile abartılar, jest ve mimikleri belirgin hale gelmektedir (Pashlı, 2017).

Norton'ın 1978'de yayımladığı çalışmasında iletişim biçimlerini detaylı şekilde ele almak amacıyla geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı ortaya çıkarmak üzere çalışmış, 1983 yılında bir önceki ölçme aracının sınırlılıkları göz önünde bulundurularak, 10 faktörden oluşan ölçeğe “kesin (precise)” faktörü eklenmiş ve toplamda ölçek 51 madde ve 11 faktör olarak biçimlendirilmiştir. Ayrıca katılımcıların belli bir davranış geliştirmelerini engellemek amacıyla ölçeğe dolgu maddeleri (filler items) dahil edilmiştir. Bu eklemelerin yapılmasına rağmen 1978 ve 1983 yılında oluşturulan ölçeğin her iki hali de alanyazındaki çalışmalarda yer almaktadır (Dursun ve Aydın, 2011). Dursun (2011)'un yaptığı uyarlama çalışmasında ise; 51 maddelik ölçekte yer alan dört faktörün altındaki dört maddenin diğer faktörler ile ilişkili olması sebebiyle ölçek geçerlik ve güvenilirliği sağlanarak 11 faktör ve 47 madde olarak belirlenmiştir.

İletişimci biçimleri; “arkadaş canlısı”, “etki bırakan”, “rahat”, “tartışmacı”, “ilgili”, “kesin”, “sözsüz iletişim kuran”, “dramatik”, “açık”, “baskın” ve “iletişimci imajı” olarak adlandırdığı 11 temel özelliği şöyle tanımlamaktadır (Norton ve Pettegrew, 1977):

Arkadaş Canlısı (Friendly): İletişimci biçimi arkadaş canlısı olan kişiler, kötü niyetli olmamak ile aşırı samimi olmak arasındaki bir aralık üzerinde görülmektedir. Bu özelliğe sahip olan kişiler genellikle insanlara nazik davranır, ilgi gösterir ve iyi niyet ile yaklaşır. İletişime geçtiği kişiler tarafından çoğunlukla saygı gösterilen arkadaş canlısı kişiler sosyaldirler ve onlar için insanlarla iletişime geçmek zor değildir.

Etki Bırakan (Impression Leaving): Etki bırakan iletişimci biçimi, kişinin diğerleri ile olan iletişimde nasıl bir etkileyciliğe sahip olduğunu göstermektedir. İletişim süreçlerinde bu özelliği barındıran kişiler, karşı tarafa bıraktığı izlenimler sayesinde ilk kez tanıştığı biri olsa dahi kolaylıkla hatırlanabilirler. Dursun ve Aydın (2011), bireylerin diğer insanlar üzerinde bıraktığı etkinin ölçüsü ve iletişim sürecinden alınan tatminin onların hatırlanabilmelerini

etkilediğini öne sürmektedir. Ayrıca bu özellik üzerine diğerlerine oranla daha az çalışma yapıldığını, bu özelliğe sahip kişilerin davranış özellikleri ile ilgili yeterli bilgi olmadığını belirtmişlerdir.

Rahat (Relaxed): Bu özellik iletişimin kişi için ne kadar kolay olduğu ile ilgilidir. Konuşmasında herhangi bir gerginlik olmayan bu kişiler; konuşma sırasında sakindir. Rahat iletişimci biçimi özelliğine sahip olan kişilerin konuşma ritmi veya konuşma akışı gerginlikten uzaktır. Dursun ve Aydın (2011)'a göre rahat özellikteki kişiler iletişim sürecinde endişeli bir tavır sergilemezler. Bu durum da onların iletişimde sakin kalmalarını sağlayarak rahat bir izlenim sergilemelerine neden olmaktadır.

Tartışmacı (Contentious/Argumentative): Bu iletişimci biçimi, karşısındaki kişi veya kişilerle sık sık kavga eden ve tartışan bir kişiyi ifade eder. Tartışmacı iletişimci biçimindeki kavgacı olarak tanımlanan bu kişiler, sürekli saldırgan olma eğilimindedirler ve kişilerarasındaki huzursuzluğun sebebi olarak düşünülmektedir. Buna ek olarak, Dursun ve Aydın (2011) bu iletişimci biçiminin baskın iletişimci biçimi ile benzer olumsuz özellikler barındırdığını öne sürmektedir.

İlgili (Attentive): Bu özellik, bir kişinin bir iletişimci olarak ne kadar atik olduğunu gösterir. İlgili iletişimci biçimine sahip kişi, diğer kişileri cesaretlendirme ve konuşmalarını dikkatle dinleme eğilimindedir. Böyle biri aynı zamanda bilinçli olarak iletişim halinde olduğu bireylerin kendisini dinlediğini görmek ister ve bundan emin olacak şekilde davranışlar sergiler. Dursun ve Aydın (2011) ilgili iletişimci bireylerin, baskın ve dramatik iletişimci kişilerin özellikleri ile benzerlik göstermediğini, temel olarak empati kurma becerisine sahip olduklarına ve karşısındaki kişiyi çok dikkatli dinlediklerine dikkat çekmişlerdir.

Kesin (Precise): Kesin yapıda olan bireyler, iletişime geçtikleri konu ve içeriği hakkında donanımlı olmayı önemsemektedir. İletişimlerinde belirsizlikten kaçınarak doğruluk ve netlik konusunda ısrarcı davranırlar. Bu kişiler doğru olma endişesi ile kanıt sunma konusunda duyarlı olma eğilimindedir. Bu iletişimci biçimi baskın ve tartışmacı iletişimci biçimleri ile benzerlik göstermektedir.

Sözsüz İletişim Kuran (Animated/Expressive): Bu özellik, kişinin bir iletişimci olarak sözsüz iletişim kurma becerisinin ne kadar aktif olduğuna işaret eder. Sözsüz iletişim kuran kişi, yüz ifadelerini ve fiziksel hareketlerini kullanmakla birlikte göz temasına da özen gösterir. Bu kişiler duygularını yansıtmaya eğilimindedir. Dursun ve Aydın (2011)'a göre, iletişimci olarak güçlü, çekici ve güvenilir şekilde görülen sözsüz iletişim kuran kişiler, tiyatral beceriler ile iletişim yoğunluğunu artırıp azaltabilirler.

Dramatize Eden (Dramatic): Dramatize eden iletişimci biçimi, bir insanın sözlü olarak ne kadar canlı olduğunu belirtmektedir. Bir kişinin konuşması çok canlı ve ilginç olma eğilimindeyse, bir noktayı vurgulamak için sık sık abartılı yollara başvuruyorsa, anlatmak istediği şeyi sesini yükselterek anlatıyorsa dramatiktir. Dursun ve Aydın (2011) dramatize eden iletişimcilerin, kişilerin dikkatini mesajın içeriğine yönelten, iletişim sürecinde mecazlı anlatım, öykülemekten yararlanan hayal gücü yüksek kişiler oldukları bilgisini paylaşmaktadırlar. Bu kişiler duygularını açıkça ifade edebildikleri için genellikle duygusal olarak görülmektedirler.

Açık (Open): Açık iletişimci biçimi, bir kişinin kendini ne kadar açıklayan bir iletişimci olduğunu ifade etmektedir. Kişisel konuları kolayca anlatabilen veya duygularını açıkça ifade eden bir kişi açık iletişimcidir. Bu kişiler kendileri ile ilgili bir şey söylemeseler bile diğer kişiler çoğunlukla onun duygusal durumunu anlayabilmektedir. Dursun ve Aydın (2011) da bu kişilerin dışa dönük olduklarını, iletişim ortamlarında çekici, içten ve güvenilir olarak nitelendirildiklerini ifade etmektedir.

Baskın (Dominant): Baskın iletişimciler genellikle sosyal durumlarda çok sık konuşur. Konuşmaları bölmek, emir vermek, sesini yükselterek konuşmak, göz teması kurarken rahatsız edici olmak gibi davranışlar bu iletişimci biçim grubuna ait özelliklerdir. Dursun ve Aydın (2011)'a göre, kontrolü elden bırakmayan bu kişiler sosyal iletişim boyutlarından otoriterlik ile yakından ilişkilidir. Bu kişiler mücadele etme, rekabetten hoşlanma, öz güvenli ve ateşli olma eğilimindeki iletişimcilerdir.

İletişimci İmajı (Communicator Image): Bu özellik, bir kişinin ne kadar iyi bir iletişimci olduğunu gösterir. Bir kişi tanıdıklarıyla veya yabancılarla, bireysel ya da küçük gruplar halinde iletişim kurarken zorlanmıyorsa iyi iletişimci görüntüsüne sahiptir. Bu kişiler aynı zamanda hemcinsi olmayan biri ile de kolay iletişim kurabiliyor ve sohbet edebiliyorsa iletişimci imajı özelliklerini yansıtmaktadır.

Reisbeck (1983, aktaran Pişiren, 2010) de makalesinde Norton'a atıfta bulunarak 12 değişkenden oluşan iletişimci biçimleri tanımlamıştır. Değişkenler, kesin, tartışmacı, rahat, izlenim bırakan, ifade eden, baskın, dramatik, açık, canlı, arkadaş canlısı, ilgili/dikkatli ve iletişimci imajıdır. İyi iletişimci imajı, bireyin neredeyse bütün durumlarda iyi iletişimci ve bire bir iletişimi kolayca gerçekleştirmesi olarak açıklanmıştır. İlgili/dikkatli iletişim değişkenine sahip kişi, empati kuran, toleranslı, umursar ve şefkatli ve diğerleri odaklı özelliklerine sahiptir. İzlenim bırakan, görsel öğelerden yararlanırlar. Rahat, can sıkıcı ve sinirli kişisel özellikleri olmaksızın rahat ve huzurlu kişi olarak karakterize edilmiştir. Baskın olmayan iletişimci özellik,

çekinik ve çok dayanıklı olmayan şeklinde algılanır. Kesin iletişimci, konudaki belirsizliği ve beklenen iş konusundaki karmaşayı kaldıran olarak belirtilmiştir.

Brown, Boyle, Williams, Molloy, McKenna, Palermo ve Molloy (2012) ise iletişimci biçimleri ölçeğinin faktör yapısı üzerine bir araştırma yapmışlardır. “Communicator Style Measure” aracılığıyla üniversitenin sağlık ile ilgili bölümlerinde öğrenim gören farklı sınıflardan 860 öğrenciden toplanan verilerin analizi yapıldığında, ölçek; “cana yakın, enerjik, kendine güvenen, açık ve yüzleşen” alt faktörleri oluşturularak Norton’ın ölçeğinden farklı bir şekilde karşımıza çıkmaktadır.

2.3.2. İletişimci Biçimleri ile ilgili Araştırmalar

Hali hazırda kavramsallaştırıldığı gibi, iletişimci biçimleri, bireylerin gün boyunca uyguladıkları birçok küçük davranışın ürünü, insan davranışını yorumlamak ve anlamak için filtreler olarak tanımlanmaktadır (House, 2009). İnsanlar üzerindeki etkimizi belirleyen iletişimci biçimleri hakkında literatürde karşımıza çeşitli araştırmalar çıkmaktadır.

Montgomery ve Norton (1981) iletişim kurma biçimindeki cinsiyete göre benzerlik ve farklılıkları incelemeye yönelik kişilerarası iletişim sınıfından 736 öğrenci ile gerçekleştirirken ikincisini devam eden yılın güz döneminde aynı sınıftan 382 öğrenci ile yaptıkları iki çalışmada verilerin analizi sonucunda, erkeklerin kadınlara göre “kesin” iletişimci biçimini yoğun bir şekilde kullandıkları, kadınların ise kendilerini “sözsüz iletişim kuran” iletişimci olarak gördükleri bilgileri ortaya çıkmıştır.

Andersen, Norton ve Nussbaum (1981)’un 346 öğrenciden öğretmenlerin sözel olmayan yakınlık ile ilgili iletişim davranışları, dayanışma ile ilgili davranışları ve iletişimci biçimi değişkenlerini değerlendirdiği çalışmada; araştırmalarından bilgilerin analizinde dramatize eden, açık, rahat, etki bırakan ve arkadaş canlısı öğretmenlerin daha iyi öğretmen olarak algılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Buller (1985)’ın iki farklı medikal klinikte 219 hasta ve tam zamanlı çalışan 15 doktor ile yaptıkları çalışmada hastalara en son gördükleri klinik hekimin iletişimci tarzına ilişkin algılarını ve bu hekimin iletişim ve sağlık hizmetlerinden aldıkları memnuniyeti değerlendirmek için sorular sorulmuş olup; hastaların doktorlarla iletişimden memnuniyeti ile hastaların aldıkları sağlık hizmetlerinden memnuniyeti arasında pozitif bir ilişki olduğu, doktorların arkadaş canlısı, açık, ilgili olmasının hasta memnuniyetini etkilediği ortaya çıkmıştır.

Mueller ve Powers (1990)'ın yaptıkları çalışmada algılanan ebeveyn cinsel iletişimci stili ile ergen cinsel davranışı ve bilgi doğruluğu arasındaki ilişkinin araştırılması için 234 üniversite öğrencisinden üç zaman dilimi boyunca (ortaokul, lise, kolej) bilgi sağlanmıştır. Algılanan ebeveyn cinsel iletişimci biçimleri ile cinsel aktivite, doğum kontrol hapı kullanımı ve cinsel bilgi doğruluğu arasında anlamlı ilişkiler bulunduğu, iletişimci biçimin, ortaokul ve kolej seviyelerinde cinsel aktivite ve doğum kontrol hapı kullanımı ile öğrencinin bilişsel ve ahlaki gelişimi ile ilgili olabilecek lise seviyesine göre daha büyük bir ilişkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca ebeveynin arkadaş canlısı, ilgili ve etki bırakan iletişim tarzlarının algılanması, ergen tarafından destekleyici olarak algılandığı görülmüştür.

Anderson (1999) öğretmenlerin sınıf içinde ve dışındaki davranışlarını incelenerek öğrenciler üzerindeki etkisini araştırdığı çalışmada 346 üniversite öğrencisinden elde edilen verilerin analizi sonucunda, sözsüz yakınlığın “tartışmacı” iletişimci biçimi dışındaki bütün iletişimci biçimleri ile arasında pozitif ilişki olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Bodie ve Villaume (2012) ise dinleyici tercihleri ile iletişimci biçimleri ve kaygıyı araştırmışlardır.

Gilchrist (2000) çalışmasında yüksekokul öğrencilerinin not ortalaması, eğitim düzeyi, müfredat dışı faaliyetlere katılımı ve cinsiyetleri ile iletişimci biçimleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. 200 üniversite öğrencisinden elde edilen verilerin analizi sonucunda, kadınların iletişimci imajı alt boyutundan aldıkları puanın erkeklerin aldıkları puandan daha yüksek olduğu ortaya konmuştur. Eğitim seviyesi ile öğrencilerin rahat ve baskın iletişimci

Schrader ve Schrader (2001) doğum kontrol haplarının yanlış kullanım nedenlerini araştırmak için hastaların hemşire pratisyenleri tarafından kendilerine gönderilen bilgileri anlama yetenekleri ile kendi hemşire pratisyenlerinin iletişimci biçimleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla 46 doğum kontrol hapı kullanıcı ve 12 hemşire pratisyen ile yapılan çalışmada; ilgili ve arkadaşça iletişimci stillerin pozitif öngörücüler olduğu, iletişimci imaj ile dramatik stillerin olumsuz etkisi olduğu belirlenmiştir.

Alanyazın incelendiğinde; iletişimci biçimleri ile ilgili yerli akademik çalışmaların geçmişinin kısa ve yapılan çalışmaların az olduğu görülmektedir. Yurt dışında yapılan çalışmaların ise geçmişinin 1980'lere dayandığı, araştırma sayısının da ülkemize göre çok fazla olduğu, içerik bakımında oldukça zengin araştırmaların bulunduğu sonucu karşımıza çıkmaktadır.

Pişiren (2010) araştırmasında uluslararası bir grup tarafından satın alınan bir üretim şirketinde yaşanan kültür değişimi sürecinde yöneticilerin iletişimci biçimlerindeki değişimin çalışanları iletişim doyumuna olan etkisini incelemek için 2007 yılında 63 kişi, 2010 yılında 74 kişi 137 kişi ile yaptığı araştırmanın sonucunda, yöneticilerin iletişimci biçimdeki olumlu davranış değişikliği artışının, iletişim doyumunda da olumlu artışa neden olduğu, erkek katılımcı yöneticilerin daha çok baskın, daha çok tartışmacı, daha çok rahat ve daha çok iletişimci imajına sahip oldukları sonucu oluşmuştur.

Dursun (2011) araştırmasında, 28 katılımcının yüz yüze ve çevrimiçi öğrenme topluluklarındaki iletişimci biçimlerini ve her iki ortamdaki iletişimci biçimleri arasındaki ilişkiyi araştırdığı çalışmada; yüz yüze ortamdaki en fazla kesin ve sözsüz iletişim kuran, en az rahat ve açık iletişimci biçimlerinin kullanıldığı, çevrimiçi öğrenme topluluğunda ise en fazla rahat ve tartışmacı, en az ise sözsüz iletişim kuran ve dramatize eden iletişimci biçimleri kullanıldığı sonucu belirlenmiştir.

Çuhadar, Özgür, Akgün ve Gündüz (2014)'nin 315 öğretmen adayı ile, öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile iletişimci biçimleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yaptığı araştırmada; öğretmen adaylarının en çok “sözsüz iletişim kuran”, en az ise “rahat” iletişimci biçimlerini kullandıkları, kadın öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarından arkadaş canlısı ve sözsüz iletişim kuran iletişimci biçimlerini daha fazla kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Paslı (2017)'nin okul öncesi öğretmenlerinin iletişimci biçimleri ile çocukların sosyal beceri ve davranışları arasındaki ilişkiyi incelemek için yaptığı 287 çocuk ve 55 öğretmenin katılımcı olduğu çalışmada; öğretmenlerin en çok sözsüz iletişim kuran ve en az tartışmacı iletişimci biçimlerini kullandıkları, öğretmenlerin arkadaş canlısı iletişimci biçimini kullanmalarının çocukların iletişim, iş birliği ve sosyal ilişkilere yönelik davranışlarını artırdığı, 31-40 yaş aralığındaki öğretmenlerin 30 yaş ve altındaki öğretmenlerden daha arkadaş canlısı oldukları sonucu ortaya çıkmıştır.

Kızıltoprak (2018)'in lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı ile iletişimci biçimleri arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmasında ortaöğretim kurumunda öğrenim gören 761 öğrenciden topladığı bilgi doğrultusunda; akıllı telefon bağımlılığının orta düzeyde olduğu, öğrencilerin en çok kesin, en az iletişimci imajı özelliklerini taşıdıkları, akıllı telefon bağımlılığı arttıkça lise öğrencilerinin iletişimci biçimlerinin alt boyutu olan sözsüz iletişim kuran özelliklerinin azaldığı belirlenmiştir.

Ulusal ve uluslararası yapılan çalışmalara bakıldığında; iletişimci biçimleri ile ilişkili olarak cinsiyet faktörü her ne kadar ele alınmış olsa da çalışmaların çoğunun öğretmen etkinliği bağlamında ve sağlık hizmeti hakkında olduğu, iletişimin en önemli alanı olan evlilik konusuna ise hiç değinilmediği dikkat çekmektedir.

2.4. Evlilik Uyum ve İletişim Arasındaki İlişki

Aile mikro düzeyde bireyler arası ilişkilerin yaşandığı doğal bir atmosferdir. Aile üyeleri birbiri için değerlidir; duygu ve düşüncelerini aile içerisinde doğrudan, açık ve anlaşılır biçimde ifade eder; birbirlerini değiştirmeye çalışmadan oldukları şekilde kabul ederler. Bu tip aileler sağlıklı ailelerdir. Aile bireyleri arasındaki iletişimin sağlıklı olması için belirlenmiş üç ölçüt bulunmaktadır, bunlar; aile üyelerinin birbirlerini koşulsuz kabul etmesi, birbirlerine empatik bir bakış açısı ile yaklaşması ve üyelerin ailedeki her bireyi etkin bir şekilde dinlemesidir. (Nazlı, 2009)

Aile kuramlarının ana kaynağından biri olan ve bununla birlikte sosyolojik altyapısı bulunan aile kavramına, kuramsal boyutta açıklama getirecek şekilde birçok yaklaşım bulunmaktadır. Aileyi, çok geniş ve farklı açılardan ele alarak yapısal, yaşantısal, bilişsel davranışçı, sistem olmak üzere birçok yaklaşım açıklamaya çalışmaktadır.

Yapısal aile sistemleri kuramına göre her aile biriciktir ve etnisite, sosyal statü ve diğer sosyal faktörler ailenin dinamiklerine etki etmektedir. Ailenin etkileşim ile oluştuğunu, aile üyelerinden birinin davranışının diğer aile üyeleri ile de ilişkisi ve bağı olduğunu ifade etmektedir. Bu yaklaşımın öncüsü olan Minuchin' göre, bireyin problemleri ve davranışlarının nedenine inerken bireyin yanında çevresinde etkileşim kurduğu diğer bireylerin de ele alınması gerekmektedir. Minuchin, aile içi iletişimle ilgili alt faktörlerin var olduğunu öne sürmüştür; bu faktörle: eş, ebeveyn ve kardeş alt faktörleridir. Eş alt faktörü incelendiğinde; iki bireyin yuva kurmak amacıyla bir araya gelmesi ile oluştuğu, kurulan yuvanın sağlıklı olması için eşlerin uyumlu ve tamamlayıcı özellikleri olması gerektiği görülmektedir. Tamamlayıcılık özelliği ile eşler birbirinin bugüne kadar ortaya çıkmayan niteliklerinin gün yüzüne çıkmasına olanak sağlayacağı gibi olumsuz özelliklerini de aktif hale getirebilir. Uyum özelliği ile ise ailenin zamanla değişen şartlarında dengenin sağlanmasıyla yeni yapılar oluşmaktadır (Minuchin, 1974; aktaran Dallos ve Draper, 2000).

Yaşantısal aile kuramına göre; aile üyelerinin sahip olduğu duygulara yönelik farkındalığı düşüktür. Duygular fark edildiğinde ise onları saklama eğilimindedirler. Bastırılmaya çalışılan bu duygular yaşanmadığı takdirde aile bireylerinde duygusal sorunlar

ortaya çıkabilir. Paylaşılmayan duygular aile üyelerinin ortak etkinlik yapmasını engeller; aile içerisinde işlevsizlik ortaya çıkar. Yaşantısal yaklaşımda önemli olan kavramlar içerisinde hisler, bireysel yaşantılar “şimdi ve buradaya odaklanmak” sayılabilir. (Gladding, 1998, aktaran Nazlı, 2009, s. 132).

Uyumsuz davranış ve belirtilen iyileştirilmesinde sistemli şekilde kullanılan bilişsel davranışçı aile terapisine göre ailede yaşanan sorunların kaynağının yanlış öğrenmeler olduğu ve bu öğrenmelerin çeşitli biçimlerle düzeltilebileceğini ileri sürmektedir. Bu sebeple bu yaklaşımı benimseyen danışmanlar davranış değişikliğine önem vermektedir. Değişim için ise düşünce, inanç ve tutumların da farklılaşması gerekmektedir. Ailedeki bireylerinin ilişkisinin kalitesi ve aile üyelerinin davranış şekli de bu sürece etki etmektedir (Nazlı, 2009).

Aileyi açıklayan kuramlardan biri olan sistem yaklaşımı, ailelerin kuralları bulunduğunu ve aile üyelerinin bu kurallara saygı duyması gerektiğini savunmaktadır. Sistem yaklaşımı içerisinde alt faktörler barındırmaktadır. Bunlar; anne – babanın birbiriyle olan ilişkisi, anne – baba ile çocuk arasındaki ilişki ve kardeşlerin arasındaki ilişkidir. Bu üç alt sistemden birindeki duygu ve davranışların niteliği diğer alt sistemleri farklılaştırabilmektedir. Evlilik uyumu faktörü de aile mensuplarının ilişkisinden etkilenmekle birlikte eşlerin ruhsal ve bedensel sağlığını değiştirebilmektedir. Aile içindeki sorunları çözme ve aile üyeleri arasındaki ilişkinin algılanış şekli de evlilik uyumuna etki etmektedir (Erdoğan, 2007; Hakvoort, Bos, Balen ve Hermanns, 2010).

Evlilik birliği kurulduktan sonra ortak hanede yaşamaya başlayan çiftler arasında tartışmalar kaçınılmazdır. Bu nedenle evlilikler üzerine çalışma yapan araştırmacılar evli bireylerin iletişim süreci üzerine yoğunlaşmıştır (Hanzal ve Domschke, 2007, aktaran Güngör Houser, 2009). Özgüven ve Sayıl (1999) araştırmalarında, çiftler arasında yeterli düzeyde iletişimin gerçekleşmemesi nedeniyle ortaya çıkan problemlerin çözülemediği için sürdüğü, bu nedenle çiftlerin yaklaşık %96’lık bölümünün süregelen şekilde tartıştıkları sonucuna dikkat çekmişlerdir.

Evliliklerdeki çatışmaların üzerinde bu denli durulmasının nedeni sayısı her geçen gün artan problemleri evliliklerden kaynaklanmaktadır. Bu problemlerin çözülmesinde çiftlerin iletişim tarzları oldukça önemli bir rol oynamaktadır.

Sabatelli, Buck ve Kenny (1986, aktaran Polat, 2006)’nin yeni evlenmiş çiftler üzerinde yaptıkları araştırmada, çiftlerin arasında eşsiz bir iletişim ilişkilerinin bulunduğu,

bu ilişkinin niteliği arttıkça evliliğin niteliğinin de iyileştiği gözlenmiştir. Robinson ve Blanton (1993, aktaran Güngör Houser, 2009)'un evlilik süresi fazla olan çiftlerle yaptıkları araştırmalar sonucunda iletişimin evliliğin ana dinamiklerinin arasında yer aldığını belirtmişlerdir. Özügür (1990)'nun aile içi problemler üzerine 300 evli kadın katılan ile yapmış olduğu çalışmada, kadınların %96'sının eşleri ile kurmuş oldukları iletişimin yetersiz olmasından, %93'ünün eşi ile rol dağılımı konusunda problem yaşadıkları anlaşılmıştır.

Evlilik birliğinde çiftlerin hisleri, düşünceleri ve taleplerini dile getirmekteki rahatlığı dengeli ve uyumlu bir evliliğin sürdürülmesini sağlamaktadır. Evlilik içerisindeki sorunlara neden olabilecek evlilik öncesi güçlükler üzerine yapılan araştırmalar da evlilik içerisindeki ilişkisel problemlerin etkili iletişimin eksikliğinden kaynaklandığı sonucuna ulaşmıştır. (Larsen ve Olson, 1989).

Yalçın (2014) da bu araştırmaları destekleyerek, evlilik uyumunda en önemli etken evli bireylerin iletişim becerileridir. Etkili iletişim becerisine sahip bireylerin evliliklerinde daha yüksek doyum ve mutluluğa ulaştığına dikkat çekmektedir. Birçok çiftin arasındaki sorunların birbirleri ile sağlıklı iletişim kuramama probleminden kaynaklandığına dikkat çeken Akgün ve Uluocak (2010)'a göre bu yanlış iletişim davranışlarında; eşlerden birinin söylemiş olduğu sözü diğeri farklı şekilde algılamaktadır. Ortaya çıkan problemlerin kaynağına inildiğinde karşımıza iletişim yetersizliği ve düşük düzeyde çatışma çözme becerileri çıkmaktadır. Aynı zamanda evli bireyler saldırgan ya da pasif davranabilmektedir. Böylece düşüncelerini saldırgan bir şekilde ya da pasif olması nedeniyle anlaşılır şekilde ifade edemeyen birey eşi tarafından anlaşılammamaktadır.

Segrin, (2004; akt: Canel,2007)'e göre ise aile içi sorunlar iki başlıkta toplanabilmektedir. Ev giderleri, evin düzeni gibi çatışmaların yer aldığı içerikli ilgili konular ve aşk, anne – babalık ve romantizm gibi ilişkisel konulardır. Araştırmalar çoğunlukla arkadaşlar, maneviyat ve kıskançlık nedenli tartışmaların zamanla azaldığını, cinsellik, eğlence ve iletişim kaynaklı konulardaki çatışmaların ise arttığını göstermektedir. Demirkan (2006)'e göre toplumumuzda ailelerin sorunlu alanlarından birinin aile üyeleri arasındaki ilişkiden kaynaklanan çiftler ve anne – baba ile çocuk arasındaki iletişim olduğunu öne sürmektedir.

Evlilik uyum düzeyi düşük bireyler yüksek olanlara göre iletişim tarzlarında daha yıkıcı ve yapıcılıktan uzaktır (Malkoç,2001). Evlilik doyumu ve aile içerisinde ortaya çıkan sorunların cinsiyet ile ilişkisi incelendiğinde geleneksel cinsiyet rolüne sahip erkek bireylerin evliliklerinin ilerleyen yıllarında evlilik doyumları düşmekle beraber çiftlerin evlilik

şekillerinin evlilik uyumuna etki etmediği belirlenmiştir (Faulkner, Davey ve Davey, 2005). Evli bireylerin davranışlarında eşlerinin tepki ve isteklerini göz önünde bulundurması gerekir. Bireyin her davranışı eşi için bir anlam taşır bundan dolayı mesajı ileten birey mesajının sorumluluğunu bilmelidir; aksi durumlarda iletişimle ilgili sorunlar yaşanabilmektedir (Cüceloğlu,2001).

Evlilik birliğinde iletişimin son derece önemli bir yeri olduğu yapılan çalışmalarda da ortaya konmuştur. İlişkileri konusunda iyi veya kötü konuşan çiftlerin konuşmayanlara göre daha mutlu oldukları sonucu ortaya çıkmıştır (Demiray,2006). Kabakçı, Tuğrul ve Öztan (1993)'ın çalışmasında da aynı şekilde erkek ve kadınlar için “mutlu evlilik”, eşin güvenilir, kontrolü az, bağımlılık düzeyi düşük ve daha az kopuk olarak algılandığı görülmüştür. İzmir Aile Mahkemelerine başvuran boşanmak üzere olan bireyler arasında yapılan bir araştırmada çiftler arasındaki çatışma düzeyleri, sosyal destek, iletişim şekli, sosyodemografik özellikleri incelendiğinde, boşanma sürecindeki 102 kişi ile yapılan araştırmada erkeklerin duygusal ifade puanlarının kadınlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür (Polat, 2012).

Sardoğan ve Karahan (2005)'in oluşturdukları 10 seanslık İnsan İlişkileri Beceri Eğitimi Programı'nda evli çiftlerin, sağlıklı iletişim ile çatışma çözme becerilerini de kapsayan eğitime katılan çiftlerin evlilik uyumunun, katılmayan çiftlere göre daha yüksek olduğu, Eğitim programının evlilikler üzerinde olumlu etkisinin olduğu ortaya çıkmıştır.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Üniversitesi'nde Çift İletişim Programı'na gönüllü 67 çift ile yapılan çalışmalar sonucunda, iletişim becerilerini geliştirilmesiyle evlilik uyum düzeyleri üzerinde olumlu bir etkiye sebep olduğu ve çiftlerde uzun vadeli davranışsal değişikliklere yol açtığı bilgisi edinilmiştir (Kalkan,2002). İran'da 120 evli çiftin sözsüz iletişim becerileri ve evlilik uyumu arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, çiftlerin sözel olmayan iletişim düzeyleri arttıkça evlilik uyumlarının da önemli ölçüde arttığı görülmüştür (Shahrbabk ve Bagheri, 2011).

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli / Deseni

Evli bireylerin iletişimci biçimleri ile evlilik uyumlarının ilişkisini inceleyen bu çalışmada değişkenler arasındaki ilişki değişkenlere müdahale edilmeden incelenmiştir. Bu nedenle araştırma nicel araştırma yöntemlerinden genel tarama modelinde tasarlanmıştır.

Karasar (2000, s. 81) genel tarama modelini “çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir kanıya ulaşmak için evrenin tümü veya alınacak bir örneklem üzerinde yapılan ve değişken sayısına göre gruplanan tekil veya ilişkisel taramalar” olarak açıklamaktadır. Bu kapsamda, araştırma genel tarama modelinin ilişkisel tarama modeline göre desenlenmiştir.

3.2. Evren / Örneklem / Çalışma Grubu / Katılımcılar

İzmir ilinde 2018 yılı ve sonrasında yaşayan evli bireyler bu çalışmanın evrenini oluşturmaktadır. Hedef evren Türkiye’de yaşayan evli bireyler olup, ulaşılabilir evren ise İzmir ilinde yaşayan evli bireyler şeklinde belirlenmiştir.

Bu araştırmanın örnekleme, ulaşılabilir evrenden seçkisiz (random) olarak oluşturulmuştur. Bu türde örneklem, evrenin özellikleri hakkındaki bilgiye dayanılarak ve araştırmanın amacına göre seçilmiştir. Amaçsal örneklemede araştırmacı, evreni temsil ettiğini, evrenin tipik bir örneği olduğunu düşündüğü bir alt grubu örneklem olarak seçer. Bu yöntem; örneklem sürecindeki herhangi bir aşamada bireylerin seçilme şansları eşit ise yeterli bir yöntem olarak kabul edilmektedir (Aziz, 2003).

Çalışma grubu amaçsal örnekleme yöntemi ile oluşturulmuş olup araştırmaya 253 gönüllü evli birey katılmıştır. Araştırma kapsamında yapılan uç değer analizine Evlilikte Uyum Ölçeği’ne ait verilerden 5 katılımcıya, İletişimci Biçimleri Ölçeği’ne ait 2 katılımcıya ait veriler uç değer olarak belirlenmiştir. Bu nedenle veri setinden 7 evli bireye ait veriler kaldırılmıştır. Sonuç olarak araştırmanın çalışma grubu gönüllü olarak katılan 246 evli bireyden oluşmuştur. Araştırmaya katılan evli bireylere ait demografik bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Araştırmaya katılan evli bireylerin demografik bilgilerine ilişkin betimsel istatistikler

	<i>f</i>	<i>%</i>
Cinsiyet		
Kadın	164	66.7
Erkek	82	33.3
Yaş		
20-30 yaş	46	18.7
31-40 yaş	111	45.1
41-50 yaş	58	23.6
50 yaş ve üstü	31	12.6
Eğitim Durumu		
Okur-yazar	3	1.2
İlköğretim	29	11.8
Ortaöğretim	49	19.9
Üniversite	130	52.8
Yüksek Lisans/Doktora	35	14.2
Evlilik Şekli		
Görücü Usulü	39	17.0
Anlaşarak	202	80.6
Kaçarak	5	2.0
Evlilik Süresi		
1-5 yıl	73	29.7
6-10 yıl	73	29.7
11-15 yıl	30	12.2
16-20 yıl	17	6.9
21 yıl ve üstü	53	21.5
Çalışma Durumu		
Çalışıyor	183	74.4

Çalışmıyor	63	25.6
Çocuk Sayısı		
Çocuk Bulunmuyor	54	22.0
1 Çocuk	98	39.8
2 Çocuk	76	30.9
3 Çocuk	17	6.9
4 Çocuk	1	0.4
Kaçıncı Evlilik		
1.Evlilik	225	91.5
2. Evlilik	20	8.1
3. Evlilik	0	0.0
4. Evlilik	1	0.4
Algılanan Ekonomik Düzey		
Düşük	26	10.6
Orta	205	83.3
Yüksek	15	6.1
TOPLAM	264	100

Araştırmaya katılan evli bireylerin sosyodemografik bilgilerine göre dağılımı incelendiğinde; katılımcıların %66.7'sinin kadın, %33.3'ünün erkek olduğu, %18.7'sini 20-30 yaş aralığında, %45.1'inin 31-40 yaş aralığında, %23.6'sının 41-50 yaş aralığında, %12.6'sının 50 yaş ve üstünde olduğu, %1.2'sinin ise okur yazar, %11.8 ilköğretim mezunu, %19.9'unun ortaöğretim mezunu, %52.8'inin üniversite mezunu, %14.2'sinin yüksek lisans ve doktora mezunu olduğu, %17'sinin görücü usulü, %80.6'sının anlaşarak, %2'sinin ise kaçarak evlendiği, evlilik süresi 1-5 yıl ve 6-10 yıl olanların sayısının eşit olup %29.7'lik orana sahip oldukları, %12.2'sinin 11-15 yıl arası, %6.9'sının 16-20 yıl arası, %21.5'inin 21 yıl ve üstü evlilik süresine sahip olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte katılımcıların %74.4'ünün bir işte çalıştığı, %25.6'sının ise herhangi bir işte çalışmadığı, %39.8'inin 1 çocuğa, %30.9'unun 2 çocuğa, %6.9'unun 3 çocuğa, %0.4'ünün 4 çocuğa sahip olduğu, %22'sinin ise çocuğu bulunmadığı, %91.5'inin birinci evliliğini, %8.1'inin ikinci evliliğini yapmış olduğu, üçüncü evliliğini yapan kimsenin bulunmadığı, %0.4'ünün dördüncü

evliliğini yapmış olduğu, %10.6'sının kendilerini düşük sosyoekonomik düzeyde algıladıkları, %83.3'ünün orta sosyoekonomik düzeyde algıladıkları, %6.1'inin ise yüksek sosyoekonomik düzeyde algıladıkları görülmüştür.

3.3. Veri Toplama Süreci ve Araçları

Araştırmada üç farklı veri toplama aracı kullanılmıştır. Araştırmanın amacına yönelik bilgi almak maksadıyla hazırlanan 'Kişisel Bilgi Formu' ve geçerlik-güvenirlilik çalışmaları yapılmış olan 'İletişimci Biçimleri Ölçeği' ve 'Evlilikte Uyum Ölçeği' kullanılmıştır. Araştırmada, bu iki ölçekten çıkan sonuçlar iletişimci biçimleri ve evlilik uyumu açısından karşılaştırılmış ve analizleri yapılmıştır.

3.3.1. İletişimci Biçimleri Ölçeği

İletişimci Biçimleri Ölçeği, Norton tarafından ilk olarak 1978 yılında iletişim biçimlerini incelemek için geçerli ve güvenilir bir ölçeğe aracı geliştirmek amacıyla ortaya çıkmıştır. İletişimci Biçimleri Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlama çalışması Dursun ve Aydın (2011) tarafından gerçekleştirilmiştir. İletişimci Biçimleri Ölçeğinin 1978 yılında yayımlanan ve 1983 yıllarında revize edilen iki farklı sürümünün uyarlama çalışmaları Çalışma-I ve Çalışma-II olmak üzere iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Çalışma-I kapsamında İletişimci Biçimleri Ölçeğinin 1978 sürümü yaşları 17-26 arasında değişen 86 kadın 168 erkek toplam 254 kişiye uygulanmıştır. Çalışma-II kapsamında ise İletişimci Biçimleri Ölçeği'nin 1983 sürümü yaşları 17-26 arasında değişen 89 kadın 146 erkek toplam 235 kişiye uygulanmıştır.

Her iki uygulamadan da elde edilen veriler çeşitli istatistiksel analiz yöntemleri kullanılarak, ölçeğin Türkçe faktör yapısı, iç tutarlık katsayısı ve madde toplam güvenirliği açısından değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, ölçeğin 1978 sürümünün faktör yapısının, ölçekten 16 maddenin çıkarılmasıyla iç tutarlılık katsayısının 0.87 düzeyinde ve ideal seviyelerde doğrulanabildiği; ölçeğin 1983 sürümünde ise 4 maddenin çıkarılarak ölçeğin iç tutarlılık katsayısının 0.89 düzeyinde doğrulanabildiği ve ölçeğin Türk öğrencilerden veri toplamak için ideal bir faktör yapısına ulaştırılabileceği anlaşılmıştır.

Bu ölçeğe göre; bireyler arasında gerçekleşen iletişim etkinliklerinde, bireylerin üstlendikleri roller ve kişilik özellikleriyle ilgili alan yazında birçok sınıflama yer almaktadır. Bu araştırmanın temel dayanak noktasını oluşturan Norton yapmış olduğu sınıflamayla bireyler arasında gerçekleşen iletişim sürecinin ve mesajların algılanışının önemli bir belirleyicisi olarak birtakım iletişimci özellikleri belirlemiştir. Norton, yüz yüze iletişim kuran bireylerin temelde; "arkadaş canlısı", "etki bırakan", "rahat", "tartışmacı",

“ilgili”, “kesin”, “sözsüz iletişim kuran”, “dramatik”, “açık”, “baskın” ve “iletişimci imajı” olmak üzere 11 temel özelliği bulunduğunu belirtmiştir (Norton, 1983; aktaran Dursun ve Aydın, 2011). Ek 2’de ölçeğe yer verilmiştir.

Bu çalışma kapsamında ise İletişimci Biçimleri Ölçeği’nin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı .88 olarak hesaplanmıştır. Bu durum İletişimci Biçimleri Ölçeği’nin araştırmanın örneklem grubunda geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

3.3.2. Evlilikte Uyum Ölçeği

Evlilikte Uyum Ölçeği, evlilik ilişkisinden alınan doyum düzeyini ve genel olarak evliliğin niteliğini ölçmeyi amaçlayan bir ölçektir. Locke ve Wallace tarafından geliştirilen ölçeğin orijinal adı “Locke ve Wallace Marital Adjustment Scale” olup 1999 yılında Tutarel-Kışlak tarafından Türkçe’ye Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ) olarak uyarlanmıştır. Evlilik uyumunu ölçmek için geliştirilen ölçek 15 maddeden oluşmaktadır. EUÖ, genel bir uyum sorusu, olası anlaşma alanlarını ölçen sekiz soru ile çatışma çözme, bağlılık (cohesion) ve iletişimi ölçen altı soruyu içermektedir.

Ölçeğin geçerliği ile ilgili olarak yapılan çalışmada, ölçeğin uyumlu ve uyumsuz grubu anlamlı olarak ayırt ettiği anlaşılmıştır. Evlilik Uyum Ölçeğinin (EUÖ) ölçüt bağıntılı geçerlik saptanmasında Kişilerarası İlişkiler Ölçeği ile Yükleme Ölçeğinden yararlanılmıştır. EUÖ ile Kişilerarası İlişkiler Ölçeğinin toplam puanları arasındaki korelasyon katsayısı $r = .12$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin toplam puanları arasında $-.54$ gibi negatif bir korelasyon katsayısı elde edilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliğinde, ölçeğin orijinali ile aynı faktör yapısı elde edilmiştir. Evlilik Uyum Ölçeğinin güvenirliğini belirlemek için ise iç tutarlık katsayısı, iki yarım test güvenirliği, test tekrar test güvenirliği ve tüm denekler için item test korelasyonları hesaplanmıştır. Bu değerlendirmelere ilişkin, ölçeğin iç tutarlık (Cronbach Alpha) katsayısı $.84$ ’tür. Ölçeğin orijinalinin iç tutarlık güvenirliği ise $.90$ ’dır. Ölçeğin iki yarım test güvenirliği $r=.84$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin test tekrar test güvenirliği için 15 gün ara ile ölçek tekrar uygulanmış ve iki uygulamadan elde edilen korelasyon katsayısı $.57$ ’dir ($p<.01$). Yapılan klinik görüşmelerde; uyumsuz olarak belirlenen grubun sadece %17’si, uyumlu grubun ise %96’sı evlilik uyumunu ifade eden 100 ve üzeri puan aldıkları bulgulanmıştır (Kışlak, 1997). Ek 3’te ölçeğe yer verilmiştir.

Bu çalışma kapsamında ise Evlilikte Uyum Ölçeği’nin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı $.82$ olarak hesaplanmıştır. Bu durum Evlilikte Uyum Ölçeği’nin araştırmanın örneklem grubunda geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

3.3.3. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmanın örnekleminin bazı sosyodemografik bilgilerini ele almak amacıyla oluşturulan Kişisel Bilgi Formu'nda; örnekleme ilişkin cinsiyet, yaş, eğitim durumu, çalışma durumu, algılanan sosyo-ekonomik düzey, evlilik şekli, evlilik süresi, çocuk sayısı ve kaçınıcı evliliği olduğu soruları yer almaktadır. Kişisel Bilgi Formu'nun ilk sayfasında katılımcılara araştırmanın amacını ve etik ilkeleri açıklayan bir bölüm eklenmiştir. Ek 4'te Kişisel Bilgi Formu'na yer verilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel analizleri için SPSS-22 (Sosyal Bilimler için İstatistik Paket Programı) paket programı kullanılmıştır. Tüm analizler %95 güven aralığı sınırları içinde değerlendirilmiştir. Araştırmanın amaçlarına uygun olarak araştırmada öncelikli olarak parametrik istatistiki analizlere geçilmeden önce değişkenlere ilişkin uç değer ve normallik varsayımları incelenmiştir.

Araştırmanın amaçlarına uygun olarak araştırmada öncelikli olarak parametrik istatistiki analizlere geçilmeden önce değişkenlere ilişkin uç değerler incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda 7 evli bireye ilişkin verilerde uç değer bulunması nedeniyle bu veriler veri setinden çıkarılmıştır. Ayrıca normallik varsayımlarının analizinde araştırmanın değişkenleri olan evlilik uyumu ile iletişimci biçimlerin çarpıklık ile basıklık katsayıları belirlenmiş ve dağılım histogram grafiği ile incelenmiştir. Bu kapsamda evlilik uyumunu ölçme aracı olarak kullanılan Evlilik Uyumu Ölçeği'nin çarpıklık ve basıklık katsayısı -.766 ve .288 bulunmuştur. Bir diğer değişken olan iletişimci biçimleri alt boyutlarına ilişkin olarak çarpıklık ve basıklık katsayıları arkadaş canlısı için -.448 ve .557, etki bırakan için -.334 ve .425, rahat için .165 ve -.248, tartışmacı için .390 ve .207, ilgili için -.164 ve .199, kesin için .042 ve -.557, sözsüz iletişim için -.730 ve 1.330, dramatik için -.064 ve -.533, açık için .158 ve .090, baskın için .173 ve -.312, iletişimci imajı için -.393 ve -.292 bulunmuştur. Değişkenlere ilişkin çarpıklık ve basıklık katsayılarının -1 ile +1 arasında değiştiği görülmektedir. Sadece sözsüz iletişime ait basıklık katsayı bir üstüdür. Büyüköztürk (2015)'e göre çarpıklık ve basıklık katsayısının -1 ile +1 arasında, Tabachnic ve Fidell (2015, s.80)'e göre ise “-1.5 ile +1.5 arasında olması ilgili değişkenin normal kabul edilebileceğini” göstermektedir. Bu nedenle bu araştırmada çarpıklık ve basıklık katsayıları evlilik uyumu ve iletişimci biçimlerinin alt boyutlarına ait dağılımın normalden sapmadığını göstermektedir. Evlilik Uyumu Ölçeği, İletişimci Biçimleri Ölçeği'nin alt boyutlarına ilişkin histogram grafiklerine EK 5'te verilmiştir.

Araştırmanın genel amacı doğrultusunda evlilik uyumu ile iletişimci biçimleri alt boyutları arasında anlamlı bir ilişkinin bulunup bulunmadığı Pearson Korelasyon Analizi ile incelenmiştir. Alt amaçlar doğrultusunda evlilik uyumu ve iletişimci biçimleri alt boyutları ile yaşı, çocuk sayısının ve kaçınıcı evlilik olduğunun anlamlı bir ilişkisinin bulunup bulunmadığını test etmek için Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Bir diğer alt amaç olan evlilik uyumu ve iletişimci biçimleri alt boyutlarının cinsiyete ve çalışma durumuna göre anlamlı olarak farklılık gösterip göstermediğini test etmek için Bağımsız Gruplar için T Testi Analizi kullanılmıştır. Evlilik uyumu ve iletişimci biçimleri alt boyutlarının eğitim durumu, algılanan ekonomik düzey, evlenme şekli ve evlilik süresine göre anlamlı olarak farklılık gösterip göstermediğini test etmek için de Bağımsız Gruplar Tek Yönlü Varyans Analizi kullanılmıştır. Tüm analizler $p>0,05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

3.5. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

Araştırmada kullanılan İletişimci Biçimleri Ölçeği ve Evlilikte Uyum Ölçeği'nin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır.

Bu çalışma kapsamında; İletişimci Biçimleri Ölçeği'nin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı .88 olarak hesaplanmıştır. Bu durum İletişimci Biçimleri Ölçeği'nin araştırmanın örneklem grubunda geçerli ve güvenirli bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. Evlilikte Uyum Ölçeği'nin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı ise .82 olarak hesaplanmıştır. Bu durum Evlilikte Uyum Ölçeği'nin araştırmanın örneklem grubunda geçerli ve güvenirli bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

3.6. Araştırmacının Rolü

Verilerin toplanma sürecine öncelikle Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Etik Kurulu tarafından onay alınarak başlanılmıştır. Ek 5'te Etik Kurul Onay Formu'na yer verilmiştir. Daha sonra araştırmada kullanılacak olan ölçeklerin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışmasını yapan araştırmacılardan mail ile iletişime geçilerek gerekli izinler alınmıştır. Katılımcılara ölçekler dağıtılmadan önce etik kurallardan; kimlik bilgilerine yer verilmeyeceğinden ve bilgilerin gizli kalacağından bahsedilerek, çalışmaya katılımın gönüllülük esaslı olduğu anlatılmıştır. Araştırmanın örneklemi olan İzmir ilinde yaşayan evli bireylere Kişisel Bilgi Formu, Evlilikte Uyum Ölçeği, İletişimci Biçimler Ölçeği ve Gönüllü Katılımcı Onam Formu birleştirilerek oluşturulan ölçek bataryası araştırmacı tarafından dağıtılmıştır. Ayrıca google formlar aracılığıyla katılımcılara ulaşılmıştır. Veri toplama süreci 2019 Ocak ve Nisan ayları arasında gerçekleşmiştir.

Bu çalışmada araştırmacının rolü, tez yazım ve veri toplama sürecinde etik ilkelere uygun, üniversitenin tez yazım kuralları çerçevesinde araştırmasını dikkatli bir şekilde gerçekleştirmek olmuştur.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın amaçları doğrultusunda yapılan istatistiksel analizler sonucunda belirlenen bulgular tablolar ile gösterilmiş ve yorumlanmıştır. Bulgular üç aşamalı olarak verilmiştir. Birinci aşamada; araştırmaya katılan evli bireylerin sosyodemografik özellikleri ile evlilik uyumu arasındaki ilişki incelenmiştir. İkinci aşamada evli bireylerin sosyodemografik özellikleri ile iletişimci biçimlerin alt boyutları olan arkadaş canlısı, etki bırakan, rahat, tartışmacı, ilgili, kesin, sözsüz iletişim kuran, dramatik, açık, baskın ve iletişimci imajı arasındaki ilişkiler incelenmiştir. En son aşamada ise araştırmanın genel amacı doğrultusunda evli bireylerin evlilik uyumları ile iletişimci biçimleri arasındaki ilişkiyi gösteren bulgulara yer verilmiştir.

Araştırmaya katılan evli bireylerin evlilik uyumlarını ölçmek için Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puanı alınmıştır. Katılımcıların iletişimci biçimlerini belirleyebilmek için İletişimci Biçimleri Ölçeği'nin arkadaş canlısı, etki bırakan, rahat, tartışmacı, ilgili, kesin, sözsüz iletişim kuran, dramatik, açık, baskın ve iletişimci imajı alt boyutlarından alınan toplam puanlar ele alınmıştır. İletişimci Biçimleri Ölçeği'nden toplam puan alınmaması nedeniyle ölçeğin alt boyutları toplam puanı analizlerde kullanılmıştır.

4.1. Evli Bireylerin Evlilik Uyumları ile Sosyodemografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında evli bireylerin evlilik uyumları ve bireylerin bazı sosyodemografik özelliklerinin ilişkisi incelenmiştir. Bu bağlamda evli bireylerin sosyodemografik özellikleri cinsiyet, yaş, eğitim durumu, çalışma durumu, sosyoekonomik düzey, evlilik şekli, evlilik süresi, çocuk sayısı ve kaçınıcı evliliği olduğu olarak ele alınmıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak evli bireylerin sosyodemografik özelliklerine ilişkin değişkenler kategorilerine göre Pearson Korelasyon, bağımsız gruplar için T Testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Araştırmada aşağıda belirtilen alt amaçlara yanıt aranmıştır.

- Evli bireylerin evlilik uyumları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Evli bireylerin evlilik uyumları ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

- Evli bireylerin evlilik uyumları eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Evli bireylerin evlilik uyumları çalışma durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Evli bireylerin evlilik uyumları algılanan ekonomik düzeye göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Evli bireylerin evlilik uyumları evlenme şekline göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Evli bireylerin evlilik uyumları ile evlilik süresi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Evli bireylerin evlilik uyumu ile sahip olunan çocuk sayısı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Evli bireylerin evlilik uyumu ile kaçınıcı evliliği olduğu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

4.1.1. Evli Bireylerin Evlilik Uyumlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

“Evli bireylerin evlilik uyumları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusuna yanıt aramak amacıyla evli bireylerin evlilik uyumlarının cinsiyete göre değişip değişmediğine bağımsız gruplar için t testi analizi ile bakılmıştır. T testi sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

Evli bireylerin evlilik uyumları puan ortalamalarının cinsiyete göre farklılaşma sonuçları

Cinsiyet	n	$\bar{x}$	ss	sd	t	p
Kadın	164	40.64	9.80	244	-2.269	.017*
Erkek	82	43.49	8.14			

*p < 0.05

Tablo 2’ye bakıldığında araştırmaya katılan evli bireylerden kadınların evlilik uyumu puan ortalaması ($\bar{X}$ = 40.64) erkeklerin puan ortalamasından ($\bar{X}$ = 43.49) daha düşük bulunmuştur. Cinsiyete göre farklılaşan evlilik uyumu puan ortalamasının istatistiki açıdan anlamlı olup olmadığı bağımsız gruplar t testi ile incelenmiş ve analiz sonucuna göre t(244)= -2.269, p= .017> 0.05 olduğu için % 95 güvenle cinsiyete göre evlilik uyumu puan

ortalamaları arasındaki bu farklılık istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Buna göre evli bireylerden erkeklerin evlilik uyumları kadınlardan daha yüksek olduğu söylenebilir.

4.1.2. Evli Bireylerin Evlilik Uyumları ile Yaşları Arasındaki İlişki

“Evli bireylerin evlilik uyumları ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aramak amacıyla değişkenler arasında ikili korelasyonlara bakılmış ve elde edilen bulgular Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3

Evli bireylerin evlilik uyumları ile yaşları arasındaki ilişkiyi gösteren pearson korelasyon sonuçları

Değişkenler	n	$\bar{x}$	ss	p
1. EUÖ	246	39.05	9.37	.426*
2. Yaş	246	41.59	9.56	

*p> .05

Tablo 3 incelendiğinde evli bireylerin evlilik uyumları ile yaş arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı görülmektedir. $r = 0.426$, $p > .05$

4.1.3. Evli Bireylerin Evlilik Uyumlarının Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması

“Evli bireylerin evlilik uyumları eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusuna yanıt aramak amacıyla öncelikli olarak evli bireylerin evlilik uyum puanı ortalamaları eğitim durumuna göre incelenmiş olup elde edilen sonuçlar Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4

Evli bireylerin evlilik uyumu puan ortalamalarının eğitim durumuna göre betimsel istatistikleri

Eğitim Durumu	n	$\bar{X}$	Ss
Okur-yazar	3	25.67	14.84
İlköğretim	29	37.17	8.52
Ortaöğretim	49	40.61	9.76
Üniversite	130	42.92	8.88
Yüksek Lisans/Doktora	35	43.06	8.69

Evli bireylerin eğitim durumuna göre evlilik uyumu puan ortalamaları arasında gözlenen bir fark olduğu Tablo 4’de görülmektedir. Değerler incelendiğinde en yüksek evlilik uyumu ortalamasının yüksek lisans/doktora mezunu olan bireylere ($\bar{X}$ = 43.06), en düşük ortalamanın ise okuryazar olan bireylere ($\bar{X}$ = 25.67) ait olduğu, eğitim durumu düştükçe evlilik uyumu ortalamasının düştüğü belirlenmiştir. Eğitim durumları farklı olan bireylerin evlilik uyumu ortalamaları arasındaki bu farkın istatistiki açıdan anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan ANOVA sonuçları Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5

Evli bireylerin evlilik uyumu puanlarının eğitim durumuna göre farklılaşma sonuçları

Bağımsız Değişken	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Eğitim Durumu	Gruplar Arası	1677.140	4	419.285	5.110	.001	A,B-C,D,E
	Gruplar İçi	19774.392	241	82.051			
	Toplam	21451.533	245				

Varyans analizi sonuçları, farklı eğitim durumunda bulunan evli bireylerin evlilik uyumu ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($F_{4; 241} = 5.11$; $p < 0.05$). Başka bir deyişle evli bireylerin evlilik uyumları eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre okur-yazar olan ($\bar{X}$ = 25.91) ve ilköğretim mezunu bireylerin ($\bar{X}$ = 37.17) evlilik uyumu ortalamalarının ortaöğretim ($\bar{X}$ = 40.61), üniversite ($\bar{X}$ = 42.92) ve yüksek lisans/ doktora ($\bar{X}$ = 43.06) eğitim durumuna sahip bireylerden daha düşük olduğu belirlenmiştir. Bu durum ortaöğretim ve üstü eğitim

seviyesinde bulunan bireylerin ilköğretim ve altı eğitim seviyesinde bulunan bireylerden daha fazla evlilik uyumuna sahip olduğunu göstermektedir.

4.1.4. Evli Bireylerin Evlilik Uyumlarının Çalışma Durumuna Göre Karşılaştırılması

“Evli bireylerin evlilik uyumları çalışma durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusuna yanıt aramak amacıyla evli bireylerin evlilik uyumlarının çalışma durumuna göre değişip değişmediğine bağımsız gruplar için t testi analizi ile bakılmıştır. T testi sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6

Evli bireylerin evlilik uyumları puan ortalamalarının çalışma durumuna göre farklılaşma sonuçları

Çalışma Durumu	n	$\bar{x}$	ss	sd	t	p
Çalışıyor	182	41.77	9.602	243	.503	.616*
Çalışmıyor	63	41.08	8.744			

*p >0.05

Tablo 6’ya bakıldığında çalışan evli bireylerin evlilik uyumu puan ortalaması ($\bar{X}$ = 41.77) çalışmayanlardan ($\bar{X}$ = 41.08) daha yüksek bulunmuştur. Çalışma durumuna göre değişen evlilik uyum ortalamalarının istatistiki açıdan anlamlı olup olmadığı bağımsız gruplar t testi ile incelenmiş ve analiz sonucuna göre $t(243) = .503$, $p = .616 > .05$ olduğu, dolayısıyla puan ortalamaları arasındaki bu farklılık istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Buna göre evli bireylerin evlilik uyumları çalışma durumuna göre değişmemektedir.

4.1.5. Evli Bireylerin Evlilik Uyumlarının Algılanan Ekonomik Düzeye Göre Karşılaştırılması

“Evli bireylerin evlilik uyumları algılanan ekonomik düzeye göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusuna yanıt aramak amacıyla öncelikli olarak evli bireylerin evlilik uyum puanı ortalamaları algılanan ekonomik düzeye göre incelenmiş olup elde edilen sonuçlar Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7

Evli bireylerin evlilik uyumu puan ortalamalarının algılanan ekonomik düzeye göre betimsel istatistikleri

Algılanan ekonomik düzey	n	$\bar{X}$	Ss
Düşük	26	36.00	10.63
Orta	205	42.02	9.11
Yüksek	15	45.40	6.66

Evli bireylerin algıladıkları ekonomik düzeye göre evlilik uyumu puan ortalamaları arasında gözlenen bir fark olduğu Tablo 7’de görülmektedir. Değerler incelendiğinde en yüksek evlilik uyumu ortalamasının yüksek ekonomik düzeyde bulunan bireylere ($\bar{X}$ = 45.40), en düşük ortalamasının ise düşük ekonomik düzeyde bulunan bireylere ($\bar{X}$ = 36.00) ait olduğu belirlenmiştir. Belirlenen bu farkın istatistiki açıdan anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan ANOVA testi yapılmış olup analiz sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8

Evli bireylerin evlilik uyumu puanlarının algılanan ekonomik düzeye göre farklılaşma sonuçları

Bağımsız Değişken	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Algılanan Ekonomik Düzey	Gruplar Arası	1068.011	2	534.005	6.366	.002	A- B,C
	Gruplar İçi	20383.522	243	83.883			
	Toplam	21451.533	245				

Varyans analizi sonuçları, farklı ekonomik düzeyde bulunan evli bireylerin evlilik uyumu ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($F_{2; 243} = 6.366$; $p < 0.05$). Başka bir deyişle evli bireylerin evlilik uyumları ekonomik düzeye göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre düşük ekonomik düzeyde bulunan bireylerin ($\bar{X}$ = 36.00) evlilik uyumları orta ($\bar{X}$ =42.02) ve yüksek ($\bar{X}$ = 45.40) ekonomik düzeyde bulunan bireylerden daha düşük olduğu belirlenmiştir.

4.1.6. Evli Bireylerin Evlilik Uyumlarının Evlenme Şekline Göre Karşılaştırılması

“Evli bireylerin evlilik uyumları evlilik şekline göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusuna yanıt aramak amacıyla öncelikli olarak evli bireylerin evlilik uyum ortalamaları evlenme şekline göre incelenmiş olup elde edilen sonuçlar Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9

Evli bireylerin evlilik uyumu puan ortalamalarının evlenme şekline göre betimsel istatistikleri

Evlenme Şekli	n	$\bar{X}$	ss
Görücü Usülü	39	38.79	11.72
Anlaşarak	202	42.40	8.50
Kaçarak	5	30.80	13.16

Tablo 9’a göre evli bireylerin evlenme şekline göre evlilik uyumu ortalamaları değişmektedir. Buna göre anlaşarak evlenen bireylerin ($\bar{X}= 42.40$) evlilik uyumları en yüksek bulunurken, kaçarak evlenen bireylerin ($\bar{X}= 30.80$) evlilik uyum puanları daha düşüktür. Bu farklılığın istatistiki açıdan anlamlı olup olmadığını belirlemek için varyans analizi yapılmış olup analiz sonuçları Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10

Evli bireylerin evlilik uyumu puanlarının evlenme şekline göre farklılaşma sonuçları

Bağımsız Değişken	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Evlenme Şekli	Gruplar Arası	1018.057	2	509.028	6.053	.003	B-A,C
	Gruplar İçi	20433.476	243	84.088			
	Toplam	21451.533	245				

Varyans analizi sonuçları, evlenme şekilleri farklı olan bireylerin evlilik uyumu ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($F_{2; 243} = 6.053$; $p < 0.05$). Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan LSD testinin sonuçlarına göre anlaşarak evlenen bireyler ($\bar{X}= 42.40$) görücü usulü ($\bar{X}=38.79$) ve kaçarak ($\bar{X}= 30.80$) evlenenlerden daha fazla evlilik uyumuna sahiptirler.

4.1.7. Evli Bireylerin Evlilik Uyumlarının Evlilik Süresine Göre Karşılaştırılması

“Evli bireylerin evlilik uyumları evlilik süresine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusuna yanıt aramak amacıyla öncelikli olarak evli bireylerin evlilik uyum ortalamaları evlilik süresine göre incelenmiş olup elde edilen sonuçlar Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11

Evli bireylerin evlilik uyumu puan ortalamalarının evlilik süresine göre betimsel istatistikleri

Evlilik Süresi	n	$\bar{X}$	ss
1-5 yıl	73	43.60	8.14
6-10 yıl	73	41.48	8.57
11-15 yıl	30	38.30	12.25
16-20 yıl	17	36.41	11.39
21 yıl ve üstü	53	42.49	8.60

Tablo 11’e göre evli bireylerin evlilik sürelerine göre evlilik uyumu ortalamaları değişmektedir. Buna göre 1-5 yıl arasında evlilik süresine sahip olan bireylerin ($\bar{X}$ = 43.60) evlilik uyumları en yüksek bulunurken, 16-20 yıl arasında bir evlilik süresine sahip bireylerin ($\bar{X}$ = 38.30) en düşük evlilik uyum puanı olarak belirlenmiştir. Bu farklılığın istatistiki açıdan anlamlı olup olmadığını belirlemek için varyans analizi yapılmış olup analiz sonuçları Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12

Evli bireylerin evlilik uyumu puanlarının evlilik süresine göre farklılaşma sonuçları

Bağımsız Değişken	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Evlilik Süresi	Gruplar Arası	1120.171	4	280.043	3.320	.011	A-D
	Gruplar İçi	20331.362	241	84.362			
	Toplam	21451.533	245				

Tablo 12’e göre; bireylerin evlilik uyumu ortalamaları evlilik süresine göre farklılaşmaktadır ($F_{4; 241} = 3.32; p < 0.05$). Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre 1-5 yıl arası evlilik süresine sahip olan bireyler ($\bar{X}$ = 43.60) ile 16-20 yıl arasında evlilik süresine sahip olan bireylerin evlilik uyumu ortalaması ($\bar{X}$ =36.41) anlamlı olarak farklılık göstermektedir. Buna göre evliliğinin

ilk yılları olan 1-5 yıl arasındaki bireyler 16-20 yıldır evli olan bireylerden daha yüksek evlilik uyumuna sahiptirler.

4.1.8. Evli Bireylerin Evlilik Uyumları ile Sahip Olunan Çocuk Sayısı Arasındaki İlişki

“Evli bireylerin evlilik uyumu ile çocuk sayısı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aramak amacıyla değişkenler arasında ikili korelasyona bakılmış ve elde edilen bulgular Tablo 13’de verilmiştir.

Tablo 13

Evli bireylerin evlilik uyumları ile sahip olunan çocuk sayısı arasındaki ilişkiyi gösteren pearson korelasyon sonuçları

Değişkenler	n	$\bar{x}$	ss	p
1. EUÖ	246	41.59	9.36	-.165**
2. Çocuk Sayısı	246	1.24	0.89	

**p< .01

Değişkenler arasındaki korelasyon incelendiğinde sahip olunan çocuk sayısı ile evlilik uyumu arasında istatistiki açıdan anlamlı negatif yönde ve düşük düzeyde bir ilişki bulunduğu görülmektedir, $r = -.165$, $p = .009 < .01$. Araştırmanın bu bulgusuna göre çocuk sayısı arttıkça evlilik uyum puanlarının azaldığı, dolayısı ile çocuk sayısının artması ile bireylerin evlilik uyumlarının azaldığı anlaşılmıştır.

4.1.9. Evli Bireylerin Evlilik Uyumları ile Kaçınıcı Evliliği Olduğu Arasındaki İlişki

“Evli bireylerin evlilik uyumu ile kaçınıcı evliliği olduğu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aramak amacıyla değişkenler arasında ikili korelasyona bakılmış ve elde edilen bulgular Tablo 14’de verilmiştir.

Tablo 14

Evli bireylerin evlilik uyumu ile kaçınıcı evlilik olduğu arasındaki ilişkiyi gösteren pearson korelasyon sonuçları

Değişkenler	n	$\bar{x}$	ss	p
1. EUÖ	246	41.59	9.36	-.069*
2. Kaçınıcı Evlilik	246	1.09	0.34	

*p> .05

Değişkenler arasındaki korelasyon incelendiğinde kaçınıcı evlilik olduğu ile evlilik uyumu arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır, $r = -.069$, $p = .279 > .05$

4.2. Evli Bireylerin İletişimci Biçimleri ile Sosyodemografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında evli bireylerin iletişimci biçimleri ile bireylerin bazı sosyodemografik özelliklerinin ilişkisi incelenmiştir. Bu bağlamda evli bireylerin sosyodemografik özellikleri cinsiyet, yaş, eğitim durumu, çalışma durumu, sosyoekonomik düzey, evlilik şekli, evlilik süresi, çocuk sayısı ve kaçınıcı evliliği olduğu olarak ele alınmıştır. İletişimci biçimleri ise alt boyutlar olan arkadaş canlısı, etki bırakan, rahat, tartışmacı, ilgili, kesin, sözsüz iletişim kuran, dramatik, açık, baskın ve iletişimci imajı olarak ele alınmıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak evli bireylerin sosyodemografik özelliklerine ilişkin değişkenlerin kategorilerine göre Pearson Korelasyon, bağımsız gruplar için T Testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Araştırmada aşağıda belirtilen alt amaçlara yanıt aranmıştır.

- Evli bireylerin iletişimci biçimleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Evli bireylerin iletişimci biçimleri ile yaş arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Evli bireylerin iletişimci biçimleri eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Evli bireylerin iletişimci biçimleri çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Evli bireylerin iletişimci biçimleri algılanan ekonomik düzeye göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Evli bireylerin iletişimci biçimleri evlenme şekline göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

- Evli bireylerin iletişimci biçimleri evlilik süresi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Evli bireylerin iletişimci biçimleri ile çocuk sayısı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Evli bireylerin iletişimci biçimleri ile kaçınıcı evliliği olduğu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

4.2.1. Evli Bireylerin İletişimci Biçimlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

“Evli bireylerin iletişimci biçimleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusuna yanıt aramak amacıyla evli bireylerin iletişimci biçimleri alt boyutları olan arkadaş canlısı, etki bırakan, rahat, tartışmacı, ilgili, kesin, sözsüz iletişim kuran, dramatik, açık, baskın ve iletişimci imajının cinsiyete göre değişip değişmediğine bağımsız gruplar için t testi analizi ile bakılmıştır. T testi sonuçları Tablo 15’de verilmiştir.

Tablo 15

Evli bireylerin iletişimci biçimleri puan ortalamalarının cinsiyete göre farklılaşma sonuçları

İletişimci Biçimleri	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	ss	sd	t	p
Arkadaş canlısı	Kadın	164	15.54	1.87	244	2.516	.013*
	Erkek	82	14.90	1.90			
Etki Bırakan	Kadın	164	15.07	2.23	244	.808	.420
	Erkek	82	14.83	2.23			
Rahat	Kadın	164	12.91	1.96	244	.722	.471
	Erkek	82	12.70	2.73			
Tartışmacı	Kadın	164	12.12	2.63	244	1.691	.092
	Erkek	82	12.74	2.96			
İlgili	Kadın	164	11.03	1.45	244	2.119	.035*
	Erkek	82	10.59	1.74			
Kesin	Kadın	164	10.55	1.85	244	2.477	.014*
	Erkek	82	11.19	1.89			
Sözsüz iletişim kuran	Kadın	164	11.51	1.89	244	3.018	.003**
	Erkek	82	10.71	1.99			
Dramatik	Kadın	164	12.43	2.54	244	.088	.930
	Erkek	82	12.40	2.61			
Açık	Kadın	164	12.81	2.16	244	1.641	.103
	Erkek	82	12.34	2.09			
Baskın	Kadın	164	12.74	2.46	244	.416	.677
	Erkek	82	12.60	2.85			
İletişimci imajı	Kadın	164	12.52	2.30	244	.788	.431
	Erkek	82	12.77	2.44			

*p <0.05

**p <0.01

Tablo 15'e bakıldığında araştırmaya katılan evli bireylerin cinsiyetlerine göre iletişimci biçimlerinden aldıkları ortalama puanlar karşılaştırıldığında kadınların arkadaş canlısı ($\bar{X}$ = 15.54), etki bırakan ($\bar{X}$ = 15.07), rahat ($\bar{X}$ = 12.91), ilgili ($\bar{X}$ =11.03), sözsüz iletişim kuran ($\bar{X}$ =11.51), dramatik ($\bar{X}$ =12.43), açık ($\bar{X}$ =12.34), baskın ($\bar{X}$ =12.47) iletişimci biçimlerinden; erkeklerin ise tartışmacı ($\bar{X}$ =12.74), kesin ($\bar{X}$ =11.19) ve iletişimci imajı ($\bar{X}$ =12.77) iletişimci biçimlerinden daha yüksek aldığı görülmektedir.

Cinsiyete göre farklılaşan iletişimci biçim puan ortalamalarının istatistiki açıdan anlamlı olup olmadığı bağımsız gruplar t testi ile incelenmiştir. Analiz sonucuna göre arkadaş canlısı [$t(244)= 2.516, p< .05$], ilgili [$t(244)= 2.119, p< .05$] kesin [$t(244)= 2.477, p< .05$] ve sözsüz iletişim kuran [$t(244)= 3.018, p< .001$]; iletişimci biçimlerinin cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir. Buna göre kadınlar iletişimci biçimlerinden arkadaş canlısı, ilgili ve sözsüz iletişim biçimini kullanırken, erkekler kesin iletişim biçimi kullanmaktadır.

4.2.2. Evli Bireylerin İletişimci Biçimleri ile Yaş Arasındaki İlişki

“Evli bireylerin iletişimci biçimleri ile yaş arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aramak amacıyla değişkenler arasında ikili korelasyona bakılmış ve elde edilen bulgular Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16

Evli bireylerin iletişimci biçimleri ile yaş arasındaki ilişkiyi gösteren pearson korelasyon sonuçları

<i>Değişkenler</i>	$\bar{X}$	Ss	1
Yaş	39.05	9.37	
Arkadaş canlısı	15.33	1.90	.016
Etki bırakan	14.99	2.23	.051
Rahat	12.84	2.25	.027
Tartışmacı	12.33	2.76	-.203**
İlgili	10.88	1.56	-.096
Kesin	10.76	1.88	-.067
Sözsüz iletişim kuran	11.24	1.96	-.228**
Dramatik	12.42	2.56	-.114
Açık	12.65	2.15	.102
Baskın	12.70	2.59	-.202**

İletişçi imajı 12.60 2.34 -.005

**p < .01

Değişkenler arasındaki korelasyonlar incelendiğinde yaş ile tartışmacı, $r = -.203$, $p < .01$; sözsüz iletişim, $r = -.228$, $p < .01$ ve baskın iletişim kuran, $r = -.202$, $p < .01$ iletişimci biçimleri arasında istatistiki açıdan negatif yönlü ve düşük düzeyde anlamlı ilişki bulunmamaktadır. Buna göre yaş arttıkça evli bireylerin iletişimci biçimlerinden tartışmacı, sözsüz iletişim ve baskın iletişim kullanımı azalmaktadır.

4.2.3. Evli Bireylerin İletişimci Biçimlerinin Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması

“Evli bireylerin iletişimci biçimleri eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusuna yanıt aramak amacıyla öncelikli olarak evli bireylerin iletişimci biçim ortalamaları eğitim durumuna göre incelenmiş olup elde edilen sonuçlar Tablo 17’de sunulmuştur.

Tablo 17

Evli bireylerin iletişimci biçim puan ortalamalarının eğitim durumuna göre betimsel istatistikleri

İletişimci Biçimleri	Eğitim Durumu	n	$\bar{x}$	ss
Arkadaş canlısı	Okur-yazar	3	12.00	3.61
	İlköğretim	29	15.07	1.73
	Ortaöğretim	49	14.94	1.97
	Üniversite	130	15.52	1.89
	Yüksek Lisans/Doktora	35	15.66	1.53
Etki bırakan	Okur-yazar	3	11.67	3.21
	İlköğretim	29	14.48	1.90
	Ortaöğretim	49	14.90	2.26
	Üniversite	130	15.22	2.30
	Yüksek Lisans/Doktora	35	15.00	1.93
Rahat	Okur-yazar	3	12.00	2.00
	İlköğretim	29	12.00	2.25
	Ortaöğretim	49	12.98	2.16
	Üniversite	130	12.98	2.29
	Yüksek Lisans/Doktora	35	12.89	2.19
Tartışmacı	Okur-yazar	3	11.33	1.15
	İlköğretim	29	12.38	3.03
	Ortaöğretim	49	11.96	2.63
	Üniversite	130	12.51	2.90
	Yüksek Lisans/Doktora	35	12.20	2.23
İlgili	Okur-yazar	3	9.00	1.00
	İlköğretim	29	10.48	1.33

	Ortaöğretim	49	10.71	1.87
	Üniversite	130	11.04	1.41
	Yüksek Lisans/Doktora	35	11.03	1.72
Kesin	Okur-yazar	3	8.33	1.53
	İlköğretim	29	11.10	2.09
	Ortaöğretim	49	10.65	1.75
	Üniversite	130	10.88	1.94
	Yüksek Lisans/Doktora	35	10.43	1.56
Sözsüz İletişim Kuran	Okur-yazar	3	9.00	2.00
	İlköğretim	29	10.86	2.25
	Ortaöğretim	49	11.00	1.65
	Üniversite	130	11.38	1.97
	Yüksek Lisans/Doktora	35	11.57	1.93
Dramatik	Okur-yazar	3	12.00	2.00
	İlköğretim	29	12.17	2.48
	Ortaöğretim	49	11.45	2.11
	Üniversite	130	12.82	2.79
	Yüksek Lisans/Doktora	35	12.57	2.03
Açık	Okur-yazar	3	13.67	2.08
	İlköğretim	29	12.14	2.03
	Ortaöğretim	49	12.73	1.94
	Üniversite	130	12.91	2.31
	Yüksek Lisans/Doktora	35	12.65	1.88
Baskın	Okur-yazar	3	11.67	1.53
	İlköğretim	29	12.76	2.52
	Ortaöğretim	49	12.04	2.28
	Üniversite	130	12.83	2.86
	Yüksek Lisans/Doktora	35	13.11	1.95
İletişimci İmajı	Okur-yazar	3	14.67	0.58
	İlköğretim	29	12.21	2.54
	Ortaöğretim	49	11.76	2.61
	Üniversite	130	12.87	2.68
	Yüksek Lisans/Doktora	35	12.94	1.68

Tablo 17'ye göre evli bireylerin eğitim durumlarına göre iletişimci biçimleri ortalamalarında farklılık görülmektedir. Buna göre açık iletişim, etki bırakan, rahat, tartışmacı, sözsüz iletişim, dramatik, baskın iletişimci biçimlerinde en yüksek ortalama yüksekokul/üniversite mezunu bireylere ait olmakla birlikte en düşük ortalama okuryazar olan bireylere aittir. Buna karşılık iletişimci imaj ve açık iletişimci biçimlerinde okuryazar bireylerin en yüksek ortalamaya sahiptirler. Ortalamalar arasındaki bu farklılığın istatistiki açıdan anlamlı olup olmadığını belirlemek için varyans analizi yapılmış olup analizi yapılmıştır. Analize ait bulgular Tablo 18'de verilmiştir.

Tablo 18

Evli bireylerin iletişimci biçim puanlarının eğitim durumuna göre farklılaşma sonuçları

Bağımlı Değişken	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Arkadaş canlısı	Gruplar Arası	51.334	4	12.834			
	Gruplar İçi	834.995	241	3.465	3.704	.006*	A-B,C,D,E
	Toplam	886.329	245				
Etki bırakan	Gruplar Arası	47.617	4	11.904			
	Gruplar İçi	1172.367	241	4.865	2.447	.047*	A-C,D,E
	Toplam	1219.984	245				
Rahat	Gruplar Arası	26.32	4	6.581			
	Gruplar İçi	1210.492	241	5.023	1.310	.267	
	Toplam	1236.817	245				
Tartışmacı	Gruplar Arası	14.479	4	3.620			
	Gruplar İçi	1847.505	241	7.666	.472	.756	
	Toplam	1861.984	245				
İlgili	Gruplar Arası	20.561	4	5.140			
	Gruplar İçi	579.0121	241	2403	2.139	.077	
	Toplam	599.581	245				
Kesin Kesin	Gruplar Arası	27.265	4	6.816			
	Gruplar İçi	841.061	241	3.490	1.953	.102	
	Toplam	868.325	245				
Sözsüz İletişim Kuran	Gruplar Arası	28.299	4	7.075			
	Gruplar İçi	908.550	241	3.770	1.877	.115	
	Toplam	936.850	245				
Dramatik	Gruplar Arası	69.631	4	17.408			
	Gruplar İçi	1536.401	241	6.375	2.731	.030*	A,B,C-D,E
	Toplam	1606.033	245				
Açık	Gruplar Arası	14.950	4	3.738			
	Gruplar İçi	1112.680	241	4.617	.810	.520	
	Toplam	1127.630	245				
Baskın	Gruplar Arası	33.088	4	8.272			
	Gruplar İçi	1615.046	241	6.701	1.234	.297	
	Toplam	1648.134	245				
İletişimci İmajı	Gruplar Arası	65.810	4	16.453			
	Gruplar İçi	279.149	241	5.308	3.100	.016*	A-B,C,D,E
	Toplam	1344.959	245				

Tablo 18'e göre; bireylerin iletişimci biçimlerinden arkadaş canlısı ($F_{4; 241} = 3.704$; $p < 0.05$), sözsüz iletişim kuran ($F_{4; 241} = 1.877$; $p < 0.05$), iletişimci imajı ($F_{4; 241} = 3.10$; $p < 0.05$) ortalamaları eğitim durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla

yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre arkadaş canlısı ve iletişimci imajı iletişimci biçimlerinde okur yazar olan bireylerin diğer eğitim durumunda olan bireylerden farklılaşmaktadır. Buna göre okur yazar eğitim durumunda olan bireyler diğer eğitim durumundaki kişilerden daha az arkadaş canlısı, daha çok iletişimci imajı iletişimci biçimlerini kullanmaktadır. Ayrıca okur yazar olan bireyler ortaöğretim, üniversite ve yükseköğretim mezunlarından daha az etki bırakan iletişimci biçimi kullanmaktadır. Dramatik iletişimci biçimine bakıldığında ise okuryazar olan ($\bar{X}=12.00$), ilköğretim ($\bar{X}=12.17$) ve ortaöğretim mezunlarının ($\bar{X}=11.45$) ortalama puanları üniversite ($\bar{X}=12.82$) ve yüksek lisans/doktora ($\bar{X}=12.57$) mezunlarından anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır.

4.2.4. Evli Bireylerin İletişimci Biçimlerinin Çalışma Durumuna Göre Karşılaştırılması

“Evli bireylerin iletişimci biçimleri çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusuna yanıt aramak amacıyla evli bireylerin iletişimci biçimleri alt boyutları olan arkadaş canlısı, etki bırakan, rahat, tartışmacı, ilgili, kesin, sözsüz iletişim kuran, dramatik, açık, baskın ve iletişimci imajının çalışma durumuna göre değişip değişmediğine bağımsız gruplar için t testi analizi ile bakılmıştır. T testi sonuçları Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19

Evli bireylerin iletişimci biçimleri puan ortalamalarının çalışma durumuna göre farklılaşma sonuçları

İletişimci Biçimleri	Çalışma Durumu	n	$\bar{x}$	ss	sd	t	p
Arkadaş canlısı	Çalışıyor	182	15.12	1.86	243	1.181	.239
	Çalışmıyor	63	15.10	2.01			
Etki Bırakan	Çalışıyor	182	15.01	2.26	243	.211	.833
	Çalışmıyor	63	14.94	2.19			
Rahat	Çalışıyor	182	12.95	2.31	243	1.185	.237
	Çalışmıyor	63	12.56	2.05			
Tartışmacı	Çalışıyor	182	12.46	2.84	243	1.382	.168
	Çalışmıyor	63	11.91	2.49			
İlgili	Çalışıyor	182	10.92	1.54	243	.609	.543
	Çalışmıyor	63	10.78	1.64			
Kesin	Çalışıyor	182	10.80	1.86	243	.300	.765
	Çalışmıyor	63	10.72	1.95			
Sözsüziletişim kuran	Çalışıyor	182	12.64	1.95	243	.724	.470

	Çalışmıyor	63	12.54	1.98			
Dramatik	Çalışıyor	182	11.30	2.52	243	2.201	.029*
	Çalışmıyor	63	11.10	2.59			
Açık	Çalışıyor	182	12.69	2.32	243	.565	.573
	Çalışmıyor	63	12.54	1.55			
Baskın	Çalışıyor	182	12.91	2.63	243	2.110	.036*
	Çalışmıyor	63	12.11	2.44			
İletişimci imajı	Çalışıyor	182	12.84	2.20	243	2.867	.005**
	Çalışmıyor	63	11.87	2.61			

*p <0.05

**p <0.01

Tablo 19'e bakıldığında araştırmaya katılan evli bireylerin çalışma durumların göre iletişimci biçimlerinden aldıkları ortalama puanlar karşılaştırıldığında çalışan bireylerinden çalışmaya oranla daha yüksek ortalamalara sahip oldukları ancak sadece baskın iletişimci biçiminden çalışan bireylerin ($\bar{X}$ = 12.01) çalışmayan bireylerden ($\bar{X}$ = 12.11) daha düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

Çalışma durumuna göre farklılaşan iletişimci biçim puan ortalamalarının istatistiki açıdan anlamlı olup olmadığı bağımsız gruplar t testi ile incelenmiş ve buna göre dramatik [t(243)= 2.201, p< .05], baskın [t(243)= 2.110, p< .05] ve iletişimci imajı [t(243)= 2.867, p< .01] iletişimci biçimlerinin çalışma durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir. Buna göre çalışan evli bireylerin çalışmayan evli bireylere göre iletişimci biçimlerinden dramatik ve iletişimci imajı kullandıkları, çalışmayan bireylerin de baskın iletişimci biçimini daha fazla kullandığı sonucu oluşmaktadır.

4.2.5. Evli Bireylerin İletişimci Biçimlerinin Algılanan Ekonomik Düzeye Göre Karşılaştırılması

“Evli bireylerin iletişimci biçimleri algılanan ekonomik düzeye göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusuna yanıt aramak amacıyla öncelikli olarak evli bireylerin iletişimci biçim ortalamaları algılanan ekonomik düzeye göre incelenmiş olup elde edilen sonuçlar Tablo 20’de sunulmuştur.

Tablo 20

Evli bireylerin iletişimci biçim puan ortalamalarının algılanan ekonomik düzeye göre betimsel istatistikleri

İletişimci Biçimleri	Ekonomik Düzey	n	$\bar{x}$	ss
Arkadaş canlısı	Düşük	26	14.65	1.99
	Orta	205	15.37	1.87
	Yüksek	15	16.00	1.85
Etki bırakan	Düşük	26	14.57	2.19
	Orta	205	15.01	2.23
	Yüksek	15	15.47	2.29
Rahat	Düşük	26	12.23	1.92
	Orta	205	12.76	2.24
	Yüksek	15	15.00	1.60
Tartışmacı	Düşük	26	12.38	2.59
	Orta	205	12.31	2.81
	Yüksek	15	12.47	2.50
İlgili	Düşük	26	9.88	1.31
	Orta	205	10.95	1.56
	Yüksek	15	11.73	1.33
Kesin	Düşük	26	10.12	1.84
	Orta	205	10.85	1.84
	Yüksek	15	10.67	2.41
Sözsüz İlt. K.	Düşük	26	10.88	1.73
	Orta	205	11.24	1.97
	Yüksek	15	11.80	2.18
Dramatik	Düşük	26	12.35	2.12
	Orta	205	12.41	2.63
	Yüksek	15	12.73	2.31
Açık	Düşük	26	12.65	1.70
	Orta	205	12.60	2.22
	Yüksek	15	13.47	1.64
Baskın	Düşük	26	13.08	2.08
	Orta	205	12.54	2.57
	Yüksek	15	14.13	3.27
İletişimci İmajı	Düşük	26	12.85	2.36
	Orta	205	12.50	2.36
	Yüksek	15	13.60	2.34

Tablo 20'ye bakıldığında evli bireylerin algılanan ekonomik düzeyine göre iletişimci biçimleri ortalamalarında farklılık görülmektedir. Buna göre yüksek ekonomik gelire sahip olan evli bireylerin arkadaş canlısı ($\bar{X}$ = 16.00), etki bırakan($\bar{X}$ = 15.47), rahat($\bar{X}$ = 15.00), tartışmacı ($\bar{X}$ = 12.47), ilgili ($\bar{X}$ = 11.73), sözsüz iletişim kuran ($\bar{X}$ = 11.80), dramatik ($\bar{X}$ =

12.73), açık ($\bar{X}$ = 13.47), baskın ($\bar{X}$ = 14.15), ve iletişimci imajı ($\bar{X}$ = 13.60) iletişimci biçimlerini diğer gelir gruplarına göre daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmüştür. Orta ekonomik gelire sahip evli bireylerin ise kesin ($\bar{X}$ = 10.85) iletişimci biçiminde diğer gelir gruplarından daha yüksek ortalamaya sahip olduğu saptanmıştır. Ortalamalar arasındaki bu farklılığın istatistiki açıdan anlamlı olup olmadığını belirlemek için varyans analizi yapılmıştır. Analize ait bulgular Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21

Evli bireylerin iletişimci biçim puanlarının algılanan ekonomik düzeye göre farklılaşma sonuçları

Bağımlı Değişken	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Arkadaş canlısı	Gruplar Arası	18.88	2	9.442	2.645	.073	
	Gruplar İçi	867.446	243	3.570			
	Toplam	886.329	245				
Etki bırakan	Gruplar Arası	7.924	2	3.962	.794	.453	
	Gruplar İçi	1212.060	243	4.988			
	Toplam	1219.984	245				
Rahat	Gruplar Arası	80.914	2	40.457	8.505	.000**	A,B-C
	Gruplar İçi	1155.903	243	4.757			
	Toplam	1236.817	245				
Tartışmacı	Gruplar Arası	0.458	2	.229	.030	.971	
	Gruplar İçi	1861.526	243	7.66			
	Toplam	1861.984	245				
İlgili	Gruplar Arası	37.584	2	18.792	8.125	.000**	A-B,C
	Gruplar İçi	561.992	243	2.313			
	Toplam	599.581	245				
Kesin	Gruplar Arası	12.728	2	6.364	1.807	.166	
	Gruplar İçi	855.597	243	3.521			
	Toplam	868.325	245				
Sözsüz İletişim Kuran	Gruplar Arası	7.991	2	3.995	1.045	.353	
	Gruplar İçi	928.859	243	3.822			
	Toplam	936.850	245				
Dramatik	Gruplar Arası	1.634	2	.817	.124	.884	
	Gruplar İçi	1604.398	243	6.602			
	Toplam	1606.033	245				
Açık	Gruplar Arası	10.617	2	5.309	1.155	.317	
	Gruplar İçi	1117.013	243	4.597			
	Toplam	1127.630	245				
Baskın	Gruplar Arası	39.657	2	19.829	2.996	.052	
	Gruplar İçi	1608.477	243	6.614			
	Toplam	1648.134	245				

İletişimci İmajı	Gruplar Arası	18.726	2	9.363		
	Gruplar İçi	1326.233	243	5.458	1.716	.182
	Toplam	1344.959	245			

**p <0.01

Tablo 21'e göre; bireylerin iletişimci biçimlerinden ilgili ($F_{2; 243} = 8.125$; $p < 0.01$) ve rahat ($F_{2; 243} = 8.505$; $p < 0.05$) ortalamaları algılanan ekonomik düzeye göre istatistiksel açıdan anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre rahat iletişimci biçiminde yüksek ekonomik gelire sahip olan evli bireyler ($\bar{X} = 15.00$) düşük ($\bar{X} = 12.76$) ve orta ekonomik gelire sahip evli bireylerinden ($\bar{X} = 12.23$) daha yüksek ortalamaya sahiptir ve bu istatistiki açıdan anlamlıdır. Buna göre ekonomik geliri yüksek olan evli bireyler daha rahat iletişimci biçimi kurmaktadır.

İlgili iletişimci biçiminde ise düşük ekonomik gelire sahip evli bireyler ($\bar{X} = 9.88$) orta ($\bar{X} = 10.95$) ve yüksek ($\bar{X} = 11.73$) ekonomik gelire sahip olan evli bireylerden daha düşük ortalamaya sahiptir ve bu fark istatistiki açıdan anlamlıdır. Buna göre ekonomik gelirin düşük olması evli bireylerin ilgili iletişimci biçimi kullanmalarını azaltmaktadır.

4.2.6. Evli Bireylerin İletişimci Biçimlerinin Evlenme Şekline Göre Karşılaştırılması

“Evli bireylerin iletişimci biçimleri evlenme şekline göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusuna yanıt aramak amacıyla öncelikli olarak evli bireylerin iletişimci biçim ortalamaları evlenme şekline göre incelenmiş olup elde edilen sonuçlar Tablo 22’de sunulmuştur.

Tablo 22

Evli bireylerin iletişimci biçim puan ortalamalarının evlenme şekline göre betimsel istatistikleri

İletişimci Biçimleri	Evlilik Şekli	n	$\bar{x}$	ss
Arkadaş canlısı	Görücü Usülü	39	14.67	2.19
	Anlaşarak	202	15.44	1.83
	Kaçarak	5	16.00	1.22
Etki bırakan	Görücü Usülü	39	14.54	2.35
	Anlaşarak	202	15.09	2.21
	Kaçarak	5	14.40	2.19
Rahat	Görücü Usülü	39	12.69	2.18
	Anlaşarak	202	12.89	2.28
	Kaçarak	5	13.80	1.30
Tartışmacı	Görücü Usülü	39	12.21	2.96
	Anlaşarak	202	12.36	2.75
	Kaçarak	5	11.80	0.84
İlgili	Görücü Usülü	39	10.36	1.94
	Anlaşarak	202	10.99	1.47
	Kaçarak	5	10.60	1.34
Kesin	Görücü Usülü	39	10.54	1.89
	Anlaşarak	202	10.80	1.90
	Kaçarak	5	11.20	1.10
Sözsüz İlt. K.	Görücü Usülü	39	10.64	2.32
	Anlaşarak	202	11.40	1.86
	Kaçarak	5	9.60	0.90
Dramatik	Görücü Usülü	39	11.67	2.64
	Anlaşarak	202	12.56	2.53
	Kaçarak	5	12.60	2.30
Açık	Görücü Usülü	39	12.38	1.73
	Anlaşarak	202	12.68	2.22
	Kaçarak	5	13.60	2.19
Baskın	Görücü Usülü	39	12.08	2.65
	Anlaşarak	202	12.82	2.59
	Kaçarak	5	12.40	1.67
İletişimci İmajı	Görücü Usülü	39	13.33	2.74
	Anlaşarak	202	12.63	2.25
	Kaçarak	5	13.40	2.61

Tablo 22'e bakıldığında evli bireylerin evlenme şekline göre iletişimci biçimleri ortalamalarında farklılık görülmektedir. Buna göre anlaşarak evlenen bireylerin etki bırakan ($\bar{X}$ = 15.09), tartışmacı ($\bar{X}$ =12.36), ilgili ($\bar{X}$ =10.99), sözsüz iletişim kuran ($\bar{X}$ =11.40), baskın ($\bar{X}$ =12.82), iletişimci biçimlerini görücü usulü ve kaçarak evlenenlerden daha yüksek

ortalamaya sahip olduğu görülmüştür. Buna karşın kaçarak evlenen bireylerin ise arkadaş canlısı ($\bar{X}$ = 16.00), rahat ($\bar{X}$ = 13.80), kesin ($\bar{X}$ = 11.20), dramatik ($\bar{X}$ = 12.60), açık ($\bar{X}$ = 13.60) ve iletişimci imajı ($\bar{X}$ = 13.40) iletişimci biçimlerini anlaşılarak ve görücü usulü ile evlenenlerden daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmüştür. Ortalamalar arasındaki bu farklılığın istatistiki açıdan anlamlı olup olmadığını belirlemek için varyans analizi yapılmıştır. Analize ait bulgular Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 23

Evli bireylerin iletişimci biçim puanlarının evlenme şekline göre farklılaşma sonuçları

Bağımlı Değişken	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Arkadaş canlısı	Gruplar Arası	21.875	2	10.938			
	Gruplar İçi	864.454	243	3.557	3.075	.048*	A-B
	Toplam	886.329	245				
Etki bırakan	Gruplar Arası	11.879	2	5.939			
	Gruplar İçi	1208.105	243	4.972	1.195	.305	
	Toplam	1219.984	245				
Rahat	Gruplar Arası	5.467	2	2.733			
	Gruplar İçi	1231.350	243	5.067	.539	.584	
	Toplam	1236.817	245				
Tartışmacı	Gruplar Arası	2.206	2	1.103			
	Gruplar İçi	1859.778	243	7.653	.144	.866	
	Toplam	1861.984	245				
İlgili	Gruplar Arası	13.427	2	6.713			
	Gruplar İçi	586.155	243	2.412	2.783	.064	
	Toplam	599.581	245				
Kesin 868	Gruplar Arası	3.155	2	1.577			
	Gruplar İçi	865.171	243	3.560	.443	.643	
	Toplam	868.325	245				
Sözsüz İletişim Kuran	Gruplar Arası	32.358	2	16.179			
	Gruplar İçi	904.491	243	3.722	4.347	.014*	A-B C-B
	Toplam	936.850	245				
Dramatik	Gruplar Arası	26.502	2	13.251			
	Gruplar İçi	1579.530	243	6.500	2.039	.132	
	Toplam	1606.033	245				
Açık	Gruplar Arası	7.477	2	3.738			
	Gruplar İçi	1120.154	243	4.610	.811	.445	
	Toplam	1127.630	245				
Baskın	Gruplar Arası	18.581	2	9.290			
	Gruplar İçi	1629.553	243	6.706	1.385	.252	
	Toplam	1648.134	245				
İletişimci İmajı	Gruplar Arası	6.202	2	3.101			

Gruplar İçi	1338.758	243	5.509	.560	.570
Toplam	1344.959	245			

*p <0.05

Tablo 23'ye göre; bireylerin iletişimci biçimlerinden ilgili ($F_{2; 243} = 2.783$; $p < 0.05$) ve sözsüz iletişim kuran ($F_{2; 243} = 4.34$; $p < 0.05$) ortalamaları evlenme şekillerine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre arkadaş canlısı iletişimci biçiminde görücü usulü evlenen bireyler ($\bar{X} = 14.67$) anlaşılarak evlenen bireylerden ($\bar{X} = 15.44$) daha düşük ortalamaya sahiptir ve bu istatistiki açıdan anlamlıdır. Buna göre görücü usulü evlenen bireyler anlaşılarak evlenenlerden daha az arkadaş canlısı iletişimci biçimi kullanmaktadır.

Sözsüz iletişim kuran iletişimci biçiminde ise görücü anlaşılarak evlenen bireyler ($\bar{X} = 11.40$) görücü usulü evlene bireyler ($\bar{X} = 13.64$) ve kaçarak evlenen bireylerden ($\bar{X} = 9.60$) anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Buna göre anlaşılarak evlenen bireyler görücü usulü evlenenlerden daha az sözsüz iletişim kullanırken, kaçarak evlenenlerden daha çok sözsüz iletişim kullanmaktadır.

4.2.7. Evli Bireylerin İletişimci Biçimleri ile Evlilik Süresi Arasındaki İlişki

“Evli bireylerin iletişimci biçimleri ile evlilik süresi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aramak amacıyla değişkenler arasında ikili korelasyona bakılmış ve elde edilen bulgular Tablo 24’de verilmiştir.

Tablo 24

Evli bireylerin iletişimci biçimleri ile evlilik süresi arasındaki ilişkiyi gösteren pearson korelasyon sonuçları

<i>Değişkenler</i>	$\bar{X}$	Ss	1
Evlilik süresi	2.61	1.507	
Arkadaş canlısı	15.33	1.90	.032
Etki bırakan	14.99	2.23	.006
Rahat	12.84	2.25	.049
Tartışmacı	12.33	2.76	-.162 **
İlgili	10.88	1.56	-.104
Kesin	10.76	1.88	-.073
Sözsüz iletişim kuran	11.24	1.96	-.187 **
Dramatik	12.42	2.56	-.122
Açık	12.65	2.15	-.119

Baskın	12.70	2.59	-.141 *
İletişimci imajı	12.60	2.34	-.133 *

**p < .01 * p < .05

Değişkenler arasındaki korelasyonlar incelendiğinde evlilik süresi ile tartışmacı $r=-0.162$, $p<.01$, sözsüz iletişim kuran $r=-0.187$, $p<.01$, iletişimci imajı $r=-0.133$, $p<.05$ ve baskın iletişim kuran $r=-0.141$, $p<.05$, iletişimci biçimleri arasında istatistiki açıdan negatif yönlü anlamlı ilişkiler bulunmamaktadır. Buna göre evlilik süresi arttıkça evli bireylerin tartışmacı, sözsüz iletişim kuran, iletişimci imajı ve baskın iletişimci biçimleri azalmaktadır.

4.2.8. Evli Bireylerin İletişimci Biçimleri İle Çocuk Sayısı Arasındaki İlişki

“Evli bireylerin iletişimci biçimleri ile çocuk sayısı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aramak amacıyla değişkenler arasında ikili korelasyona bakılmış ve elde edilen bulgular Tablo 25’de verilmiştir.

Tablo 25

Evli bireylerin iletişimci biçimleri ile çocuk sayısı arasındaki ilişkiyi gösteren pearson korelasyon sonuçları

<i>Değişkenler</i>	<i>$\bar{X}$</i>	<i>Ss</i>	<i>1</i>
Çocuk Sayısı	1.24	8.87	
Arkadaş canlısı	15.33	1.90	-.095
Etki bırakan	14.99	2.23	-.096
Rahat	12.84	2.25	-.034
Tartışmacı	12.33	2.76	-.110
İlgili	10.88	1.56	-.138*
Kesin	10.76	1.88	-.076
Sözsüz iletişim kuran	11.24	1.96	-.214**
Dramatik	12.42	2.56	-.122
Açık	12.65	2.15	-.091
Baskın	12.70	2.59	-.247**
İletişimci imajı	12.60	2.34	-.133*

**p < .01 * p < .05

Değişkenler arasındaki korelasyonlar incelendiğinde çocuk sayısı ile ilgili $r=-0.138$, $p<.05$, sözsüz iletişim kuran $r=-0.214$, $p<.01$, iletişimci imajı $r=-0.133$, $p<.05$ ve baskın iletişim kuran $r=-0.247$, $p<.01$, iletişimci biçimleri arasında istatistiki açıdan negatif yönlü

anlamli ilişkiler bulunmamaktadır. Buna göre çocuk sayısı arttıkça evli bireylerin ilgili, sözsüz iletişim kuran, iletişimci imajı ve baskın iletişimci biçimleri azalmaktadır.

4.2.9. Evli Bireylerin İletişimci Biçimleri İle Kaçınıcı Evliliği Olduğu Arasındaki İlişki

“Evli bireylerin iletişimci biçimleri ile kaçınıcı evliliği olduğu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aramak amacıyla değişkenler arasında ikili korelasyona bakılmış ve elde edilen bulgular Tablo 26’de verilmiştir.

Tablo 26

Evli bireylerin iletişimci biçimleri ile kaçınıcı evliliği olduğu arasındaki ilişkiyi gösteren pearson korelasyon sonuçları

<i>Değişkenler</i>	$\bar{X}$	Ss	1
Kaçınıcı evlilik	1.09	0.33	
Arkadaş canlısı	15.33	1.90	-.036
Etki bırakan	14.99	2.23	.100
Rahat	12.84	2.25	.036
Tartışmacı	12.33	2.76	-.020
İlgili	10.88	1.56	.013
Kesin	10.76	1.88	-.023
Sözsüz iletişim kuran	11.24	1.96	.009
Dramatik	12.42	2.56	-.061
Açık	12.65	2.15	.092
Baskın	12.70	2.59	-.038
İletişimci imajı	12.60	2.34	.059

Değişkenler arasındaki korelasyonlar incelendiğinde iletişimci biçimleri ile evli bireylerin kaçınıcı evliliği olduğu arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

4.3. Evli Bireylerin Evlilik Uyumları ile İletişimci Biçimleri Arasındaki İlişki

“Evli bireylerin evlilik uyumları ile iletişimci biçimleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aramak amacıyla değişkenler arasında ikili korelasyonlara bakılmış ve elde edilen bulgular Tablo 27’de verilmiştir.

Tablo 27

Evli bireylerin evlilik uyumları ile iletişimci biçimleri arasındaki ilişkiyi gösteren pearson korelasyon sonuçları

<i>Değişkenler</i>	$\bar{X}$	Ss	1
Evlilik Uyumlu	41.59	9.36	
Arkadaş canlısı	15.33	1.90	.092
Etki bırakan	14.99	2.23	.127*
Rahat	12.84	2.25	.210**
Tartışmacı	12.33	2.76	-.082
İlgili	10.88	1.56	.172**
Kesin	10.76	1.88	.019
Sözsüz iletişim kuran	11.24	1.96	.036
Dramatik	12.42	2.56	-.031
Açık	12.65	2.15	.053
Baskın	12.70	2.59	-.126*
İletişimci imajı	12.60	2.34	.027

**p < .01 * p < .05

Tablo 26'ya göre değişkenler arasındaki ikili korelasyonlar incelendiğinde evlilik uyumu ile etki bırakan $r=0.127$, $p<.05$; ilgili $r=-0.172$, $p<.01$ ve rahat $r=0.210$ iletişimci biçimleri arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmaktadır. Buna göre evli bireylerde etki bırakan, ilgili ve rahat iletişim kurma arttıkça evlilik uyumu da artmaktadır.

Evlilik uyumu ile baskın iletişim biçimi arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmaktadır $r=-0.214$, $p<.01$. buna göre evli bireylerin baskın iletişim biçimi arttıkça evlilik uyumu azalmaktadır.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın bulguları ilgili literatür çerçevesinde tartışılmıştır. Evli bireylerin evlilik uyumları ile iletişimci biçimlerinin ilişkisinin incelendiği bu çalışmada ilk olarak evli bireylerin evlilik uyumları sosyo-demografik özelliklere göre tartışılmıştır. Bu bağlamda öncelikli olarak evli bireylerin cinsiyeti, yaşı, eğitim durumu, çalışma durumu, algılanan ekonomik durumu, evlenme şekli, evlilik süresi, sahip olunan çocuk sayısı, kaçınıcı evliliği olduğu durumlarına göre evlilik uyumlarının farklılaşıp farklılaşmadığı tartışılmıştır. İkinci olarak evli bireylerin cinsiyeti, yaşı, eğitim durumu, çalışma durumu, algılanan ekonomik durumu, evlenme şekli, evlilik süresi, sahip olunan çocuk sayısı, kaçınıcı evliliği olduğu durumlarına göre iletişimci biçimleri alt boyutlarının farklılaşıp farklılaşmadığı tartışılmıştır. Son olarak evli bireylerin evlilik uyumları ile iletişimci biçimleri alt boyutları ile ilişkisinin olup olmadığı tartışılmıştır.

5.1.1. Evlilik Uyumu Ölçeği ile Sosyodemografik Özelliklere İlişkin Bulguların Tartışılması

Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde, evli bireylerin evlilik uyumları ile yaş, çalışma durumu, kaçınıcı evliliği olduğu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Evlilik uyumu ile kaçınıcı evlilik arasında anlamlı ilişki bulunmamasının sebebi çalışmada ilk evliliklerini yapan bireylerin örneklem sayısının büyük çoğunluğunu oluşturması olabilir. Erbil ve Hazer (2018)'in çalışmasında da yaş, evlenme biçimi ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Tutarel- Kışlak ve Çabukça (2000)'nin çalışmasında ise evlilik yılı, yaş ve çocuk sayısı, evlilik biçimi gibi demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisinin bulunmadığı görülmektedir. Taycan ve Kuruoğlu (2014)'nin evlilik uyumu ile demografik özellikler, eşlerin bağlanma özellikleri, mizaç ve karakter özellikleri arasındaki ilişkiyi araştırdığı çalışmada; evlilik sayısı, yaş ile evlilik uyumu arasında ilişki bulunmadığı belirtilmiştir.

Araştırmanın sonucunda cinsiyete göre evlilik uyumu puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur. Buna göre evli bireylerden erkeklerin evlilik uyumları kadınlardan daha yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Türkiye' nin ataerkil yapısından ve birçok kültürel özelliğinden dolayı kadınların evlilik uyum puanlarının erkeklerin puanından düşük olabilir. Şener (2008) ve Demiray (2006)'nın araştırmalarında da

evlilik uyum puan ortalamasının erkeklerde kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Birçok çalışmada da evlilik uyumu ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir (Shahrbabak ve Bagheri, 2011; Demiray, 2006; Erbil ve Hazer, 2018; Yeşiltepe, 2011).

Evli bireylerin evlilik uyumları eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Okur-yazar olan ve ilköğretim mezunu bireylerin evlilik uyumu ortalamalarının, ortaöğretim, üniversite ve yüksek lisans/ doktora eğitim durumuna sahip bireylerden daha düşük olduğu belirlenmiştir. Eğitim seviyesi arttıkça çiftlerin aralarındaki çatışmaları çözme konusunda daha başarılı, eşlerine karşı daha empatik ve kendilerini ifade etmede açık bir tutum sergileyerek iletişim kurmaktadır. Erbil ve Hazer (2018)'in araştırmalarında; ilköğretim mezunu bireylerin evlilik uyumunun lisansüstü mezunu bireylere göre daha düşük olduğu, eğitim düzeyi ile evlilik uyumu arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Yapılan araştırmalarda da eğitim seviyesi yükseldikçe evlilik uyum puanlarının da yükseldiği belirlenmiştir (Tüfekçi Hoşgör, 2013; Kowsar ve Rahim, 2019; Korkut ve Şendil, 2008).

Algılanan sosyo-ekonomik durum ve evlilik uyumu sonuçları incelendiğinde, düşük sosyo-ekonomik düzeyde bulunan evli bireylerin evlilik uyum puanlarının orta ve yüksek sosyo-ekonomik düzeyde bulunan evli bireylerden daha düşük olduğu belirlenmiştir. Kowsar ve Rahim (2019)'in evli erkeklerin evlilik süreleri, eğitim süreleri ve gelir düzeylerine göre evlilik uyumlarını değerlendirdikleri çalışmada, gelir durumunun evlilik uyumu üzerinde önemli bir etkisi olduğu sonucuna varılmıştır. Polat (2006)'ın çalışmasında ise kadınların sosyoekonomik seviyesindeki artışın evlilik uyumunda da artışa sebep olduğu belirtilmiştir. Şener ve Terzioğlu (2008) da ailenin aylık gelir miktarı arttıkça çiftlerin uyum puanlarının da yükseldiği sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçların sebebi olarak ise eşlerin ekonomik durum ile ilgili problemlere odaklanması, böylece evliliğin bir alanında yaşanan sıkıntının diğer alanları da etkilemesi, evliliğin kalitesinin düşürerek eşlerin birlikte geçirdikleri zamandan keyif almalarına engel olması düşünülebilir.

Araştırmanın bulgularında anlaşılarak evlenen bireylerin görücü usulü ve kaçarak evlenenlerden daha fazla evlilik uyumuna sahip oldukları belirlenmiştir. Anlaşılarak evlenen kişilerin birbirlerini tanıma ve değerlendirme sürecinin daha uzun sürmesi evlilik kararı verirken ve evliliğin devamında faydalı olmaktadır. Ancak görücü usulü ve kaçarak evlenen kişilerde çifti tanıştıran kişilere güvenilmesinden kaynaklı tanıma evresi daha kısa sürdüğünden ilişkiyi ve anlaşma durumlarını değerlendirmeden karar vermelerine sebep olmaktadır. Bu sebeple anlaşılarak evlenen kişilerin evlilik uyumlarının daha yüksek olması

muhtemeldir. Korkut ve Şendil (2008)'in anlaşılarak ve görücü usulü evlenen kişilerle yaptığı araştırmasında da anlaşılarak evlenen bireylerin evlilik uyumunun görücü usulü evlenen bireylerden daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Bunun aksine bazı çalışmalarda ise evlenme biçiminin evlilik sonrası evlilik uyumu ile anlamlı bir ilişkisi olmadığı belirlenmiştir (Çakıcı, 2016; Demiray, 2006).

Sonuçlara göre evli bireylerin evliliğinin ilk yıllarından 20 yıla kadar evlilik uyum puanları giderek düşmekte, ancak 21 yıldan sonra evlilik uyum puanları yükselmektedir. Yapılan çalışmalara bakıldığında da benzer sonuçlar görülmektedir. Eşlerde evliliğin ilk yıllarında uyumun daha iyi olduğu, 10. yılın ardından uyumun azaldığı, 16–20 yıl arası ve sonrasında ise uyumun yeniden artmaya başladığı görülmüştür (Demiray, 2006). Kublay (2015)'in araştırmasında ise 26-35 yıla kadar olan sürede, evlilik süresi arttıkça evlilik uyum düzeyinin düştüğü; bununla birlikte 26-35 yıl aralığındaki evliliklerde evlilik uyum düzeyinin yeniden arttığı görülmektedir. Öncelikle evliliğin ilk yıllarından 20 yıla kadar olan süre değerlendirildiğinde bunun sebebinin zaman geçtikçe evlilik ile ilgili yeni problemlerin ortaya çıkması, eşlerin ilk dönemlerdeki gibi bir enerjiye sahip olmaması, orta yaş döneminde bireylerin yaşamlarını yeniden şekillendirmek istemeleri ile açıklanabilir. 20 yıl ve sonrasındaki artışta ise evliliğin birçok dinamiğinin düzene girmiş olması, ekonomik problemlerin azalması, çocukların kendi sorumluluklarını alabilecek duruma gelmesi etkili olabilir.

Çalışmada çocuk sayısı arttıkça evlilik uyum puanlarının azaldığı, dolayısı ile çocuk sayısının artması ile bireylerin evlilik uyumlarının azaldığı anlaşılmıştır. Literatürde buna benzer bulgularla karşılaşmaktadır. Korkut ve Şendil (2018), Tüfekçi Hoşgör (2013) ve Aktaş (2009)'in araştırmalarında çocuk sayısı ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki bulunduğunu belirlemişlerdir. Çocuğu bulunmayan bireylerin evlilik uyum puanlarının daha yüksek olduğu, çocuk sayısı arttıkça evlilik uyum puanlarının düştüğü görülmüştür. Bunun sebebinin ise dünyaya gelen çocuğun ebeveynler için yeni sorumluluklar oluşturması, zamanın çoğunun çocuk ile ilgilenerak geçirilmesi, çocuk ile ilgili alınacak kararlarda eşlerin uzlaşmakta zorlanması olabilir. Bu durumun aksine Bayraktaroğlu ve Çakıcı (2013)'nin çalışmalarında evli bireylerin çocuk sayısı arttıkça evlilik uyumlarının da arttığı görülmüştür. Bu çalışma Lefkoşa' da gerçekleştiğinden kültür farklılığı etkisinden sonuç da farklılaşmış olabilir.

5.1.2. İletişimci Biçimleri Ölçeği ile Sosyodemografik Özelliklere İlişkin Bulguların Tartışılması

Elde edilen bulgular incelendiğinde; kadınların iletişimci biçimlerinden arkadaş canlısı, ilgili ve sözsüz iletişim biçimini kullanırken, erkeklerin kesin iletişim biçimi kullandıkları görülmektedir. Bu sonucun ortaya çıkmasında; kadınların erkeklere göre daha empatik olduğu, iletişimlerinde de bu sebeple dışa dönük olmaları etkili olabilir. Erkekler ise somut olaylara odaklandıklarından kesin iletişimci biçimini tercih etmiş olabilir. Buna benzer olarak Montgomery ve Norton (1981) çalışmalarında iletişimci biçimlerini cinsiyete göre incelemeye yönelik üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmada; erkeklerin kadınlara göre kendilerini önemli ölçüde daha kesin iletişimci olarak gördükleri, kadınların ise sözsüz iletişim kuran iletişimci biçimini benimsedikleri ortaya konmuştur. Çuhadar ve diğerleri (2014)'nin öğretmen adaylarının iletişimci biçimleri ile iletişim becerileri arasındaki ilişkiyle ilgilendiği çalışmada kadınların arkadaş canlısı ve sözsüz iletişim kuran iletişimci biçimini erkeklere göre daha fazla kullandığı belirlenmiştir. Brown ve diğerleri (2011)'nin çalışmasında ise kadınların sözsüz iletişim kuran iletişimci biçimini kullandığı, erkeklerin ise kesin iletişimci biçimini daha fazla tercih ettiği görülmüştür. Gilchrist (2009) üniversite öğrencilerinin iletişimci biçimlerini incelediği çalışmasında kadın öğrencilerin erkeklere göre iletişimci imaj, arkadaş canlısı ve sözsüz iletişim biçimlerini daha fazla kullandığı anlaşılmıştır. Buning ve Rockey (2018)'in antrenörlerin iletişimci biçimleri ve cinsiyetleri ile atletlerin motivasyon ilişkisini artırmaya yönelik hazırladıkları projenin çıktılarında; atletlerin genel olarak erkek antrenörlerin daha kesin bir şekilde iletişim kurduklarını, erkek atletlerin ise erkek antrenörlerin daha rahat bir iletişimci tarzına sahip olduğunu düşündükleri belirlenmiştir.

Sonuçlara göre, yaş arttıkça evli bireylerin iletişimci biçimlerinden tartışmacı, sözsüz iletişim ve baskın iletişim kullanımı azalmaktadır. İnsanların yaşları arttıkça idealist düşüncelerinin azaldığı, olumlu veya olumsuz deneyimlerin zamanla göreceli şekilde onları duyarsızlaştırdığı bu sebeple bir düşünceyi savunurken aşırıya kaçma, iletişim kurduğu kişiden konu ile ilgili kanıt isteme, olumsuzluklar ile uğraşma, vücut dilini kullanarak otoriter bir tutum sergileme özelliklerini sergilemeyi azalttıkları düşünülebilir. Paslı (2017)'nin okul öncesi öğretmenlerinin iletişimci biçimleri ile çocukların sosyal beceri ve davranışları arasındaki ilişkinin incelediği çalışmasında da 31-40 yaş aralığındaki öğretmenlerin 30 yaş ve altındaki öğretmenlerden daha arkadaş canlısı oldukları belirlenmiştir.

Okur yazar eğitim durumunda olan bireyler diğer eğitim durumundaki kişilerden daha az arkadaş canlısı, daha çok iletişimci imajı iletişimci biçimlerini kullanmaktadır. Ayrıca okur yazar olan bireyler ortaöğretim, üniversite ve yüksekokul/doktora mezunlarından daha az etki bırakan iletişimci biçimi kullanmaktadır. Dramatik iletişimci biçimine bakıldığında ise üniversite ve yüksek lisans/doktora mezunlarının sıklıkla kullandıkları iletişimci biçimi olduğu görülmüştür. Örnekleme okur yazar eğitim durumundaki kişi sayısı 3 olduğundan gerçekçi sonuç ortaya çıkmamış olabilir. Üniversite ve yüksek lisans/doktora mezunları uzun yıllar süren eğitim yaşamlarından dolayı birçok sosyal ortamda bulunduklarından iletişim becerileri ve özgüvenleri gelişmiş olabilir. Karşı tarafa aktaracakları konunun etkisini artırmak için canlandırmalara, hikayelere başvurabilirler. Paslı (2017)'nin çalışmasında, ön lisans mezunu öğretmenlerin lise mezunu olan öğretmenlerden daha tartışmacı olduğu belirlenmiştir. Gilchrist (2009)'in araştırmasında ise eğitim seviyesi arttıkça, rahat, baskın ve iletişimci imaj biçimlerini kullanımı artmaktadır. Bu çalışmaların sonuçlarının farklılaşmasının sebebi farklı örneklem grupları ile gerçekleşmesi olabilir.

Araştırmadan çıkan sonuca göre çalışan evli bireylerin iletişimci biçimlerinden dramatik ve iletişimci imajı kullandıkları, çalışmayan bireylerin de baskın iletişimci biçimini daha fazla kullandığı sonucu oluşmaktadır. İş yaşamında diğer kişiler ile sıklıkla iletişime geçildiğinden ve iletişimin meslek yaşamında bir gereklilik olduğundan çalışan bireyler kendilerini daha rahat ifade etmek için dramatik ve iletişimci imajı biçimlerini kullanabilir. Çalışmayan kişiler ise sosyal yaşamlarında daha az insan ile karşılaştığından iletişim kurmakta zorlanarak olumsuz özelliklerdeki iletişimci biçimlerini kullanabilir. Andersen, Norton ve Nussbaum (1981)'un 346 öğrenciden öğretmenlerin sözel olmayan yakınlık ile ilgili iletişim davranışları, dayanışma ile ilgili davranışları ve iletişimci biçimi değişkenlerini inceledikleri araştırmalarının sonucunda da dramatize eden, açık, rahat, etki bırakan ve arkadaş canlısı öğretmenlerin daha iyi öğretmen olarak algılandığı anlaşılmıştır. Myers, Motter & Martin (2000) öğrenci iletişim motifleri ile algılanan eğitimci iletişimci biçimlerini incelediği araştırmada eğitimcilerin arkadaş canlısı, etki bırakan, ilgili, tartışmacı ve sözsüz iletişim kuran iletişimci biçimlerinin lisans öğrencilerinin motivasyonlarını etkilediğini belirlemiştir.

Ekonomik gelirin düşük olması evli bireylerin ilgili iletişimci biçimi kullanmalarını azaltmaktadır. Ekonomik geliri yüksek olan evli bireyler ise rahat iletişimci biçimini daha fazla kullanmaktadır. Bu sonuç evli bireylerin yaşadıkları ekonomik sorunlara odaklanmalarından ve iş yaşamına fazla zaman ayırarak eşleri ile ilgilenememelerinden kaynaklanabilir. Bu problemler aynı zamanda eşlerin birlikte geçirdikleri zamanı da

kısıtlayarak paylaşımlarının yetersiz kalmasını sağlayabilir. Mueller ve Powers (1990)'ın algılanan ebeveyn cinsel iletişimci stili ile ergen cinsel davranışı ve bilgi doğruluğu arasındaki ilişkiyi araştırdıkları çalışmada, ebeveynin arkadaş canlısı, ilgili ve etki bırakan iletişim tarzlarının algılanması, ergen tarafından destekleyici olarak algılandığı bilgisi ortaya çıkmıştır.

Elde edilen sonuçlara göre; görücü usulü evlenen bireyler anlaşılarak evlenenlerden daha az arkadaş canlısı iletişimci biçimi kullanmaktadır. Anlaşılarak evlenen bireyler görücü usulü evlenenlerden daha az sözsüz iletişim kullanırken, kaçarak evlenenlerden daha çok sözsüz iletişim kullanmaktadır. Örnekleme kaçarak evlenen kişi sayısı az olduğundan gerçekçi bir sonuç ortaya çıkmayabilir. Anlaşılarak evlenen bireylerin bu şekilde evlenmeyi tercih etmesi evleneceği kişiyi her yönüyle incelemek, aralarındaki uyumu veya uyumsuzluğu keşfetmek isteğindendir. Bu keşif süreci de etkili iletişim ile gerçekleşmektedir. Bu sebeple evliliğe hazırlık süreci daha kısa sürdüğünden görücü usulü evlenen bireylerin iletişime odaklanmadıkları düşünülebilir. Bu doğrultuda, iletişim kurulan kişilere arkadaşça yaklaşma ve cesaretlendirici olma eğilimi göstermemektedirler. Buller (1985)'ın hastalara en son gördükleri klinik hekimin iletişimci tarzına ilişkin algılarını ve bu hekimin iletişim ve sağlık hizmetlerinden aldıkları memnuniyeti değerlendirmek için 219 hasta ve 15 doktor ile yaptıkları çalışmada doktorların arkadaş canlısı, açık, ilgili olmasının hasta memnuniyetini etkilediği ortaya çıkmıştır. Paslı (2017)'nın çalışmasında ise öğretmenlerin arkadaş canlısı biçimini kullanması çocukların iletişim, iş birliği ve sosyal ilişkilere yönelik davranışlarını desteklerken sözsüz iletişim kuran iletişimci olması negatif yönde etkilemektedir.

Evlilik süresi arttıkça evli bireylerin tartışmacı, sözsüz iletişim kuran, iletişimci imajı ve baskın iletişimci biçimleri azalmaktadır. Sözsüz iletişimde kişi istenen bir mesajı tam olarak iletmek için sürekli el hareketi, çok sayıda yüz ifadesi kullanır ve göz teması kurar. Baskın bir iletişimci, konuşmaları kontrol edebilecek veya sosyal durumlarda kontrolü ele alabilecek bir yapıdadır. Aynı zamanda bu kişiler düzenli olarak konuşur ve güçlü olma eğilimindedirler. Tartışmacı iletişimci ise, baskın biçimi ile yakından ilişkilidir ve bu iletişim biçimindeki kişiler kendileriyle aynı fikirde olmayan kişilere sıklıkla karşı çıkarlar. İletişimci imajı biçimini sergileyen kişi, iletişim kurma ve sürdürmeyi kolay şekilde gerçekleştirir. McNutt (1984, aktaran Paslı, 2017) ilköğretim, ortaöğretim ve liselerdeki öğretmen ve okul müdürlerinin iletişimci biçimlerini öğretmen ve müdürlerin algısına göre inceledikleri araştırmanın sonucunda; okul müdürlerinin etki bırakan, sözsüz iletişim kuran, dramatize eden ve rahat iletişimci biçimindekileri iyi iletişimci olarak gördükleri, öğretmenlerin de

arkadaş canlısı, ilgili ve rahat iletişimcilerin iyi iletişimci olarak belirttikleri ortaya çıkmıştır. DiClemente, Ditrinco, Gibbons ve Myers (2013)'ın öğretim elemanlarının iş doyumu ile kendi iletişimci tarzına ilişkin algıları ve sosyal ortamlardaki iletişimsel yönelimleri arasındaki ilişkiyi araştırdıkları çalışmada; etki bırakan, rahat, ilgili ve açık iletişimci biçimleri ile öğretim elemanlarının iş doyumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

Evli bireylerin kaçınıcı evliliği olduğu arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Bunun sebebi araştırmada ilk evliliklerini yapan bireylerin örneklem sayısının büyük çoğunluğunu oluşturması olabilir.

5.1.3. Evlilik Uyumu Ölçeği ile İletişimci Biçimleri Ölçeği Arasındaki İlişkiye Dahil Bulguların Tartışılması

Elde edilen bulgulara göre; evli bireylerde etki bırakan, ilgili ve rahat iletişim kurma arttıkça evlilik uyumu da artmaktadır. Evlilik uyumu ile baskın iletişim biçimi arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre evli bireylerin baskın iletişim biçimi arttıkça evlilik uyumu azalmaktadır. Evliliğin uyum içinde devam etmesi için eşlerin her ikisinin de daha sağlıklı ve işlevsel iletişimci biçimlerini barındırmaları, bu şekilde ortaya çıkan problemlerin çözümünde başarılı olabilecekleri düşünülmektedir. Etki bırakan, ilgili ve rahat biçimler olumlu ve fonksiyonel olarak gösterilirken baskın iletişimci biçiminin daha uyumsuz ve iletişimi engelleyen bir biçim olduğu belirtilmektedir. Etki bırakan iletişimci biçiminde kişi konuşma tarzıyla insanlar üzerinde hatırlanmasını sağlayacak bir izlenim bırakmaktadır. Rahat iletişimci biçiminde ise kişinin konuşması gerginlik içermez ve sakin bir davranış sergiler. İlgili iletişimci biçiminde de kişi dikkatli bir şekilde karşısındakini dinlemeye ve onunla empati kurmaya özen gösterir. Evlilik sürecinde empati kurmak, iletişim esnasında ve problemlerin çözümünde sakinliğini koruyarak hareket etmek, karşısındakini özenli iletişimi ile etkilemek evlilik uyumunu artırıcı faktörlerdir. Bu sebeple araştırmanın sonucunda da desteklendiği gibi, evli bireylerin rahat, ilgili ve etki bırakan iletişimci biçimlerine sahip olmalarının evlilik uyumlarının yüksek olacağı, baskın iletişimci biçimini kullanmaktan kaçınmaları gerektiği düşünülmektedir. Birçok çalışma da bu argümanları doğrulamaktadır.

Tüfekçi Hoşgör (2013)'ün araştırmasında, eşler arasında iletişim problemleri azaldıkça evlilik uyum puanlarının yükseldiği sonucu ortaya çıkmıştır. Kağıtçıbaşı (2004, aktaran Soylu ve Kağnıcı, 2015). Türkiye gibi toplulukçu kültürlerdeki insanların grup içindeki uyuma önem verdiğini, çatışmaların olumlu karşılanmadığını belirtmiştir. Polat (2006)'ın araştırmasında da evli bireylerde evlilik uyumu yükseldikçe çatışma eğiliminin

düştüğü belirlenmiştir. Soylu ve Kağnıcı (2015)'nin çalışmasında evlilik uyumunun en önemli yordayıcısı olarak aile içi iletişim değişkeni ortaya çıkmıştır. Malkoç (2001)'un evlilik uyumu ile iletişim örüntülerini incelediği araştırmasının sonucunda, evli bireyler daha fazla yıkıcı ve daha az yapıcı iletişim şekillerini kullandıklarında evlilik uyumlarının azaldığı görülmüştür. Sardoğan ve Karahan (2005) insan ilişkileri beceri eğitimi programı oluşturup 10 oturum süresince evli çiftlerin birbirleriyle kurdukları ilişkilerde; iletişim ile ilgili çeşitli beceriler edinmelerine ve empati konusunda farkındalık kazanmalarına yardımcı olmuşlardır. Çiftlere öğrendikleri beceriyi eşleriyle kurdukları iletişimde kullanmaları için birçok ödev verilmiştir. Bu uygulamaların, evli çiftlerin evlilik uyum düzeyleri üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Ebeuwa-Okoh (2008) iletişim ve evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi ele aldığı çalışmada, iletişim ve diğer bazı kişilik özellikleri ile evlilik uyumuyla arasında anlamlı bir fark olduğunu belirtmiştir. Navran (1967) 24 mutlu ve 24 mutsuz çiftin orta sınıf bir örneğini kullanarak yaptığı çalışmada; evlilik uyumunun iletişim kapasitesi ile ilişkisinin olduğunu; evlilik uyumu yüksek olan çiftlerin, evlenme ile ilgili sorunları etkin bir şekilde ele almak için iletişim becerilerini geliştirmiş çiftler olduğunu; evliliğe zayıf bir şekilde uyum sağlayanların ise problem çözme için olumsuz iletişim tarzları ve teknikleri geliştirdiğini belirlemiştir.

5.2. Sonuç ve Öneriler

Çalışmanın bu başlığında, çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlardan ve bu sonuçlardan yola çıkılarak ulaşılan önerilerden bahsedilecektir.

Evli bireylerin evlilik uyumları ile iletişimci biçimleri arasındaki ilişkinin incelendiği bu çalışmada elde edilen sonuçlara göre:

- Evli bireylerin evlilik uyumları ile yaş, çalışma durumu, kaçınıcı evliliği olduğu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.
- Evli bireylerden erkeklerin evlilik uyum puanlarının kadınlardan daha yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.
- Okur-yazar olan ve ilköğretim mezunu bireylerin evlilik uyumu ortalamalarının, ortaöğretim, üniversite ve yüksek lisans/doktora eğitim durumuna sahip bireylerden daha düşük olduğu belirlenmiştir. Eğitim seviyesi arttıkça evlilik uyumu da artmaktadır.

- Algılanan sosyo-ekonomik durumu düşük düzeyde bulunan evli bireylerin evlilik uyum puanlarının orta ve yüksek düzeyde bulunan evli bireylerden daha düşük olduğu belirlenmektedir.
- Anlaşarak evlenen bireylerin görücü usulü ve kaçarak evlenenlerden daha fazla evlilik uyumuna sahip oldukları görülmektedir.
- Evli bireylerin evliliğinin ilk yıllarından 20 yıla kadar evlilik uyum puanları giderek düşmekte, ancak 21 yıldan sonra evlilik uyum puanları yükselmektedir.
- Evli bireylerin çocuk sayısı arttıkça evlilik uyum puanlarının azaldığı, dolayısı ile çocuk sayısının artması ile bireylerin evlilik uyumlarının azaldığı sonucu ortaya çıkmaktadır.
- Kadınlar iletişimci biçimlerinden arkadaş canlısı, ilgili ve sözsüz iletişim biçimini kullanırken, erkekler kesin iletişim biçimi kullanmaktadır.
- Evli bireylerin yaşları arttıkça evli bireylerin iletişimci biçimlerinden tartışmacı, sözsüz iletişim ve baskın iletişim kullanımı azalmaktadır.
- Okur yazar eğitim durumunda olan bireyler diğer eğitim durumundaki kişilerden daha az arkadaş canlısı, daha çok iletişimci imajı iletişimci biçimlerini kullanmaktadır. Lisans ve yüksek lisans/doktora mezunları okuryazar olan ilköğretim ve ortaöğretim mezunlarına kıyasla dramatik iletişimci biçimini daha fazla kullanmaktadır.
- Çalışan evli bireylerin çalışmayan evli bireylere göre iletişimci biçimlerinden dramatik ve iletişimci imajı kullandıkları, çalışmayan bireylerin de baskın iletişimci biçimini daha fazla kullandığı sonucu oluşmaktadır.
- Ekonomik geliri yüksek olan evli bireyler rahat iletişimci biçimini daha fazla kullanmaktadır. Aynı zamanda ekonomik gelirin düşük olması evli bireylerin ilgili iletişimci biçimi kullanmalarını azaltmaktadır.
- Görücü usulü evlenen bireyler anlaşarak evlenenlerden daha az arkadaş canlısı iletişimci biçimi kullanmaktadır. Anlaşarak evlenen bireyler görücü usulü evlenenlerden daha az sözsüz iletişim kullanırken, kaçarak evlenenlerden daha çok sözsüz iletişim kullanmaktadır.

- Evlilik süresi arttıkça evli bireylerin tartışmacı, sözsüz iletişim kuran, iletişimci imajı ve baskın iletişimci biçimleri azalmaktadır.
- Evli bireylerin kaçınıcı evliliği olduğu ile iletişimci biçimleri arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.
- Evli bireylerde etki bırakan, ilgili ve rahat iletişimci biçimlerini kullanma arttıkça evlilik uyumu da artmaktadır. Buna ek olarak evli bireylerin baskın iletişim biçimi arttıkça evlilik uyumu azalmaktadır.

Bu araştırmada evlilik uyumu ve iletişimci biçimleri değişkenine yer verilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda mikro, mezzo ve makro boyutlarda şu öneriler sunulabilir:

- Bireylerin yaşamındaki öncelikli bir ilişki olan evliliğe karar verme aşamasındaki çiftlerin evliliği sürdürmelerine yardımcı olacak danışmanlığa ihtiyaçları olacaktır. Bu sebeple bu çiftler için alınan önlemler onların daha sağlıklı bir karar vermelerine ve evlilik ilişkisinde özen göstermeleri gereken noktalar konusunda farkındalık kazanmalarına sebep olacaktır.
- Yurtiçinde ve yurtdışında evlilik uyumu ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde; iletişimin genel olarak ele alındığı, evli bireylerin iletişim becerilerini ortaya çıkaran çalışmalar olsa da iletişimci biçimlerine değinen herhangi bir çalışma olmadığı görülmektedir. Bu nedenle bu araştırma hem evli bireylerle çalışan uzmanlara hem de evlilik uyumunu etkileyen faktörleri belirlemeye yönelik yapılacak çalışmalara yardımcı bir rehber olabilir. Aynı zamanda yalnızca evlilik uyumu değil, iletişimci biçimlerinin evlilik ilişkisinin farklı alanları ile ilişkisi de ele alınarak yapılan araştırmalara alanyazında yer verilmelidir.
- Yapılan bu çalışmanın örneklemini İzmir’de yaşayan bireyler oluşturduğundan, araştırmanın diğer il ve bölgelerde yapılması daha genellenebilir sonuçların oluşmasına katkı sunabilir.
- Aile danışmanlığı alanında çalışan uzmanların mikro boyuttaki çalışmalarında evlilik uyumunu arttırmaya yönelik eşlerin iletişimci biçimlerini destekleyecek çalışmalar yapması önerilmektedir.

- Aile Danışma Merkezleri, evli bireylere hizmet veren kurum ve kuruluşlardan profesyonel destek almaları, bu merkezlerde evli ve evlenmeye karar veren çiftlere duygularını ifade etme, empati, problem çözme gibi iletişim becerileri kazandırılarak sağlıklı bir aile olmalarını sağlanması önem arz etmektedir.
- Yerel yönetimler tarafından evlilik izni almak için gelen çiftlerin evlilik öncesinde iletişimci biçimlerinin güçlendirilebilmesi için mikro veya mezo boyutlarda hizmetler geliştirilmesi önerilmektedir.
- Evli bireylerin evlilik uyumlarını artırmaya yönelik çalışmalara ve bu çalışmalarda iletişimci biçimlerinin kullanımına özen gösterilmelidir. Düzenlenen eğitim programlarının yeterliliğini değerlendirirken konu ile ilgili ölçeklerin kullanımının faydalı olacağı düşünülmektedir.
- Ülkemizde boşanma oranlarının giderek arttığı görülmektedir. Bir toplumun en önemli parçası olan ailenin daha sağlıklı hale gelmesine sosyal politikalar ile katkı sunulmalıdır. Bu nedenle ülkemizde konu ile ilgili çalışmalar sürdüren Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından evlilik sürecinin devamlılığını sağlamaya, toplumu bilgilendirmeye yönelik politikalar hazırlanmalı, çalışmalar Milli Eğitim Bakanlığı İl Müdürlükleri ve yerel yönetimler ile desteklenmelidir.

KAYNAKÇA

- Akgün, R. ve Uluocak, G. (2010). Evlilikte etkili iletişim ve problem çözme: bir toplum merkezindeki kadınlarla gerçekleştirilen grup çalışması. *Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, 6(23), 9-22.
- Aktaş S, 2009. *Eşlerden Birinin Kaygı Düzeyi İle Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi (Yayınlanmamış Yüksek. Lisans Tezi)*. İstanbul: Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ayan, S. (2004). *Evlilik birliğinin korunması*. Ankara: Türkiye Barolar Birliği Yayınevi.
- Aziz, A. (2003). *Araştırma yöntemleri teknikleri ve iletişim*. (3. Baskı). Ankara: Turhan Kitapevi Yayınları.
- Battal, A. (2008). *Boşanma sebepleri*. İstanbul:T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü. [Adobe Acrobat Reader sürümü] Erişim adresi: <https://ailevecalisma.gov.tr/athgm/uploads/pages/bilim-serisi/56-bosanma-nedenleri-arastirmasi.pdf>
- Bayraktaroğlu, H. ve Çakıcı, E. (2013). Evlilik uyumuyla ilişkili faktörler. Factors related with marital adjustment. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*. 53/A. 297-312.
- Bocar, A. (2017). Aggressive, passive, and assertive: which communication style is commonly used by college students?. doi: 10.2139/ssrn.2956807
- Buller, K. M. (1985). *Physician Communicator Style And Patient Satisfaction*. Texas, Tx: Tech University.
- Buning, M. M. ve Rockey, D. L. (2018, Aralık). *Males v. females: Understanding gender differences in coach communicator style and success*. British Psychological Society - Division of Sport & Exercise Psychologys 2018 Conference içinde. Belfast, North Ireland. doi:10.13140/RG.2.2.34253.69608
- Brown, T., Williams, B., Boyle, M., Molloy, A., McKenna, L., Palermo, C., Molloy, L. ve Lewis, B. (2011). Communication styles of undergraduate health students. *Nurse Education Today*. 0260-6917. 317-322. doi:10.1016/j.nedt.2010.06.006
- Brown, T., Boyle, M., Williams, B., Molloy, A., McKenna, L., Palermo, C. ve Molloy, L. (2012). Factor structure of the Communicator Styles Measure (CSM) when use with

- undergraduate health science students. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 27(2), 363-372. doi: 10.1111/j.1471-6712.2012.01048.x
- Canel, N.A (2007). *Ailede problem çözme, evlilik doyumu ve örnek bir grup çalışmasının sınanması* (Doktora tezi). YÖK Tez veri tabanından erişildi (Tez no : 210292).
- Cüceloğlu, D. (2001). *İnsan insana*. (54. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi
- Çelik, E. (2012). *Evli bireylerin cinsel özgüven düzeyleri ile cinsel öz-yeterlik, evlilik yaşam doyumu ve cinsel utangaçlıklarının incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çuhadar, C., Özgür, H., Akgün, F. ve Gündüz, Ş. (2014). Öğretmen adaylarının iletişim becerileri ve iletişimci biçimleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 295–311. Erişim adresi: http://kefad.ahievran.edu.tr/InstitutionArchiveFiles/f44778c7-ad4a-e711-80ef-00224d68272d/d1a3a581-af4a-e711-80ef-0224d68272d/Cilt15Sayi1/JKEF_15_1_2014_295_311.pdf
- Dallos R. ve Draper R. (2000) *An Introduction to family therapy: systemic theory and practice*. England Buckingham: Open University Press. Erişim adresi: <https://books.google.com.tr/books?id=L1NFqkRaJEC&printsec=frontcover&hl=tr#v=onepage&q&f=false>
- Demiray, Ö. (2006). *Evlilikte uyumun demografik özelliklere göre incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). YÖK Tez veri tabanından erişildi (Tez no: 206670).
- Demir Erbil, D. ve Hazer, O. (2018). Çalışan bireylerin evlilik uyumlarının incelenmesi, *International Journal of Eurasian Education and Culture*, Issue: 5, 99-116. Erişim adresi: <http://www.ijoeec.com/download/article-file/599549>
- Demirkan, S. (2006). Türk ailesinin korunması ve güçlendirilmesinde sivil toplum kuruluşları ile işbirliğinin önemi. *Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, 91-95.
- DiClemente, R. K., Ditrinco, E. A., Gibbons, K. E., & Myers, S. A. (2013). The relationship between instructor job satisfaction and communicator style and socio- communicative orientation. *Communication Research Reports*, 30(4), 347-351. doi: 10.1080/08824096.2013.836481

- Dökmen, Ü. (2006). *İletişim çatışmaları ve empati*. (36. Baskı). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Dursun, Ö. Ö. ve Aydın, C. H. (2011). İletişimci biçimleri ölçeğinin Türkçe'ye çevirisi, uyarlanması, geçerlik ve güvenirliğinin sağlanması. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(2), 263-286.
- Dursun, Ö. Ö. (2011). *Çevrimiçi öğrenme topluluklarında iletişimci biçimlerinin belirlenmesi* (Doktora tezi). YÖK Tez veri tabanından erişildi (Tez no: 286785).
- Ebenuwa-Okoh, E. E. (2008). Personality variables as correlates of marital adjustment among married persons in Delta State of Nigeria. *Educational Research and Review*, 3(8), 275–279.
- Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N. ve Alpkan, L. (2005). Evlilik uyumu. *Düşünen Adam Dergisi*, 18(1), 39–47.
- Erol, C. (1991). Türk ailesinin Anayasanın 41.maddesine göre incelenmesi. SÜHF Prof. Dr. Akipek'e Armağan. Konya: Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi.
- Faulkner, R. A., Davey, M. ve Davey, A. (2005). Gender-related predictors of change in marital satisfaction and marital conflict. *The American Journal of Family Therapy*, 33(1), 61-83. doi: 10.1080/01926180590889211
- Fowers, B. J. ve Olson, D. H. (1993). ENRICH marital satisfaction scale: a brief research and clinical tool. *Journal of Family Psychology*, 7(2), 176–185. doi:10.1037/0893-3200.7.2.176
- Gilchrist, E. S. (2000, Kasım). *Communicator Style: A Study of College Students*. Annual meeting of the National Communication Association. Seattle, WA. Erişim adresi: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED447528.pdf>
- Gündüz, U. (2011). Kafka metinlerinde iletişim, iletişimsizlik ve yabancılaşma olgusu üzerine. *Selçuk İletişim Dergisi*, 7, 83–95.
- Güngör Cihan, H. (2007). *Evlilik doyumunu açıklamaya yönelik bir model geliştirme* (Doktora tezi). YÖK Tez veri tabanından erişildi (Tez no: 211681).
- Güngör, N. (2016). *İletişim kuramlar-yaklaşımlar*. (3. Baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi.

- Güven, B. (2016). Etkili İletişim. Güven, B. (Yay. haz.), İletişim Kavramı ve İletişim Sürecinin Temel Öğeleri içinde (s. 5-20). Ankara: Pegem Akademi.
- Hakvoort, E. M., Bos, H. M. W., Balen, F. V. ve Hermanns, J. M. A. (2010). Family relationships and the psychosocial adjustment of school-aged children in intact families. *The Journal of Genetic Psychology*, 171(2), 182–201.
- Halford, K., Nicholson, J. ve Sanders, M. (2007). Couple communication in stepfamilies. *Family Process*, 46(4), 471–483.
- Heene, E., Buysse, A. ve Van Oost, P. (2007). An interpersonal perspective on depression: The role of marital adjustment, conflict communication, attributions, and attachment within a clinical sample. *Family Process*, 46(4), 499–514. doi:10.1111/j.1545-5300.2007.00228.x
- Hooley, J. M. ve Hahlweg, K. (1989). Marital satisfaction and marital communication in German and English couples. *Behavioral Assessment*, 11(1), 119-133.
- Houser, A. G. (2009). *Evli bireylerin sahip oldukları iletişim çatışması türü, romantik kıskançlık ve duygusal zeka düzeylerinin evlilik doyumları üzerindeki etkisi* (Doktora tezi). YÖK Tez veri tabanından erişildi (Tez no: 250099).
- Tüfekçi Hoşgör, E. (2013). *Evli çiftlerin öfke ifade tarzları ile evlilik uyumunun incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). YÖK Tez veri tabanından erişildi (Tez no: 342352).
- Kabakçı, E., Tuğrul, C. ve Öztan, N. (1993). Birtchnell eş değerlendirme ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 8(23), 31–37.
- Kalkan, M. (2002). *Evlilik ilişkisini geliştirme programının, evlilerin evlilik uyum düzeyine etkisi* (Doktora tezi). YÖK Tez veri tabanından erişildi (Tez no: 122596).
- Karasar, N. (2000). *Bilimsel araştırma yöntemi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karney, B. R. ve Bradbury, T. N. (1997). Neuroticism, marital interaction, and the trajectory of marital satisfaction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72(5), 1075-1092.
- Kışlak, T.Ş. (1997). Evlilik uyumu ile nedensellik ve sorumluluk yüklemeleri arasındaki ilişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 12(40), 55-64.

- Kızıltoprak, A. (2018). *Lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı ile iletişimci biçimleri arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi). YÖK Tez veri tabanından erişildi (Tez no: 505837).
- Kowsar, H. ve Rahim, A. (2019). Assessment on marital adjustment of men with respect to their length of marital life, level of education and income levels. *International Journal of Advance Research*. 5(1), 108–110.
- Kublay, D. ve Oktan, V., (2015). Evlilik uyumu: değer tercihleri ve öznel mutluluk açısından incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5 (44), 25-35.
- Larsen, A.S. ve Olson, D.H. (1989). Predicting marital satisfaction using prepare: a replication study. *Journal of Marital and Family Therapy*, 15(3), 311- 322.
- Malkoç, B. (2001). *The relationsjip between communication patterns and marital adjustment* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Montgomery, B. M., & Norton, R. W. (1981). Sex differences and similarities in communicator style. *Communication Monographs*, 48(2), 121-132. doi: 10.1080/03637758109376052
- Mueller, K. E. ve Powers, W. G. (1990). Parent-child sexual discussion: perceived communicator style and subsequent behavior. *adolescence*, 25(98), 469–482.
- Myers, S. A., Mottwe, T. P. & Martin, M. M. (2000). The relationship between student communication motives and perceived instructor communicator style. *Communication Research Reports*, 17(2), 161-170, doi: 10.1080/08824090009388762
- Navran, L. (1967). Communication and adjustment in marriage. *Family Process*, 6, 173-184.
- Nazlı, S. (2009). *Aile danışmanlığı*. (5. bs.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Norton, R. W. ve Pettegrew, L. S. (1977). Communicator style as an effect determinant of attraction. *communication research*, 4(3), 257–282. doi:10.1177/009365027700400302
- Norton, R. W. (1978). Foundation of a communicator style construct. *Human Communication Research*. 4 (2), 99-112.doi: 10.1111/j.1468-2958.1978.tb00600.x

- Olson, D. H. ve Fowers, B. J. (1993). Five types of marriage: an empirical typology based on ENRICH. *The Family Journal*, 1(3), 196–207. doi: 10.1177/1066480793013002
- Özden, Ç. N. (2014). *Evlilik uyumu ve olumsuz otomatik düşünceler arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). YÖK Tez veri tabanından erişildi (Tez no: 358834).
- Özgüven, H.D. ve Sayıl, I. (1999). Ankara üniversitesi kriz merkezine bir yıl süresince başvuran yeni vakaların sorun alanları ve tanılarına göre değerlendirilmesi. *Kriz Dergisi*, 7, 7-13.
- Özüğurlu, K. (1990). *Evlilik raporu*. 3. Baskı, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Paslı, H. (2017). *Okul öncesi öğretmenlerinin iletişimci biçimleri ile çocukların sosyal beceri ve davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). YÖK Tez veri tabanından erişildi (Tez no: 485991).
- Pişiren, L. (2010). *Uluslararası bir grup tarafından satın alınan bir üretim şirketinde yaşanan kültür değişimi sürecinde yöneticilerin iletişimci biçimlerindeki değişimin çalışanların iletişim doyumlarına olan etkisinin değerlendirilmesi* (Doktora tezi). YÖK Tez veri tabanından erişildi (Tez no: 278444).
- Polat, D. (2006). *Evli bireylerin evlilik uyumları, aldatma eğilimleri ve çatışma eğilimleri arasındaki ilişkilerin bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). YÖK Tez veri tabanından erişildi (Tez no: 186979).
- Polat, D. (2012). *Boşanma aşamasındaki bireylerin evlilik çatışmaları, çatışma iletişim tarzları ve sosyal destek sistemlerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). YÖK Tez veri tabanından erişildi (Tez no: 330207).
- Sabatelli, R. M. (1988). Measurement issues in marital research: A review and critique of contemporary survey instruments. *Journal of Marriage and the Family*, 50(4), 891-915.
- Sardoğan, M. E. ve Karahan, T.F. (2005). Evli bireylere yönelik bir insan ilişkileri beceri eğitimi programı'nın evli bireylerin evlilik uyum düzeylerine etkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Sayı: 38(2), 89- 102.
- Schrader, E. L. ve Schrader, D. C. (2005). Health care provider communicator style and patient comprehension of oral contraceptive use, *Journal of the American Academy of Nurse Practitioners*, 13(2), 80-83.

- Spanier, G. B. (1972). Romanticism and marital adjustment. *Journal of Marriage and the Family*, 34(3), 481-487.
- Spanier, G. (1976). Measuring dyadic adjustment: newscales for assesing the quality of marriage and similar dyads. *Journal of Marriage and the Family*, 38, 15-27.
- Şen, B. (2009). *Evlenmek üzere başvuruda bulunan bir grup nişanlı çiftin evlilik ve "evlilik öncesi çift eğitimi"ne ilişkin bilgi, görüş ve değerlendirmeleri* (Yüksek lisans tezi). YÖK Tez veri tabanından erişildi (Tez no: 258407).
- Şendil, G. ve Korkut, Y. (2008). Evli çiftlerdeki çift uyumu ve evlilik çatışmasının demografik özellikler açısından incelenmesi. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*. 28, 15-34. Erişim adresi: <http://www.journals.istanbul.edu.tr/iupcd/article/view/1023013999>
- Şener, A. ve Terzioğlu, G. (2008). Bazı sosyo-ekonomik ve demografik değişkenler ile iletişimin eşler arası uyuma etkisinin araştırılması. *Aile ve Toplum Eğitim ve Kültür Araştırma Dergisi*. 4(13), 7-20.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S. (2015). Using multivariate statistics (Çev. M. Baloğlu). Çok değişkenli istatistiklerin kullanımı (6. bs.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Tutarel Kışlak, Ş. (1999). Evlilik uyum ölçeği adaptasyon çalışması. *3P Dergisi*. 7(1). 50-57.
- Tutarel-Kışlak, Ş. ve Çabukça, F. (2002). Empati ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi. *Aile ve Toplum. Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, 5, 35-41.
- Yalçın, H. (2014). Evlilik uyumu ile sosyodemografik özellikler arasındaki ilişki. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 299–312.
- Yıldırım, İ. (1993). Farklı sosyo-ekonomik düzeydeki evli bireylerin uyum düzeyleri. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 1(4), 23–28.

EKLER

EK 1. ÖĞRENCİNİN AKADEMİK ÖZGEÇMİŞİ

Kişisel Bilgiler			
Adı ve Soyadı	Merve GÖRGÜLÜ		
E-postası/Web Sayfası	mervegrgl6@gmail.com		
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce		
Uzmanlık Alanı			
Öğrenim Bilgileri			
	Üniversite	Bölüm	Yıl
Lisans	Hacettepe Üniversitesi	Sosyal Hizmet	2010-2015
Tez Başlığı	Sosyal Hizmet Bölümü Öğrencilerinin Empatik Eğilim Düzeylerinin Organ Bağışı Tutumlarına Etkileri		
Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Buğra YILDIRIM		
Akademik Eserler			
(Makale, kitap, kitap bölümü, bildiri, poster, sergi, konser vb. eserlerden kaynakça yazım kurallarına göre en fazla 10 eser yazılmalıdır.) Tezden üretilen yayınlar * ile işaretlenmelidir.			
Yıldırım, B. , Beydilli, E., Görgülü, M. (2014). The effects of education system on to the child labour: An evaluation from the social work perspective. <i>Procedia - Social and Behavioral Sciences</i> . 174, s.518-522, doi: 10.1016/j.sbspro.2015.01.697			
*Yıldız, T., Yıldırım, A., Asıl, A., Birginal, G., Görgülü, M., Özdemir, N., Köybaşı, Y., Yıldırım, B. (2015). Sosyal Hizmet Bölümü Öğrencilerinin Empatik Eğilim Düzeyleri ve Organ Bağışı Tutumları Arasındaki İlişki. <i>Tıbbi Sosyal Hizmet Dergisi</i> . 6(5). 34-45.			
Alanıyla İlgili Bilimsel Kuruluşlara Üyelikler			
Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği, Adalet Sistemi Uzmanları Derneği			
Alanıyla İlgili Aldığı Ödüller			
Alan ile ilgili sertifikalar ve katılım belgeleri özgeçmişim devamında verilmiştir.			

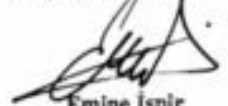


Karar Tarih / No: 22.08.2014 / 057-7
 Belge No: 2014-4/izn/3.16-1 / 002
 Başlama Tarihi: 01.09.2014
 Bitiş Tarihi: 11.09.2014
 Katıldığı Süre: 48 saat

**YARATICI DRAMA EĞİTMENLİĞİ/LİDERLİĞİ PROGRAMI
 ÜÇÜNCÜ AŞAMA KATILIM BELGESİ**

Sayın **Merve Görgülü**
 Çağdaş Drama Derneği'nin açtığı 48
 saatlik Üçüncü Aşama yaratıcı drama
 atölyesi çalışmalarına katılmıştır.

Atölye Lideri / Liderleri


 Emine İspir
 Yaratıcı Drama Eğitmeni


 Doç. Dr. Ömer ADIGÜZEL
 Genel Başkan

• Yaratıcı Drama Eğitmenliği/Liderliği Programı Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından 18/11/2005 tarih ve 346 sayılı kararla onaylanmıştır.



Besniçi Cad. No: 41/2 Kurum/ ANKARA Tel: 0312.313.415 95 95 Faks: 0312.313.415 10 95
 web: yaratıcıdrama.org e-posta: bilgi@yaratıcıdrama.org







EK 2. İLETİŞİMCİ BİÇİMLERİ ÖLÇEĞİ

İletişimci Biçimleri Ölçeği

Kendinize ait ifadeler	Kesinlikle Hayır!	Hayır	Emin Değilim	Evet	Kesinlikle Evet!
1 Her tür insanla rahatlıkla iletişime girebilirim.	☐	☐	☐	☐	☐
2 Kolaylıkla gülerim.	☐	☐	☐	☐	☐
3 İnsanlara hayranlığımı kolaylıkla ifade ederim.	☐	☐	☐	☐	☐
4 Söylediklerim genellikle insanlar üzerinde etki bırakır.	☐	☐	☐	☐	☐
5 İletişim kurduğum insanlar üzerinde, beni hatırlatacak belirli bir izlenim bırakırım.	☐	☐	☐	☐	☐
6 Başkalarının katkılarını arkadaşça olmak adına sıklıkla dile getiririm.	☐	☐	☐	☐	☐
7 Konuşmamda biraz gergin bir hava vardır.	☐	☐	☐	☐	☐
8 Çok rahat bir iletişimciyimdir.	☐	☐	☐	☐	☐
9 Biriyle fikir ayrılığı yaşadığımda vakit kaybetmeden üstüne giderim.	☐	☐	☐	☐	☐
10 Birine, iletişim kurarken söylediği şeyi her zaman aynen tekrar edebilirim.	☐	☐	☐	☐	☐
11 Ses tonum kolaylıkla ayırt edilebilir.	☐	☐	☐	☐	☐
12 İnsanlarda belirgin bir izlenim bırakırım.	☐	☐	☐	☐	☐
13 Heyecanım bazen konuşmamın ritmini ve akışını etkiler.	☐	☐	☐	☐	☐
14 Baskı altında sakın bir konuşmacıyım.	☐	☐	☐	☐	☐
15 Bakışlarım, iletişim sırasında tam olarak ne hissettiğimi yansıtır.	☐	☐	☐	☐	☐
16 Sıklıkla canlandırma ile anlatım yolunu (dramatize etme) tercih ederim.	☐	☐	☐	☐	☐
17 Yabancılarla birebir iletişim kurmayı her zaman kolay bulmuşumdur.	☐	☐	☐	☐	☐
18 Genellikle karşımdaki insanları dinlediğimi gösterecek tepkiler veririm.	☐	☐	☐	☐	☐
19 İnsanları çok iyi tanıyınca kadar onlara kendimle ilgili kişisel bilgiler vermem.	☐	☐	☐	☐	☐
20 İletişim sırasında düzenli olarak fıkralar, anekdotlar ve hikâyeler anlatırım.	☐	☐	☐	☐	☐
21 İletişim kurarken sürekli olarak el-kol hareketleri kullanırım.	☐	☐	☐	☐	☐
22 Son derece açık bir şekilde iletişim kurarım.	☐	☐	☐	☐	☐
23 İletişim sırasında sesim yüksek çıkar.	☐	☐	☐	☐	☐
24 Yabancı insanların olduğu bir grupta çok iyi bir iletişimciyimdir.	☐	☐	☐	☐	☐
25 Tartışmalarda tam ve kesin tanımlar verilmesi için ısrar ederim.	☐	☐	☐	☐	☐
26 Toplum içinde genellikle çok konuşurum.	☐	☐	☐	☐	☐
27 Yeni tanıştığım karşı cinsten biri ile konuşmayı sürdürmek benim için son derece kolaydır.	☐	☐	☐	☐	☐
28 İletişim kurarken yüzde yüz doğru olmaya çalışırım.	☐	☐	☐	☐	☐
29 Sesim yüksek olduğu için bir konuşmaya kolaylıkla dahil olabilirim.	☐	☐	☐	☐	☐
30 İletmek istediklerimi genellikle bedenimi ve ses tonumu kullanarak aktarırım.	☐	☐	☐	☐	☐
31 Otoriter bir ses tonum vardır.	☐	☐	☐	☐	☐
32 Kendimle ilgili kişisel bilgileri kolaylıkla açıklarım.	☐	☐	☐	☐	☐
33 Toplum içinde baskınlıyım.	☐	☐	☐	☐	☐
34 Çok tartışmacıyım.	☐	☐	☐	☐	☐

Kendinize ait ifadeler	Kesinlikle Hayır!	Hayır	Emin Değilim	Evet	Kesinlikle Evet!
35 Ateşli bir tartışmaya girdiğimde kendimi durdurmakta zorlanırım.	☐	☐	☐	☐	☐
36 Son derece arkadaş canlısı bir şekilde iletişim kurarım.	☐	☐	☐	☐	☐
37 Tartışmalarda, insanlardan iddialarını belgelemeleri ya da kanıtlamaları konusunda ısrarcı davranırım.	☐	☐	☐	☐	☐
38 Başkalarıyla birlikte yapılan işlerde sorumlulukları ben üstlenmeye çalışırım.	☐	☐	☐	☐	☐
39 Çözülmemiş bir tartışmayı yarıda kesmek canımı sıkır.	☐	☐	☐	☐	☐
40 Toplum içinde güçlü görünme eğilimindeyimdir.	☐	☐	☐	☐	☐
41 Söyleyiş tarzım genellikle insanlar üzerinde etki bırakır.	☐	☐	☐	☐	☐
42 İletişim kurduğum her zaman insanları cesaretlendirici olma eğilimindeyimdir.	☐	☐	☐	☐	☐
43 İletişim kurarken yüz ifadelerimi etkin bir biçimde kullanırım.	☐	☐	☐	☐	☐
44 Bir noktayı vurgulamak için çok sık abartılı ifadeler kullanırım.	☐	☐	☐	☐	☐
45 Son derece dikkatli (özenli) bir iletişimciyimdir.	☐	☐	☐	☐	☐
46 Genellikle hissettiklerimi ve duygularımı açık olarak ifade ederim.	☐	☐	☐	☐	☐
47 Tesadüfen bir araya geldiğimiz altı kişiden oluşan bir grubun üyeleri arasında, büyük ihtimalle ben; <i>(Lütfen bir seçeneği işaretleyiniz)</i>	☐	☐	☐	☐	☐

☐ Beşinden daha iyi bir iletişimciyimdir ☐ Dördünden daha iyi bir iletişimciyimdir ☐ Üçünden daha iyi bir iletişimciyimdir.

☐ İkisinden daha iyi bir iletişimciyimdir ☐ Birinden daha iyi bir iletişimciyimdir ☐ Hiçbirinden iyi bir iletişimci değildir.

EK 3. EVLİLİKTE UYUM ÖLÇEĞİ

1. Bu maddede yer alan ölçeği kullanarak, bütün yönleri ile **evliliğinizdeki mutluluk düzeyini** en iyi temsil ettiğine inandığınız noktayı **daire** içine alınız. Ortadaki 'mutlu' sözcüğü üzerindeki nokta, çoğu kişinin evlilikten duyduğu mutluluk derecesini temsil eder ve ölçek kademeli olarak sol ucunda evliliği çok mutsuz olan küçük bir azınlığı, sağ ucunda ise evliliği çok mutlu küçük bir azınlığı temsil etmektedir.

* * * * *

Çok Mutsuz

Mutlu

Çok Mutlu

*Aşağıdaki maddelerde verilen konulara ilişkin olarak, siz ve eşiniz arasındaki **anlaşma ya da anlaşmazlık** derecesini yaklaşık olarak (X) şeklinde belirtiniz. Lütfen her maddeyi değerlendiriniz.*

	Her zaman anlaşırız	Hemen her zaman anlaşırız	Ara sıra anlaşamadığımı z olur	Sıklıkla anlaşamayız	Hemen her zaman anlaşamayız	Her zaman anlaşamayız
2. Aile bütçesini idare etme	()	()	()	()	()	()
3. Boş zaman etkinlikleri	()	()	()	()	()	()
4. Duyguların ifadesi	()	()	()	()	()	()
5. Arkadaşlar	()	()	()	()	()	()
6. Cinsel ilişkiler	()	()	()	()	()	()
7. Toplumsal kurallara uyma (doğru, iyi veya uygun davranış)	()	()	()	()	()	()
8. Yaşam felsefesi	()	()	()	()	()	()
9. Eşin akrabalarıyla anlaşma	()	()	()	()	()	()

Lütfen evliliğinizi **en iyi ifade ettiğine inandığınız** bir cevabın yanındaki kutucuğu (X) şeklinde işaretleyiniz.

10. Ortaya çıkan uyumsuzluklar genellikle:

- () Erkeğin susması ile
 () Kadının susması ile
 () Karşılıklı anlaşmaya varılarak sonuçlanır.

11. Ev dışı etkinliklerinizin ne kadarını eşinizle birlikte yaparsınız?

- () Hepsini
 () Bazılarını
 () Çok azını
 () Hiç birini

12. Boş zamanlarınızda genellikle aşağıdakilerden hangisini tercih edersiniz?

- () Dışarıda bir şeyler yapmayı
 () Evde oturmayı

Eşiniz genellikle aşağıdakilerden hangisini yapmayı tercih eder?

- () Dışarıda bir şeyler yapmayı
 () Evde oturmayı

13. Hiç evlenmemiş olmayı istediğiniz olur mu?

- () Sık sık
 () Arada sırada
 () Çok seyrek
 () Hiçbir zaman

14. Hayatınızı yeniden yaşayabilseydiniz;

- () Aynı kişiyle evlenirdiniz.
 () Farklı bir kişiyle evlenirdiniz.
 () Hiç evlenmediniz.

15. Eşinize güvenir, sırlarınızı ona açar mısınız?

- () Hemen hemen hiçbir zaman
 () Nadiren
 () Çoğu konularda
 () Her konuda

EK 4. KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Sayın Katılımcı,

Bu araştırma, Dokuz Eylül Üniversitesi Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Yüksek Lisans programında tez çalışması kapsamında hazırlanmıştır. Sizden istenen, aşağıda yer alan bilgileri işaretlemenizdir. Yanıtlarınız sadece bilimsel amaçlı kullanılacak ve grup olarak istatistiksel açıdan değerlendirilerek yorumlanacaktır. Elde edilen bilgileri, araştırmacı dışında hiç kimse görmeyecektir. Soruların doğru ya da yanlış cevapları yoktur, cevaplar kişiden kişiye değişebilir. Ankette yer alan soruları cevaplarken eşinizle olan ilişkinizi düşünerek size en uygun cevabı vermeye özen gösteriniz ve lütfen hiçbir maddeyi boş bırakmayınız. Sizin dürüst ve içten cevaplar vermeniz geçerli ve güvenilir sonuçlar elde etmek açısından önemlidir. Çalışmada kimlik belirleyici bilgiler istenmemekte olup, LÜTFEN ANKET FORMLARININ ÜZERİNE ADINIZI VE SOYADINIZI YAZMAYINIZ. Katılımınız ve araştırmaya yapmış olduğunuz katkı için çok teşekkür ederim.

Sosyal Hizmet Uzmanı Merve GÖRGÜLÜ

1. Cinsiyetiniz:

☐ Kadın

☐ Erkek

2. Yaşınız:

3. Çalışma Durumunuz:

☐ Çalışıyorum

☐ Çalışmıyorum

4. Eğitim Durumunuz:

☐ Okur-yazar ☐ İlköğretim ☐ Lise

☐ Üniversite ☐ Yüksek Lisans/Doktora

5. Size göre ekonomik durumunuz aşağıdaki seçeneklerden hangisine uygundur?

- ☐ Düşük
- ☐ Orta
- ☐ Yüksek

6.Eşinizle nasıl evlendiniz?

- ☐ Görücü usulü
- ☐ Anlaşarak
- ☐ Zorla (Ailenin ya da başkalarının zorlaması)
- ☐ Kaçarak

7.Ne kadar süredir evlisiniz?

- ☐ 1-5 yıl arası ☐ 6-10 yıl arası ☐ 11-15 yıl arası ☐ 16-20 yıl arası ☐ 21 ve sonrası

8. Sahip olduğunuz çocuk sayısı:

- ☐ Yok
- ☐ Bir çocuk
- ☐ İki çocuk
- ☐ Üç çocuk
- ☐ Daha fazla : (Kaç çocuğunuzun olduğunu yazınız).

9. Kaçınıcı evliliğiniz:

EK 5. ETİK KURUL ONAY FORMU



T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
ETİK KURULU KARARI



TOPLANTI TARİHİ : 11/10/2018
TOPLANTI SAYISI : 09

KARAR-9-:

Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Yüksek Lisans Programı 2017950093 numaralı öğrencisi Merve GÖRGÜLÜ'nün tezi kapsamında gerçekleştireceği asıl uygulamalara ilişkin tez danışmanı Dr.Öğr.Üyesi Hediye KÜÇÜKKARAGÖZ'ün 08/10/2018 tarihli dilekçesi ile ekleri görüşüldü.

Yapılan görüşmeler sonucunda,

Dr.Öğr.Üyesi Hediye KÜÇÜKKARAGÖZ'ün danışmanlığında, Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Yüksek Lisans Programı 2017950093 numaralı öğrencisi Merve GÖRGÜLÜ'nün "Evli Bireylerin İletişim Biçimleri ile Evlilik Uyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu tez çalışması kapsamında yapmak istediği asıl uygulamaların etik açıdan uygunluğuna oy birliği ile karar verildi.

 Doç.Dr.Bahar BARAN (BAŞKAN)	
 Prof.Dr.Digdem Müge SIYEZ (ÜYE)	 Doç.Dr.Berna CANTÜRK GÜNHAN (ÜYE)
 Doç.Dr.Banu ÇULHA ÖZBAŞ (ÜYE)	

Uğur Mumcu Cad. 135 Sk. No:5 35380 Buca/İZMİR
Telefon: +90(232)440 09 08 – 440 09 11 Faks: +90 (232) 420 60 45
e-posta: egitimbil.kurul@deu.edu.tr İnternet Adresi: http://ebe.deu.edu.tr/

EK 6. ÖLÇEK İZİNLERİ

İletişimci Biçimler Ölçeği hakkında tez x

Merve Görgülü <mervegrgl6@gmail.com>
Alıcı: ozgurdursun@gmail.com

19 Nis 2018 15:23 ☆ ↩ ⋮

Sayın hocam,
Ben İzmir Adliyesi Çocuk Mahkemesi'nde Sosyal Hizmet Uzmanı olarak çalışmaktayım. Aynı zamanda Dokuz Eylül Üniversitesi Aile Eğitimi ve Danışmanlığı yüksek lisans programına devam etmekteyim. Yüksek lisans tezimde evli bireylerin iletişim biçimleri ile evlilik uyumları arasındaki ilişkiyi araştırmak istiyorum. Çalışmalarında sizin uyarlama çalışması yaptığınız İletişimci Biçimler Ölçeği'ne ilişkin çalışmalarınızı inceledim. Sizin için de uygunsa tez çalışmamda veri araçlarından biri olarak İletişimci Biçimler Ölçeği'ni kullanmam uygun mudur? Ölçeği nasıl edineceğime dair beni yönlendirirseniz çok sevinirim.

Merve Görgülü
Sosyal Hizmet Uzmanı
İzmir 2. Çocuk Mahkemesi

3

Ozgür Dursun
Alıcı: bana

19 Nis (5 gün önce) ☆ ↩

Merve hanım merhaba, ölçeği araştırmanızda kullanabilirsiniz. Size ölçek formunu ve nasıl bir puanlama yapabileceğinizi mail ile iletceğim. İyi çalışmalar

iPhone'umdan gönderildi

Merve Görgülü <mervegrgl6@gmail.com> şunları yazdı (19 Nis 2018 15:23):

Merve Görgülü
Çok teşekkür ediyorum, bekliyorum sizi. İyi çalışmalar. 19 Nis 2018 Per, saat...

19 Nis (5 gün önce)

Ozgür Dursun
Alıcı: bana

20 Nis (4 gün önce) ☆ ↩

Merve hanım ölçeğe ilişkin gerek duyacağınız tüm bilgiler ekteki dosyalarda yer alıyor.

Ölçeğin geliştiricisi Robert Norton ölçekten toplam puan alınarak analiz edilmesini çok önermiyor. Ben de bu nedenle faktör bazında işlem yaptım. Nedeni ise birbirleriyle farklı karakteristik özelliklerin ayrı ayrı değerlendirilmesinin daha sağlıklı olacağı yönünde. Siz de çalışmanızda bu yolu seçerseniz daha sağlıklı bir değerlendirme yapabilirsiniz. Kolaylıklar.

Dr Öğr Üyesi Özcan Özgür Dursun
Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi
0222 3350580 / 1935

On 19 Apr 2018, at 17:27, Merve Görgülü <mervegrgl6@gmail.com> wrote:
Çok teşekkür ediyorum, bekliyorum sizi. İyi çalışmalar.

19 Nis 2018 Per, saat 17:17 tarihinde Özgür Dursun <ozgurdursun@gmail.com> şunu yazdı:
Merve hanım merhaba, ölçeği araştırmanızda kullanabilirsiniz. Size ölçek formunu ve nasıl bir puanlama yapabileceğinizi mail ile iletceğim. İyi çalışmalar

iPhone'umdan gönderildi

Merve Görgülü <mervegrgl6@gmail.com> şunları yazdı (19 Nis 2018 15:23):

Evlilikte Uyum Ölçeği hakkında



Merve Gorgulu <mervegrgl@gmail.com>

19 Nis

Alıcı: kislak, sennurkislak

Sayın hocam,

Ben Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü'nden mezun olmuş olup şu anda İzmir Adliyesi Çocuk Mahkemesi'nde Sosyal Hizmet Uzmanı olarak görev yapmaktayım. Aynı zamanda Dokuz Eylül Üniversitesi Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Yüksek Lisans programına devam etmekteyim. Yüksek lisans tezimde "Evli Bireylerin İletişim Biçimleri ile Evlilik Uyumları Arasındaki İlişki" konusunda çalışmak istiyorum. Araştırmalarımda sizin geliştirdiğiniz Evlilikte Uyum Ölçeği'ne ilişkin çalışmalarınızı inceledim. Sizin için de uygunsa tez çalışmamda veri araçlarından biri olarak Evlilikte Uyum Ölçeği'ni kullanabilir miyim? Ölçeği nasıl edineceğime dair beni yönlendirirseniz çok sevinirim. İyi çalışmalar diliyorum.

Merve Gorgulu

Sosyal Hizmet Uzmanı

İzmir 2. Çocuk Mahkemesi

Fwd: Ynt: Evlilik Uyumu Ölçeği Kullanım İzni Hakkında

tez



sennur tk <sennurkislak@hotmail.com>

1 Ağu

Alıcı: bana

Puanlama için makaleyi bütünüyle iyi okumanız gerekir Kolay gelsin.

Sent from my ASUS

9 Ek



EK 6. HİSTOGRAMLAR

